

**LIETUVOS KVALIFIKACIJŲ SISTEMOS
IR EUROPOS KVALIFIKACIJŲ SĄRANGOS
SĄSAJOS**

Tyrimo ataskaita

Parengė prof. Ligija Kaminskienė

2011

Turinys

Pagrindinės santrumpos	1
Įvadas	2
1. Tyrimo metodika.....	4
2. Lietuvos išsilavinimo lygių, kvalifikacijų ir kvalifikacinių laipsnių sistema	7
3. Lietuvos kvalifikacijų sandaros ir švietimo sistemoje teikiamų kvalifikacijų atitiktis.....	10
4. LTKS kvalifikacijų lygių atitiktis EKS ir Dublino aprašams	16
Apibendrinamosios išvados	21
Literatūra.....	23
1 priedas	26
2 priedas	27
3 priedas	31
4 priedas	37
5 priedas	39
6 priedas	41
7 priedas	42
8 priedas	43
9 priedas	44
10 priedas	63

Pagrindinės santrumpos

EKS – Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąranga

LTKS – Lietuvos kvalifikacijų sandara

EAMES – Europos aukštojo mokslo erdvės sąranga

ŠĮ – Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas

PMĮ - Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas

AMĮ - Lietuvos Respublikos aukštojo mokslo įstatymas

MSĮ - Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas

Ivadas

2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamentas ir Europos Sąjungos Taryba patvirtino *Rekomendaciją dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos (EKS) kūrimo* 2008/C 111/01/EB (toliau – Rekomendacija) [1]. Vienas iš pagrindinių Rekomendacijos tikslų – panaudojus EKS kaip bendrą atskaitos sistemą sukurti mechanizmus, kurie palengvintų visų lygių kvalifikacijų, apimančių bendrąjį lavinimą, profesinį mokymą ir aukštąjį mokslą, suteikimą bei jų tarptautinį pripažinimą, tuo padidinant asmenų teritorinį ir profesinį judumą. Vienas iš pirmųjų žingsnių einant šiuo keliu – visoms valstybėms patikimai susieti nacionalinėse kvalifikacijų sistemose teikiamas kvalifikacijas su EKS lygmenimis. Kad tai būtų pasiekta, valstybėms narėms minėtame dokumente rekomenduojama:

- *iki 2010 m. susieti savo nacionalines kvalifikacijų sistemas su Europos kvalifikacijų sąranga, visų pirma - skaidriai nurodyti, kuriuos II priede nurodytus lygmenis atitinka jų kvalifikacijų lygmenys, ir, kai tikslinga, rengti nacionalines kvalifikacijų sąrangas remiantis nacionaliniais teisės aktais ir praktika* ([1], 2 rekomendacija valstybėms narėms).

Kitas Rekomendacijoje numatytas žingsnis jau siejamas su kvalifikacijų suteikimo praktika, su EKS susiejant visas kiekvienoje valstybėje narėje suteikiamas kvalifikacijas:

- *patvirtinti reikiamas priemonės, kad nuo 2012 m. visuose naujuose kompetentingų institucijų išduotuose kvalifikacijos suteikimo pažymėjimuose, diplomuose ir Europos dokumentuose, naudojant nacionalines kvalifikacijų sistemas, būtų pateikta aiški nuoroda į atitinkamą Europos kvalifikacijų sąrangos lygmenį* ([1], 3 rekomendacija valstybėms narėms).

Jeigu valstybė narė nutaria atsižvelgti į paminėtas rekomendacijas, ji turi parengti susiejimo ataskaitą, kurioje kitoms valstybėms narėms yra parodoma, kad šalyje yra sukurtos prielaidos kiekviename suteikiamą kvalifikaciją ar kvalifikacinį laipsnį patvirtinančiame pažymėjime nurodyti, kurį EKS lygmenį duotoji kvalifikacija ar kvalifikacinis laipsnis atitinka. Siekiant palengvinti tokio valstybėse narėse teikiamų kvalifikacijų susiejimo su EKS lygmenimis procesą, yra suformuluota 10 kriterijų, į kuriuos turi atsakyti valstybės narės savo susiejimo ataskaitose. Šioje ataskaitoje aprašomo tyrimo tikslas – parengti medžiagą, kuri leistų pagrįstai ir patikimai suformuluoti atsakymus į du iš minėtų kriterijų, būtent ([2], 2 ir 3 kriterijai):

- *yra pademonstruotas aiškus ryšys tarp nacionalinės kvalifikacijų sąrangos arba sistemos lygmenų ir Europos kvalifikacijų sąrangos lygmenų aprašų;*
- *nacionalinė kvalifikacijų sąranga arba sistema ir jos kvalifikacijos yra grindžiamos mokymosi/studijų rezultatais ir yra susietos su neformalaus mokymosi ir savišvietos pripažinimo mechanizmais ir kreditų sistemomis, jeigu jos yra įdiegtos.*

Tyrimas pagrįstas dokumentų ir spausdintų informacijos šaltinių analize. Ataskaitą sudaro 4 skyreliai. Pirmame skyrelyje aprašyta tyrimo metodika. Antrame skyrelyje parodoma, kaip susiformavo ir kokia dabar yra kvalifikacijų ir kvalifikacinių laipsnių sistema Lietuvoje. Trečiame skyrelyje aprašoma, kaip buvo kuriama Lietuvos kvalifikacijų sandara (toliau – LTKS), ir parodoma, kad yra palyginus gera atitiktis tarp LTKS suformuluotų ir švietimo sistemoje teikiamų kvalifikacijų lygių. Ketvirtame skyrelyje yra gretinami LTKS ir EKS (6-8 lygių atveju taip pat *Europos aukštojo mokslo erdvės sąranga*, toliau – EAMES, [3]) lygių aprašai ir, taikant geriausios atitikties principą, parodoma, kokiam EKS lygmeniui geriausiai atitinka kiekvienas LTKS aprašytas kvalifikacijų lygis. Pabaigoje pateiktos apibendrinamosios atlikto palyginimo išvados. Prieduose. pateikiama konkreti palyginimo medžiaga.

Rengti tyrimo metodiką ir vykdyti tyrimą daug padėjo prof. Vincentas Dienys. Jam autorė reiškia nuoširdžią padėką.

1. Tyrimo metodika

Šio tyrimo, skirto Lietuvos kvalifikacijų sistemai su EKS susieti, metodika grindžiama dokumentų ir spausdintų informacijos šaltinių analize (desk research). Rengiant metodiką buvo remiamasi dokumente *Nacionalinių kvalifikacijų lygių susiejimo su EKS kriterijai ir procedūros* [2] pateiktomis rekomendacijomis bei susiejimo procesą jau atlikusių valstybių – Airijos [4], Maltos [5] bei Jungtinės Karalystės [6] parengtomis susiejimo ataskaitomis. Išanalizavus paminėtą medžiagą ir preliminariai susipažinus su teisiniu kvalifikacijų sistemos reglamentavimu Lietuvoje, padaryta išvada, kad tyrimą tikslinga atlikti trimis etapais:

1. Išanalizuoti, kaip po 1990 m. buvo formuojama kvalifikacijų sistema Lietuvoje ir kokių lygių kvalifikacijos yra teikiamos Lietuvoje šiuo metu.
2. Išnagrinėti, kaip buvo rengiama Lietuvos kvalifikacijų sandara ir parodyti, kad 2010 m. gegužės 4 d. LR Vyriausybės patvirtinta LTKS [7] pakankamai adekvačiai atspindi Lietuvoje teikiamų kvalifikacijų sistemą.
3. Atlikti detalų LTKS lygių ir EKS lygmenų¹ aprašų palyginimą ir, remiantis šiuo palyginimu, nustatyti, kuriam EKS lygmeniui geriausiai atitinka kiekvienas LTKS aprašytas kvalifikacijų lygis.

Pirmasis tyrimo etapas visų pirma grindžiamas kvalifikacijų suteikimą reglamentuojančių įstatymų, poįstatyminių aktų ir kitų nacionalinio lygmens dokumentų bei Lietuvoje išduodamų kvalifikaciją ar kvalifikacinį laipsnį patvirtinančių pažymėjimų ir diplomų analize. Taip pat naudojamosi anksčiau atliktais kvalifikacijų būklės Lietuvoje tyrimais [8].

Antrasis tyrimo etapas paremtas vykdant projektą „Lietuvos kvalifikacijų sistemos sukūrimas“ parengtos medžiagos [9-12] analize. Be to, įvairių lygių kvalifikacijoms suteikti skirtų programų pavyzdžiais pailiustruojama, kad LTKS pateikti lygių aprašai dera su kvalifikacijų suteikimo Lietuvoje praktika.

Parenkant metodiką **trečiajam tyrimo etapui**, kuris yra betarpiškai skirtas EKS ir LTKS lygmenų susiejimui, susiduriame su iš esmės skirtinga EKS ir LTKS kvalifikacijų lygmenų aprašų struktūra.

Mokymosi visą gyvenimą Europos kvalifikacijų sąrangoje pateikti aštuoni kvalifikacijų lygmenys. Jų aprašai yra grindžiami *mokymosi rezultatais*, kurie yra vertinami pagal tris kriterijus: žinias, gebėjimus ir kompetenciją. *Žinios* EKS kontekste apibūdinamos kaip teorinės ir (arba) faktinės. *Gebėjimai* EKS kontekste apibūdinami kaip pažintiniai (jie apima loginio, intuityviojo ir kūrybinio mąstymo taikymą) ir praktiniai (jiems priklauso rankų miklumas ir metodų, medžiagų,

¹ Terminai „lygmuo“ ir „lygis“ yra vartojami taip, kaip jie pavartoti atitinkamuose dokumentuose, laikantis nuostatos, jog ir *Lietuvos kvalifikacijų sandara*, ir *Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąranga* yra įteisinti dokumentai.

priemonių bei įrankių naudojimas). *Kompetetingumas* EKS kontekste apibrėžiama vertinant atsakomybę ir savarankiškumą. Iliustracijai **1 lentelėje** yra pateiktas vieno EKS lygmens aprašas [1].

1 lentelė. EKS ketvirtojo lygmens aprašas.

Lygmuo	Žinios	Gebėjimai	Kompetetingumas
4	Faktinės ir teorinės plataus konteksto darbo arba mokymosi srities žinios	Pažintinių ir praktinių gebėjimų spektras, reikalingas specifinėms darbo arba mokymosi srities problemoms spręsti	<ul style="list-style-type: none"> • Dirbti savarankiškai, vadovaujantis dažniausiai nuspėjamos, tačiau kintančios darbo arba mokymosi aplinkos gairėmis • Prižiūrėti įprastą kitų darbą, imtis dalinės atsakomybės už darbo arba mokymosi veiklos vertinimą ir gerinimą

Lietuvos kvalifikacijų sandaroje taip pat numatyti aštuoni kvalifikacijų lygiai. Jiems apibūdinti panaudojamos veiklos, kuriai yra pasirengęs atitinkamo lygio kvalifikaciją įgijęs asmuo, charakteristikos – veiklos sudėtingumas, veiklos savarankiškumas ir veiklos kintamumas ([9] 40 psl.).

Veiklos sudėtingumas – veiklos charakteristika, kurią apibūdina atliekamų uždavinių ir užduočių pobūdis, įvairovė, sąsajos su kitais uždaviniais ir atlikėjais, atsakomybės laipsnis ir kt. Veiklos sudėtingumas yra susijęs su būtinu išsilavinimu ir jai atlikti reikalinga mokymosi apimtimi ([9], 101 psl.).

Veiklos savarankiškumas – veiklos charakteristika, kurią apibūdina veiklos organizavimo ir pavaldumo pobūdis: ar veikla yra atliekama savarankiškai (nepriklausomai nuo kitų veiklos dalyvių), ar dirbant grupėje, ar reikalingi sprendimai priimami paties darbuotojo ir kt. ([9], 101 psl.).

Veiklos kintamumas – veiklos charakteristika, kurią apibūdina jos technologinė ir organizacinė plėtra, perspektyvos, inovaciniai patobulinimai ir kt. Sprendžiant apie veiklos kintamumą galvojama, kiek ji yra stabili ir kiek besikeičianti ([9], 101 psl.).

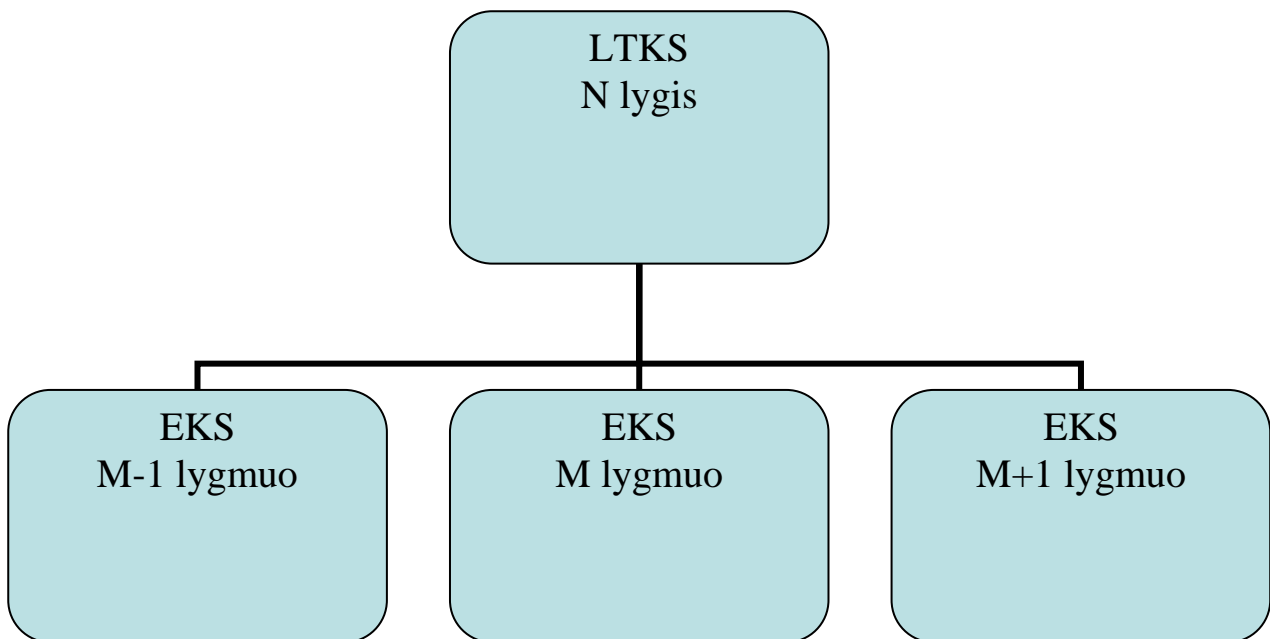
2 lentelėje pateiktas LTKS ketvirtojo lygio aprašas.

2 lentelė. LTKS ketvirtojo lygio aprašas.

Kvalifikacijos lygis	Kvalifikacijos lygio aprašas*
4	<p>Kvalifikacija skirta veiklai, susidedančiai iš veiksmų ir operacijų palyginti plačiose technologijų ir organizavimo srityse. Veikla atliekama vykdant keletą ir daugiau specializuotų veiklos uždavinių, kurių galimi sprendimai ne visada išbandyti ir žinomi. Atliekant veiklą gebama pritaikyti faktines ir teorines profesines žinias būdingas plačiam kontekstui, susijusiam su veiklos sritimi.</p> <p>Veikla atliekama savarankiškai, darbuotojui vadovaujantis nustatytais atlikimo instrukcijomis ir užtikrinant veiklos atlikimo procedūrų ir rezultatų kokybę. Kvalifikacija leidžia prižiūrėti ir perduoti profesinės veiklos įgūdžius žemesnės kvalifikacijos darbuotojams.</p> <p>Veiklos aplinka reikalauja gebėjimo prisitaikyti prie pokyčių darbo vietoje, kuriuos sąlygoja technologijų ir darbo organizavimo kaita.</p>

* Kvalifikacijos lygio apraše pirmoji pastraipa apibūdina veiklos sudėtingumą, antroji – veiklos savarankiškumą ir trečioji – veiklos kintamumą.

Palyginus 1 ir 2 lentelėse pateiktus aprašus, aiškiai matosi, kad dėl skirtingo aprašų pobūdžio LTKS susiejimas su EKS yra nelengvas uždavinys, kad susiejimo patikimumui užtikrinti reikalinga detali analizė. Nors ir EKS ir LTKS yra tas pats lygmenų skaičius, be sisteminio palyginimo nėra pagrindo teigti, kad kiekvienas LTKS lygis sietinas su atitinkamu EKS lygmeniu. Todėl vykdant susiejimą buvo panaudotas geriausios atitikties (best fit) metodas (žr., pvz., [6], 74 psl.), pagal kurį tam tikras LTKS lygis N yra lyginamas su trimis gretimais EKS lygmenimis, parinktais taip, kad nagrinėjamas LTKS lygis geriausiai atitinka EKS lygmenį M (žr. 1 pav.).

1 pav. Geriausios atitikties metodas

Ieškant N-tajam LTKS lygiui geriausiai atitinkančio EKS lygmens, parengiama 2 pav. parodyta lentelė. Pirmajame stulpelyje pateikiamas nagrinėjamo LTKS lygio aprašas, o antrajame – atitinkamų EKS lygmenų aprašai.

LTKS N lygio aprašas	EKS lygmenų aprašai	Išvada apie aprašų atitiktį	Bendra išvada apie LTKS N lygmens atitiktį EKS
	EKS M-1 lygmuo		
	Žinios		
	Gebėjimai		
	Kompetetingumas		
	EKS M lygmuo		
	Žinios		
	Gebėjimai		
	Kompetetingumas		
	EKS M+1 lygmuo		
	Žinios		
	Gebėjimai		
	Kompetetingumas		

2 pav. LTKS N lygmens susiejimo su EKS schema.

Taikant 2 pav. parodytą schemą, iš LTKS N lygmens aprašo išskiriama, kokios žinios, gebėjimai ir kompetetingumas reikalingi numatyta veiklai atlikti, ir tai lyginama su tuo, kas pateikta EKS lygmens apraše, su kuriuo yra lyginama. Uždavinį apsunkina tai, kad LTKS aprašuose reikalavimai žinioms, gebėjimams ir kompetetingumui tik iš dalies yra nurodomi tiesiogiai, bet taip pat iš dalies yra integruoti į veiklos, kuriai yra pasirengęs duotą kvalifikaciją įgijęs asmuo, apibūdinimą. Todėl pildant trečiąją lentelės stulpelį dažnai reikia ekspertiniu keliu įvertinti, kokie reikalavimai žinioms, gebėjimams ir kompetetingumui yra suformuluoti LTKS lygmens apraše.

Analogiška schema yra naudojama ir susiejant LTKS 6-8 lygmenis su Europos aukštojo mokslo erdvės sąranga, tik EKS lygmenų aprašai yra pakeičiami EAMES aprašais.

2. Lietuvos išsilavinimo² lygių, kvalifikacijų³ ir kvalifikacinių laipsnių sistema

Reikia pastebėti, kad istoriškai susiklostė taip, jog 1918 metais iškovojusi nepriklausomybę, Lietuva pasirinko Vakarų Europos švietimo nuostatas, paremtas visuotiniu raštingumu ir sisteminiu, struktūrizuotu valstybės požiūriu į švietimą. Šių nuostatų buvo nuspręsta laikytis ir atkūrus Lietuvos nepriklausomybę 1990 m. [13]. Taigi, įvairios pastarojo meto švietimui tobulinti skirtos Europos iniciatyvos, - Bolonijos procesas, Mokymosi visą gyvenimą memorandumas, Kopenhagos procesas, - iš esmės nekeičia nusistovėjusios Lietuvos švietimo sistemos, o tik paskatina ją tam tikrais aspektais tobulinti. 2004 m. pradėtas Europos kvalifikacijų sąrangos kūrimas taip pat rado atgarsį Lietuvoje – 2005 m. startavo Europos socialinio fondo remiamas projektas „Nacionalinės kvalifikacijų sistemos sukūrimas“, kurio pirmasis produktas buvo išsami kvalifikacijų būklės Lietuvoje analizė, įskaitant kvalifikacijų projektavimą ir planavimą, jų suteikimą, vertinimą ir pripažinimą ir kt. [8]. Norintiems detaliai susipažinti su Lietuvos kvalifikacijų sistema rekomenduojame minėtą darbą. Tuo tarpu šiame skyrelyje apsiribosime analize, kokie kvalifikacijų lygiai yra numatyti Lietuvos teisiniuose dokumentuose.

Pagrindinis įstatymas, reglamentuojantis švietimą, yra Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (toliau – ŠĮ) [14]. Jame yra išskirtos 3 švietimo grandys, kuriose yra išduodami valstybės pripažinti pažymėjimai/diplomai:

- bendrasis ugdymas;
- profesinis mokymas;
- aukštasis mokslas.

² **Išsilavinimas** – Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka pripažinta asmens tam tikro lygio brandą liudijanti kompetencija, žinios, įgūdžiai, gebėjimai ir vertybinės nuostatos (ŠĮ, 2 straipsnis, 5 dalis).

³ **Kvalifikacija** – įstatymų, Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos teisės aktų nustatyta tvarka pripažintas mokėjimas ir teisė verstis tam tikra profesine veikla ([14], 2 straipsnis, 7 dalis).

Yra nustatyta, kad visų švietimo programų „*ugdymo turinį sudaro žinių, įgūdžių, gebėjimų ir vertybinių nuostatų visuma*“ ([14], 6 straipsnis, 1 dalis), t.y. programose orientuojamasi į mokymosi rezultatus. Peržvelgsime, kokie mokymosi rezultatų lygmenys yra išskiriami kiekvienoje iš išvardintų švietimo grandžių.

Bendrasis ugdymas. Bendrojo ugdymo formaliosios programos yra rengiamos vadovaujantis bendrojo lavinimo bendrosiomis programomis, kurias tvirtina švietimo ir mokslo ministras ([14], 37 straipsnis, 4 dalis). Ši yra numatyta, kad bendrojo ugdymo grandyje galima įgyti 3 lygių išsilavinimą: *pradinį išsilavinimą*, baigus pradinio ugdymo programą, ([14], 9 straipsnis, 5 dalis), *pagrindinį išsilavinimą*, baigus pagrindinio ugdymo programą, ([14], 10 straipsnis, 4 dalis) ir *vidurinį išsilavinimą* baigus vidurinio ugdymo programą ir išlaikius brandos egzaminus ([14], 11 straipsnis, 5 dalis). Be to, Ši yra numatyta, kad mokymosi pasiekimų pažymėjimai yra išduodami 2 atvejais ([14], 39 straipsnis, 2 dalis):

- pagrindinio išsilavinimo pažymėjimas – išėjus pagrindinio ugdymo programą, kurios trukmė nuosekliojo mokymosi sistemoje yra 10 metų;
- brandos atestatas - išėjus vidurinio ugdymo programą, kurios trukmė nuosekliojo mokymosi sistemoje yra 12 metų, ir išlaikius brandos egzaminus.

Taigi, valstybiniais dokumentais yra įteisinami 2 bendrojo išsilavinimo lygiai – pagrindinis ir vidurinis.

Profesinis mokymas. Profesinį mokymą reglamentuoja Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas (toliau – PMI). Lietuvoje PMI buvo priimtas 1997 m. [15]. Jame kvalifikacijų lygiai nebuvo apibrėžti, tačiau yra nurodoma, kad kvalifikacija yra suteikiama baigus profesinio mokymo programą, kuri atitinka „*į Studijų ir mokymo programų registrą įtrauktų profesinio mokymo programų reikalavimus*“ ([15], 20 straipsnis, 2 dalis). Tvarkant šį registrą, švietimo ir mokslo ministras 1997 m. pasirašė įsakymą Nr. 1383 „Dėl Lietuvos profesinio išsilavinimo lygių patvirtinimo“ [16], kuriame buvo įteisinti 4 profesinio išsilavinimo lygiai. Prasidėjus aukštesniųjų mokyklų reformavimo į kolegijas procesui, Lietuvos profesinio išsilavinimo lygių aprašai 2001 m. buvo pakoreguoti [17], nedarant esminių pakeitimų pirmųjų keturių lygių apibūdinimui ir įvedant penktąjį profesinio išsilavinimo lygį, taikytiną studijoms kolegijose, kurios pagal Lietuvos Respublikos aukštojo mokslo įstatymą (toliau – AMĮ) [18] priskiriamos aukštojo mokslo sistemai. Taigi profesinio mokymo, kurio metu nesiekama įgyti aukštojo išsilavinimo, grandžiai dabartinėje Lietuvos kvalifikacijų sistemoje yra įteisinti 4 kvalifikacijų lygiai (3 lentelė).

3 lentelė. Lietuvos profesinio išsilavinimo lygiai [17]

Profesinio išsilavinimo lygis	Profesinio išsilavinimo lygio apibūdinimas	Minimalus bendrojo išsilavinimo cenzas*
Pirmas	Kompetencija atlikti nesudėtingas, pasikartojančias darbo operacijas.	-
Antras	Kompetencija atlikti principinių savarankiškų sprendimų nereikalaujantį specializuotą darbą.	Pradinis/pagrindinis
Trečias	Kompetencija atlikti sudėtingą darbą pakankamai atsakingų ir savarankiškų sprendimų reikalaujančiose veiklos srityse. Įgyjamas gebėjimas derinti grupės veiklą.	Vidurinis
Ketvirtas	Kompetencija atlikti sudėtingą darbą atsakomybės, savarankiškumo, gilių žinių ir specifinių gebėjimų reikalaujančiose veiklos srityse. Įgyjamas gebėjimas organizuoti ir administruoti grupės veiklą.	Vidurinis

* Bendrasis išsilavinimas, būtinas profesinio išsilavinimo atitinkamam lygiui pasiekti, gali būti įgyjamas prieš arba profesinio mokymosi metu (integruotas profesinio mokymo programoje).

Aukštasis mokslas. Lietuvos aukštojo mokslo sistema buvo pradėta reformuoti jau 1991 m., Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme [19] įteisinant kelių pakopų studijas ir įvedant bakalauro bei magistro kvalifikacinius laipsnius: „Lietuvoje pripažįstamos vienos, dviejų ir kelių pakopų studijos, kurias baigus gali būti suteikiami bakalauro, magistro arba kiti kvalifikaciniai laipsniai“ ([19], 27 straipsnis). Įstatymo lygmenyje studijų pakopos detaliau buvo apibrėžtos 2000 m. priimtame Lietuvos Respublikos aukštojo mokslo įstatyme [18]. Jame yra nurodyta, kad skiriamos tokios studijų pakopos (AMĮ, 39 straipsnis, 2 dalis):

- pagrindinės studijos (pirmoji pakopa). Šioje pakopoje galimos universitetinės⁴, kurias baigus suteikiamas bakalauro kvalifikacinis laipsnis, ir neuniversitetinės⁵, kurias baigus suteikiamas profesinio bakalauro kvalifikacinis laipsnis, studijos;
- magistrantūros, specialiosios profesinės studijos (antroji pakopa);
- vientisosios studijos (suderintos pirmoji ir antroji pakopos);
- rezidentūros, meno aspirantūros, doktorantūros studijos (trečioji pakopa).

2009 m. balandžio 30 d. buvo priimtas naujas Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas [20] (toliau – MSI), kuris apjungė anksčiau galiojusius Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų bei aukštojo mokslo įstatymus. Jame taip pat nurodytos 3 studijų pakopos ([20], 46 straipsnis, 2 dalis): pirmoji – profesinio bakalauro, bakalauro; antroji – magistrantūros; trečioji – doktorantūros.

Apie švietimo sistemoje teikiamą išsilavinimą ir kvalifikacijas taip pat galima spręsti ir pagal išduodamus mokymosi pasiekimų pažymėjimus. 4 lentelėje, remiantis išsilavinimo pažymėjimų blankų registro duomenimis [20], yra pateikta informacija apie pagrindinius Lietuvoje išduodamus pažymėjimus.

⁴ **Universitetinės studijos** – nuosekliosios studijos, sudarančios sąlygas asmeniui įgyti teoriniu pasirengimu ir moksliniais tyrimais grindžiamą aukštąjį išsilavinimą ir kvalifikaciją, taip pat mokslo laipsnį (apgynus disertaciją) ([18], 2 straipsnis, 13 dalis).

⁵ **Neuniversitetinės studijos** - vienos pakopos, į praktinę veiklą orientuotos profesinės studijos aukštojoje mokykloje, sudarančios sąlygas įgyti taikomaisiais moksliniais tyrimais ir (ar) taikomąja moksline veikla grindžiamą profesinę kvalifikaciją ([18], 2 straipsnis, 25 dalis).

4 lentelė. Pagrindiniai Lietuvos švietimo sistemoje teikiami pažymėjimai/diplomai [20]

Švietimo grandis	Dokumento pavadinimas	Paaškinimai
Bendrasis ugdymas	Pradinio išsilavinimo pažymėjimas	Išduodamas baigusiems pradinio ugdymo programą, kurios trukmė nuosekliojo mokymosi sistemoje 4 metai.
	Pagrindinio išsilavinimo pažymėjimas	Išduodamas baigusiems pagrindinio ugdymo programą, kurios trukmė nuosekliojo mokymosi sistemoje 10 metų.
	Brandos atestatas	Išduodamas baigusiems vidurinio ugdymo programą, kurios trukmė nuosekliojo mokymosi sistemoje 12 metų ir išlaikius valstybinius brandos egzaminus.
Profesinis mokymas	Kvalifikacijos pažymėjimas	Išduodamas baigusiems profesinio mokymo programas, skirtas įgyti pirmojo lygio profesinį išsilavinimą
	Kvalifikacijos pažymėjimas	Išduodamas baigusiems profesinio mokymo programas, skirtas įgyti antrojo lygio profesinį išsilavinimą
	Profesinio mokymo diplomai	Išduodamas baigusiems profesinio mokymo programas, skirtas įgyti trečiojo lygio profesinį išsilavinimą
Aukštasis mokslas	Profesinio bakalauro diplomai	Išduodamas baigusiems neuniversitetines studijas, kurių apimtis 180-240 kreditų.
	Bakalauro diplomai	Išduodamas baigusiems universitetines studijas, kurių apimtis 180-240 kreditų.
	Magistro diplomai	Išduodamas baigusiems magistrantūros studijas, kurių apimtis 90-120 kreditų.
	Rezidentūros pažymėjimas	Išduodamas baigusiems rezidentūros studijų programą.
	Meno licenciato pažymėjimas	Išduodamas baigusiems meno aspirantūros studijas ir įgijusiems meno licenciato kvalifikacinį laipsnį.
	Daktaro mokslo laipsnio diplomai	Išduodamas baigusiems doktorantūros studijas ir įgijusiems daktaro mokslo laipsnį.

Lentelės duomenys faktiškai patvirtina tai, kas buvo pastebėta nagrinėjant teisinius dokumentus. Pastebimi tik du nedideli skirtumai: pirma, bendrojo ugdymo grandyje yra išduodamas ir pradinio išsilavinimo pažymėjimas ir, antra, profesinio mokymo grandyje šiuo metu nėra programų, skirtų ketvirtojo lygio profesiniam išsilavinimui įgyti.

3. Lietuvos kvalifikacijų sandaros ir švietimo sistemoje teikiamų kvalifikacijų atitiktis

Praeitame skyrelyje parodėme, kokie kvalifikacijų lygiai yra įteisinti Lietuvos teisiniuose dokumentuose. Matėme, kad aukštojo mokslo sistemoje yra trijų lygių, o profesinio mokymo sistemoje – keturių lygių kvalifikacijos. Bendrasis išsilavinimas iki sukuriant LTKS nebuvo traktuojamas kaip kvalifikacija, nors beveik ketvirtadalis Lietuvos dirbančiųjų turi tik bendrąjį pagrindinį ar vidurinį išsilavinimą.⁶ Taigi, atsižvelgus į Europos kvalifikacijų sąrangos nuostatą į vieningą kvalifikacijų sistemą sujungti visas švietimo sistemos grandis, buvo nuspręsta LTKS išskirti 8 kvalifikacijų lygius [10]:

- 1 lygį, kuris atitiktų ne žemesnį bendrąjį pasirengimą veiklai, negu numatyta pagrindiniam ugdymui Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiose programose [23], nereikalaujant specialaus profesinio pasirengimo;

⁶ Užimtumo tyrimo duomenimis 2009 m. iš 1415,9 tūkst. 15 m. ir vyresnių užimtų gyventojų 69,9 tūkst. turėjo tik bendrąjį pagrindinį ir 262 tūkst. – bendrąjį vidurinį išsilavinimą [22].

- 2-4 lygius, kurie reikalauja specialaus profesinio pasirengimo profesinio mokymo sistemoje arba dirbant;
- 5 lygį, kuris yra tarpinis tarp profesinių ir aukštojo mokslo kvalifikacijų;
- 6-8 lygius, kurie apima aukštojo mokslo sistemai priskirtinas kvalifikacijas.

Tokią lygių sistemą Lietuvos Respublikos vyriausybė įteisino savo 2010 m. gegužės 4 d. nutarime [7]. Nuo šiol visa kvalifikacijų suteikimo sistema turės vadovautis patvirtintos LTKS reikalavimais. Tačiau 2012 m., kai išduodamuose kvalifikaciją paliudijančiuose dokumentuose reikės įrašyti, kokiam EKS lygmeniui atitinka duota kvalifikacija ([1], 3 rekomendacija valstybėms narėms), dauguma baigiančiųjų mokslus dar bus mokęsi pagal programas, nepriderintas prie LTKS. Todėl, vykdant *Lietuvos kvalifikacijų sistemos* susiejimą su EKS, būtina išsiaiškinti, kiek Lietuvos kvalifikacijų sandara atitinka dabartinę Lietuvoje teikiamų kvalifikacijų sistemą. Tik esant pakankamai gerai atitikčiai, susiejimą galima grįsti LTKS ir EKS palyginimu.

Šiame skyrelyje konkrečiais pavyzdžiais demonstruojama, kokie šiuo metu Lietuvoje yra nustatyti reikalavimai mokymosi rezultatams (learning outcomes), siekiant įgyti atitinkamų LTKS lygių kvalifikacijas.

1 kvalifikacijų lygis. LTKS nurodoma, kad šio lygio kvalifikacija „*įgyjama siekiant bendrojo išsilavinimo*“ ir kad „*atliekant veiklą gebama pritaikyti pagrindinio bendrojo išsilavinimo reikalavimus atitinkančias žinias*“. Šie reikalavimai yra suformuluoti Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiose programose [23]. „*Mokinių mokymosi pasiekimai aprašomi ypač išryškinant mokinių įgyjamus bendrųjų kompetencijų ir esminių dalykinių kompetencijų pagrindus*“ – sakoma šiame dokumente. Tarp bendrųjų kompetencijų išskiriamos gebėjimo mokytis, komunikavimo, socialinė, pažinimo, iniciatyvumo ir kūrybiškumo, asmeninės kompetencijos. Bendrojo ugdymo reforma Lietuvoje buvo pradėta iškart po nepriklausomybės atkūrimo 1990 metais, nuosekliai orientuojantis į kitų valstybių patirtį. Reformai buvo skiriamas rimtas dėmesys, ir svarbiausi reformos žingsniai jau įvykdyti. Kartu su pradinio ugdymo etapu pagrindinis ugdymas trunka 10 metų, ir daugumai pagrindinį išsilavinimą įgijusių mokinių jau yra suėję 16 metų. Todėl nėra pagrindo abejojti, kad pagrindinio ugdymo programos reikalavimus atitinkantys mokymosi rezultatai visiškai tenkina reikalavimus LTKS 1 lygyje aprašyti veiklai atlikti.

2 kvalifikacijų lygis. Konsultuojantis su LTKS projekto rengėjais, išsiaiškinta, kad šis kvalifikacijų lygis Lietuvos kvalifikacijų sistemoje yra visų pirma skirtas asmenims, turintiems mokymosi problemų. Jo aprašą reiktų lyginti su pirmojo profesinio išsilavinimo lygio aprašu, kuriame nėra numatytas joks reikalavimas bendrojo išsilavinimo cenzui (žiūr. 3 lentelę, 10 psl.). Šiuo metu šiam lygiui priskiriamos profesinio mokymo programos dažniausiai yra naudojamos suaugusiems, visų pirma bedarbiams, mokytis. Reikalavimai mokymosi pasiekimams suformuluoti nacionalinėse programose, kurios yra įregistruotos Studijų ir mokymo programų registre [24].

Iliustracijai **1 priede** pateikti kvalifikaciniai reikalavimai, nurodyti *Dažytojo pirminių žinių ir įgūdžių mokymo programoje*, kurią baigus suteikiama dažytojo padėjėjo kvalifikacija. Matome, kad yra reikalaujama mokėti atlikti dvi palyginus paprastas operacijas, - (1) paruošti paviršių dažymui ir (2) atlikti dažymą, - ir įsisavinti žinias, kurios reikalingos šioms operacijoms atlikti. Reikalavimuose netgi nurodoma, kad darbas vykdomas vadovaujant kvalifikuotam darbuotojui. Visa tai gerai atitinka LTKS 2 lygio kvalifikacijos aprašą.

3 kvalifikacijų lygis. Reikalavimai mokymosi pasiekimams ir šiuo atveju suformuluoti nacionalinėse programose, kurios yra įregistruotos Studijų ir mokymo programų registre [24] ir priskiriamos 2 profesinio išsilavinimo lygiui (žiūr. 3 lentelę, 10 psl.). Reikalavimų šio lygio kvalifikacijai pavyzdys yra pateiktas **2 priede**. Tai *dažytojui* parengti skirta programa. Aiškiai matosi, kad reikalavimai mokymosi rezultatams šiuo atveju yra žymiai didesni: reikia mokėti (1) paruošti dažymui ir dažyti ne tik paprastus paviršius, bet ir fasadus; (2) pasiruošti darbo vietą ir įrankius; (3) tapetuoti ir kt. Taigi, reikalavimuose įvardinti mokymosi rezultatai apima keletą veiklos sričių, kurios, tiesa, yra palyginus siauros. Nesunku pastebėti, kad ir reikalavimai žinioms šioje programoje yra žymiai didesni. Visa tai neblogai derinasi su LTKS pateiktu 3 kvalifikacijų lygio aprašymu.

4 kvalifikacijų lygis. Nacionaliniai reikalavimai šio kvalifikacijų lygmens mokymosi rezultatams yra suformuluoti Profesinio rengimo standartuose. Šie standartai yra viešai prieinami Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro internetinėje svetainėje [25]. Juos naudoja profesinio mokymo teikėjai rengdami programas ir vertintojai, nustatydami, ar asmuo yra atitinkamą kvalifikaciją įgijęs. **3 priede** pateikti reikalavimai mokymosi rezultatams, suformuluoti Apdailininko (statybininko) profesinio rengimo standarte. Sėkmingai baigus šio standarto reikalavimus atitinkančią profesinio mokymo programą, yra suteikiamas 3 lygio profesinis išsilavinimas (žiūr. 3 lentelę, 10 psl.). Aiškiai matosi, kad šią kvalifikaciją įgijęs asmuo yra pasirengęs veiklai, susidedančiai iš veiksmų ir operacijų palyginus plačiose statybos sektoriuje naudojamų technologijų srityse. Palyginus 2 ir 3 priedus, nesunku įsitikinti, kad 3 lygio dažytojo kvalifikacija faktiškai apima apdailininko kvalifikacijos tik vieną veiklos sritį – pastato paviršių dažymą ir apmušalų klijavimą. Apdailininkas taip pat turi mokėti dirbti pastato apšiltinimo ir tinkavimo darbus, mokėti kloti plyteles, tvirtinti apdailos plokštes ir tiesinius elementus ir kt. Toks platus veiklos baras neišvengiamai pareikalauja pakankamai gilių faktinių ir teorinių profesinių žinių, būdingų plačiam kontekstui, o įgytas kompetentingumas „*leidžia prižiūrėti žemesnės kvalifikacijos darbuotojų darbą ir perduoti jiems profesinės veiklos įgūdžius*“ (LTKS 4 lygio aprašas), nors profesinio rengimo standarte tai tiesiogiai nėra įvardinta. Taigi ir šiuo atveju galima padaryti išvadą, kad šiuo metu Lietuvoje teikiamų 3 profesinio išsilavinimo lygį atitinkančių profesinio mokymo programų mokymosi rezultatai yra neblogai atspindėti LTKS 4 lygio kvalifikacijų apraše.

5 kvalifikacijų lygis. Kaip buvo paminėta praeito skyrelio pabaigoje, programų, teikiančių 4 profesinio išsilavinimo lygio, kuris turėtų atitikti LTKS 5 kvalifikacijų lygį, kvalifikacijas Lietuvoje šiuo metu nėra. Taigi, jeigu šio lygio kvalifikacijos bus pradėtos teikti, jos privalės būti suteikiamos vadovaujantis LTKS reikalavimais.

6 kvalifikacijų lygis. Šis kvalifikacijų lygis yra pats sudėtingiausias. Pirma, nebetaikant praktikoje ir aukštąjį mokslą reglamentuojančiuose įstatymuose neįteisinus trumpųjų studijų pakopos, būtent šis kvalifikacijų lygis yra ties vidurinio ir aukštojo mokslo riba. Antra, šiam lygiui priklauso dvi savo svarba artimos kvalifikacijų grupės. Viena iš jų, atitinkanti kolegines studijas, daugiau orientuota į naujovių įgyvendinimą, o kita, apimanti pagrindinių universitetinių studijų metu įgyjamas kvalifikacijas, - į naujovių kūrimą. Pagal šiuo metu galiojančią praktiką pagrindinis teisinis dokumentas, kuriame yra suformuluoti bendrieji reikalavimai šio lygio programų studijų rezultatams, yra atitinkamos studijų krypties (krypčių grupės arba studijų srities) reglamentas. Visuose iki šiol parengtuose studijų krypties reglamentuose, išskyrus Pedagogų rengimo reglamentą, yra gana išsamiai apibūdinami reikalavimai laukiamiems studijų rezultatams – žinioms, pažintiniams gebėjimams, praktiniams gebėjimams ir perkeliamesiems gebėjimams. Kaip pavyzdys **4 priede** yra pateikta atitinkama ištrauka iš Bendrojo technologijos mokslų (inžinerijos) studijų krypties reglamento, skirto pagrindinėms aukštojo mokslo studijoms [26]. Sugretinus 4 priede įvardintus laukiamus studijų rezultatus su LTKS 6 kvalifikacijų lygio aprašu, galima įsitikinti, kad reglamente suformuluoti reikalavimai netgi dalinai viršija tai, kas nurodyta LTKS 6 lygio apraše.

Studijų krypties aprašai yra bendri koleginiams ir universitetiniams studijoms. Todėl buvo numatyta paanalizuoti konkrečias abiejų tipų studijų programas.

Koleginių studijų atveju buvo pasirinkta Vilniaus technologijų ir dizaino kolegijos „Statybos“ programa. **5 priede** yra pateikta lentelė talpinanti šios programos veiklos sritis, profesines kompetencijas ir studijų tikslus joms pasiekti. Pasirinkta studijų tikslų pateikimo forma, kai nurodomos siekiamos profesinės kompetencijos ir tik su jomis susiję gebėjimai, tiesiogiai neatspindi laukiamų studijų rezultatų visumos. Tačiau platus studijuojamų dalykų spektras, apimantis bendrojo lavinimo dalykus (filosofiją, psichologiją, sociologiją ir kt.), socialinių mokslų dalykus (civilinę ir darbo teisę, įmonių ekonomiką ir kt.), bendruosius teorinius inžinerijos pagrindų dalykus (matematiką, taikomąją fiziką, informacines technologijas ir kt.), pagrindinius statybos krypties dalykus (statybinės medžiagos, statybinę mechaniką ir kt.) ir specialaus lavinimo dalykus (pastatų konstrukcijas, konstrukcijų skaičiavimo pagrindus, statybos darbų technologiją ir kt.), liudija, kad žinių spektras yra platus, o atskirų dalykų programos rodo, kad žinių teorinis lygis yra pakankamai aukštas. Kad studijose įgyjamos žinios būtų pagrįstos fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatais, dalis dėstytojų turi mokslo laipsnius. Programos apraše yra nurodoma, kad yra ugdomi „pažintiniai gebėjimai (dalykines žinias taikyti sprendžiant kokybinius ir kiekybinius įvairaus pobūdžio

uždavinius; atpažinti ir analizuoti problemas bei planuoti jų sprendimo strategijas; teoriškai suprasti naujas technologijas; laboratorinė patirtis atliekant inžinerinei veiklai reikalingus eksperimentinius darbus; informacijos ir duomenų vertinimo ir apdorojimo įgūdžiai bei gebėjimas interpretuoti duomenis pagal laboratorinius stebėjimus ir matavimus; holistinis profesinių sprendimų požiūris), praktiniai gebėjimai (įvertinti inžinieriaus sprendimus įvairiais požiūriais; įgūdžiai stebėti ir vertinti įvykius bei pokyčius; įvertinti medžiagų ir reiškinų naudojimo riziką bei ją kontroliuoti; naudotis informacinėmis technologijomis; saugaus darbo įgūdžiai; specifiniai praktiniai gebėjimai) bei perkeliamieji gebėjimai (bendravimo įgūdžiai; gebėjimas naudotis teisiniais ir norminiais dokumentais; kokybinės ir kiekybinės informacijos įvertinimo įgūdžiai; informacijos paieškos įgūdžiai, įskaitant operatyviają informacijos paiešką; darbo daugiaprofilinėse grupėse bei laiko tvarkymo ir organizaciniai įgūdžiai ir kt.)“. Tai, kad veikloje, kuriai yra rengiamas absolventas, vyrauja intelektualus darbas, leidžia padaryti išvadą, kad nagrinėjamoji programa priklauso aukštojo mokslo grandžiai. Ir aišku, kad ji netenkina LTKS 7 kvalifikacijų lygio reikalavimų, nes moksliniams tyrimams, naujovių kūrimui skiriamas mažas dėmesys.

Kokio lygio studijų rezultatus turi pademonstruoti asmuo, kad jam būtų suteiktas statybos inžinerijos bakalauro kvalifikacinis laipsnis, maloniai sutiko pateikti Vilniaus Gedimino technikos universitetas (žiūr. **6 priedą**). Iš pateikto studijų rezultatų aprašo matyti, kad įgytos žinios turi būti naujos, pakankamai aukšto teorinio lygio ir jų spektras yra pakankamai platus, kaip to reikalauja LTKS VI lygio kvalifikacijos aprašas. Yra reikalaujama gebėti „*organizuoti pastatų statybos procesus, atrinkti racionalias pastatų statybos technologijas, valdyti pastatų statybos priežiūros procesus*“, „*mokėti analitiškai mąstyti*“. Visa tai pabrėžia pasirengimą dirbti savarankiškai ir imtis atsakomybės už savo ir pavaldžių asmenų veiklą, kas būdinga LTKS VI lygiui.

7 kvalifikacijų lygis. Lietuvoje šiam lygiui priskirtinos kvalifikacijos buvo įgyjamos baigus antrajai universitetinių studijų pakopai priskiriamas magistrantūros, specialiųjų profesinių ir vientisųjų studijų programas. Šiuo metu faktiškai vieninteliu nacionalinio lygmens dokumentu, kuriame yra pateikti reikalavimai studijų rezultatams šio lygio kvalifikacijai įgyti, yra Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. birželio 3 d. įsakymu patvirtintas „Magistrantūros studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašas“. Jame yra nurodoma, kad magistrantūros „*studijų programa turi užtikrinti, kad ją baigęs ir magistro kvalifikacinį laipsnį įgijęs asmuo turės reikšmingai aukštesnes, nei pasiekiamos per pirmosios pakopos studijas, kompetencijas*“ [27]. Minėtame apraše yra pateikti glausti reikalavimai magistrantūrą baigusio asmens žinioms, jų supratimui, praktiniams ir perkeliamesiems gebėjimams (žr. **7 priedą**). Sugretinus šiuos reikalavimus su LTKS aprašais, galima įsitikinti, kad magistrantūros studijos tikrai yra orientuotos į 7 kvalifikacijų lygį.

Ir šiuo atveju studijų rezultatus, kuriuos turi pademonstruoti asmuo, kad jam būtų suteiktas statybos inžinerijos magistro kvalifikacinis laipsnis, pateikė Vilniaus Gedimino technikos universitetas (žiūr. **8 priedą**). Palyginus 6 ir 8 priedus, nesunku įsitikinti, kad magistrantūros studijos yra aukštesnė studijų pakopa, kurioje rimtas dėmesys skiriamas kūrybiškam teorinių žinių panaudojimui ir taikomiesiems tyrimams, kas akcentuojama LTKS VII lygio apraše.

8 kvalifikacijų lygis. Šis kvalifikacijų lygis yra išskirtinis. Doktorantūros atveju savarankiškas darbas, savarankiškas mokymasis, o ne organizuotos studijos yra svarbiausia. Kiekvieno doktoranto studijoms faktiškai yra sudaroma individuali programa. Apie jo pasiekimus pagrindinai yra sprendžiama pagal parengtos daktaro disertacijos ir gynimo kokybę. Visgi doktorantūros nuostatuose apie doktoranto kompetenciją yra trumpai užsimenama: „*doktorantas yra pasiekęs pakankamą tai mokslo sričiai mokslinę kvalifikaciją (jis susipažinęs su šiuolaikiniais mokslinio tyrimo metodais, sugeba atskleisti jų galimybes ir trūkumus atsižvelgdamas į kitus tyrimus šioje srityje, turi bendrą supratimą apie jų taikymą, sugeba formuluoti mokslines problemas ir tikslus)*“ [28]. Be abejo LTKS aprašas yra išsamesnis ir dalinai daugiau įpareigojantis. Tačiau tai aukščiausia kvalifikacija ir realiai jos lygį apsprendžia reikalavimas, kad pagrindinės doktoranto mokslinės publikacijos turi būti paskelbtos recenzuojamuose periodiniuose mokslo leidiniuose. Todėl bendru atveju nėra pagrindo abejoti, kad Lietuvoje apsigynusių doktorantų kvalifikacija yra žemesnė, negu numatyta LTKS 8 lygio kvalifikacijų apraše.

Šiame skyrelyje atlikome šiuo metu Lietuvoje teikiamų bendrojo ugdymo, profesinio mokymo ir aukštojo mokslo programose numatytų mokymosi rezultatų palyginimą su LTKS kvalifikacijų lygių aprašuose įteisintais reikalavimais atitinkamo lygio kvalifikacijai. Palyginimo rezultatų glausta suvestinė pateikta 5 lentelėje.

5 lentelė. LTKS kvalifikacijų lygių ir Lietuvoje teikiamų programų atitiktis

LTKS kvalifikacijų lygis	Duotą LTKS lygį atitinkanti švietimo programa
1	Pagrindinio ugdymo programa, suteikianti pagrindinį išsilavinimą. Iki šiol šios programos baigimas nebuvo siejamas su kvalifikacijos įgijimu.
2	Profesinio mokymo programa, skirta 1 lygio profesiniam išsilavinimui* įgyti.
3	Profesinio mokymo programa, skirta 2 lygio profesiniam išsilavinimui* įgyti.
4	Profesinio mokymo programa, skirta 3 lygio profesiniam išsilavinimui* įgyti.
5	Profesinio mokymo programa, skirta 4 lygio profesiniam išsilavinimui* įgyti. Šiuo metu ši profesinio išsilavinimo lygį teikiančių programų Lietuvoje nėra įregistruota.
6	Pagrindinių studijų programos kolegijose ir universitetuose. Baigus pagrindines studijas kolegijoje suteikiamas profesinio bakalauro kvalifikacinis laipsnis, o universitetuose – bakalauro kvalifikacinis laipsnis.
7	Magistrantūros studijų programos universitetuose. Jas baigus suteikiamas magistro kvalifikacinis laipsnis.
8	Doktorantūros studijos, kurias baigus suteikiamas daktaro mokslo laipsnis.

* Profesinio išsilavinimo lygiai apibrėžti Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2001 m. gegužės 15 d. įsakymu Nr. 821/64 „Dėl Lietuvos profesinio išsilavinimo lygių“ [17]

Apibendrinami šiame skyrelyje pateiktą analizę, galime padaryti išvadą, kad LTKS pateikti kvalifikacijų lygių aprašai pakankamai adekvačiai atspindi šiuometinę Lietuvos kvalifikacijų sistemą. Tai leidžia Lietuvos kvalifikacijų sistemos susiejimą su EKS grįsti LTKS ir EKS tiesioginiu palyginimu. Tai padarysime kitame skyrelyje.

4. LTKS kvalifikacijų lygių atitiktis EKS ir Dublino aprašams

Kvalifikacijų sistema Lietuvoje šiuo metu yra nevienalytė, nes nebuvo deramai siekiama dermės tarp bendrojo ugdymo, suaugusiųjų bei pirminio profesinio mokymo ir aukštojo mokslo. Rengiant Lietuvos kvalifikacijų sandarą [7] buvo pasistengta pritaikyti vieningus kvalifikacijų aprašymo principus visose švietimo grandyse teikiamoms kvalifikacijoms. Tai žymiai palengvino Lietuvos kvalifikacijų sistemos susiejimo su EKS [1] uždavinį, nes, kaip buvo parodyta praeitame skyrelyje, susiejimą galima atlikti lyginant LTKS su EKS.

Kaip minėta pirmajame ataskaitos skyrelyje (p. 4), kuriame aptarta tyrimo metodika, EKS ir LTKS lygmenų susiejimas yra nelengvas, nes EKS ir LTKS aprašų struktūra yra pagrįsta skirtingais kriterijais. EKS numato aštuonis kvalifikacijų lygmenis, kurie išskirti, remiantis žiniomis, gebėjimais ir kompetencijomis, o LTKS – taip pat aštuonis lygius, kurie grindžiami veiklos, kuriai atlikti yra pasirengęs atitinkama kvalifikacija įgijęs asmuo, sudėtingumu, savarankiškumu ir kintamumu. Tokio pasirinkimo pagrindine priežastimi buvo Lietuvoje priimtas termino **kvalifikacija** apibrėžimas:

***Kvalifikacija** – įstatymų, Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos teisės aktu nustatyta tvarka pripažintas mokėjimas ir teisė verstis tam tikra profesine veikla ([14], 2 straipsnis, 7 dalis).*

Toks kvalifikacijos supratimas sąlygojo tai, kad LTKS lygių aprašuose visų pirma atsispindi reikalavimai profesiniam pasirengimui, o bendrasis išsilavinimas nustatant kvalifikacijos lygį ateina kaip papildomas šuoliškai kintantis parametras (žiūr. 3 lentelę), reikalavimai kuriam yra nustatyti kituose dokumentuose.

Susiejant buvo pasirinktas geriausios atitikties metodas, kai tam tikras LTKS lygis N buvo lyginamas su trimis gretimais EKS lygmenimis, parinktais taip, kad nagrinėjamas LTKS lygis geriausiai atitiktų EKS lygmenį M (žr. 1 pav., p. 6). **9 priede** yra pateiktos palyginimo lentelės. Vertinant žinių, gebėjimų arba kompetencijos atitikimą buvo naudojama 5 balų skalė:

- reikalavimai aukštesni;
- reikalavimai dalinai aukštesni;
- reikalavimai artimi/panašūs;
- reikalavimai dalinai žemesni;
- reikalavimai žemesni.

Sugretinus visus aštuonis LTKS ir EKS lygius (žr. 9 priedą), paaiškėjo, kad atitiktis nėra tokia paprasta, kaip, turint omenyje tą patį lygių skaičių, gali pasirodyti iš pirmo žvilgsnio (žiūr. 3 pav.).

Lietuvos kvalifikacijų sandaros lygis		Europos kvalifikacijų sąrangos lygmuo
8	→	8
7	→	7
6	→	6
5	→	5
4	→	4
3	→	3
2	→	2
1	→	1

3 pav. Lietuvos kvalifikacijų sandaros ir Europos kvalifikacijų sąrangos lygių atitiktis

Kaip matosi, daugiausia problemų iškilo siekiant susieti žemiausius kvalifikacijų lygmenis. Pasirodė, kad LTKS pirmojo lygio kvalifikacija, kuri įgyjama baigus pagrindinio ugdymo programą, geriausiai atitinka EKS 2 lygmeniui suformuluotus reikalavimus. Tokio lygmenų neatitikimo priežastis slypi jau minėtame LTKS ir EKS koncepcijų skirtume: LTKS kvalifikacijos išdėstytos atsižvelgiant į pasirengimo *konkrečiai profesinei veiklai* lygį (kokį profesinių žinių bei gebėjimų spektrą yra įgijęs asmuo ir kokį savarankiškumą bei atsakomybę jam galima suteikti konkrečiame darbe), kai tuo tarpu EKS lygmens numerį apsprendžia pasirengimo *tolesnei veiklai* lygį (bendras įgytų žinių bei gebėjimų lygis ir kokį savarankiškumą bei atsakomybę asmeniui galima suteikti tolesnėje jo veikloje), nežiūrint į tai, ar ši veikla bus konkretus darbas ar mokymasis. Kadangi pagrindinio ugdymo programa nerengia konkrečiai profesinei veiklai, o reikalingas profesines žinias ir gebėjimus tenka įgyti jau atėjus į darbą, LTKS pagrindinio ugdymo programos baigimą pripažįsta kaip 1 lygio kvalifikaciją, nors asmens turimų žinių bei bendrųjų gebėjimų bagažas visumoje yra palyginus didelis. Bet mokantis 10 metų bendrojo lavinimo mokykloje ir išklaudus tokius dalykus, kaip gimtoji kalba, dvi užsienio kalbos, matematika, biologija, fizika, chemija, informacinės technologijos ir t.t. įgyjama nemažai faktinių žinių, pagrindinio ugdymo bendrosiose programose gana rimti reikalavimai keliama pažintiniams, komunikavimo, iniciatyvumo ir kūrybiškumo bei kitiems bendriesiems gebėjimams [23, 8-9 psl.], pagrindinį išsilavinimą įgijęs asmuo yra pasirengęs

prisiimti atsakomybę už savo mokymąsi, „geba planuoti ir apmąstyti mokymosi procesą ir rezultatus, išsikelti pamatuotus tolesnius uždavinius“ [23, 8 psl.]. Sugretinimas su EKS lygmenų aprašais rodo, kad EKS kvalifikacijų lygmenų skalėje tokio lygio mokymosi rezultatai geriausiai atitinka 2 lygmens reikalavimus.

Antrojo LTKS lygio susiejimas su EKS taip pat yra problemiškas. Kaip jau buvo minėta praeitame skyrelyje, šis lygis Lietuvos kvalifikacijų sandaroje atstovauja buvusį pirmąjį profesinio išsilavinimo lygį (žiūr. 5 lentelę). Jis apibūdina labai nesudėtingas kvalifikacijas, kurias gali įgyti mokymosi problemų turintys asmenys. Todėl šiam profesiniam išsilavinimui nenumatyta joks bendrojo išsilavinimo cenzas (žiūr. 3 lentelę). Tiesa, apie tai LTKS 2 apraše neužsimenama. Galima spėti, kad analogišką paskirtį turi ir EKS 1 lygmuo, nes tai yra vienintelis EKS lygmuo, kurio apraše nėra paminėta frazė „darbo arba mokymosi srities“, t. y. nenumatyta, kad turi būti užtikrintas mokymosi tęstinumas, leidžiantis įgyti aukštesnio lygmens kvalifikacijas. Paminėti argumentai leidžia suformuluoti pasiūlymą, kad LTKS 2 kvalifikacijų lygį reikėtų susieti su EKS 1 lygmeniu. Be abejo, jeigu LTKS 2 lygio kvalifikacijai įgyti numatyta profesinio mokymo programą baigtų asmuo turintis ne žemesnį kaip pagrindinį bendrąjį išsilavinimą, įgyta kvalifikacija atitiktų EKS 2 lygmenį.

Kaip rodo aprašų palyginimai (žiūr. 9 priedą), kitų LTKS lygių susiejimas su EKS yra gana vienareikšmis. Todėl apie tai atskirai nerašysime, norinčius detaliau susipažinti su palyginimu nukreipdami į paminėtame priede pateiktas atitinkamas lenteles. Tačiau akivaizdu, kad dėl Lietuvos švietimo sistemos ypatumų, skirtingos aprašų struktūros ir kvalifikacijų lygmenims aprašyti pasirinktų skirtingų kriterijų net geriausios atitikties atveju sąsaja nėra ideali. Visuomet pasitaiko tam tikrų skirtumų, kurie įgalina pastebėti kai kurias bendrasias tendencijas, būdingas abiem sąrangoms, arba pailiustruoja Lietuvos kvalifikacijų sandaros ypatumus. Žemiau pateikiame suvestinę bendrųjų sąsajos tyrimo išvadų lentelę (žr. **6 lentelę**) kiekvienam LTKS kvalifikacijų lygiui.

6 lentelė. LTKS kvalifikacijų lygių atitikties EKS.

LTKS kvalifikacijų lygis	Geriausiai atitinkantis EKS lygmuo	Pastabos
1	2	<p>Pastebėti LTKS 1 ir EKS 2 lygmenų aprašų skirtumai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - reikalavimai žinioms LTKS 1 apibrėžti konkrečiau, nurodant, kad šią kvalifikaciją įgijęs asmuo turi būti įgijęs pagrindinio bendrojo išsilavinimo reikalavimus atitinkančias žinias, kurie yra detalieji aprašyti Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiose programose [23]; - LTKS 1 aprašas orientuotas tik į praktinę veiklą, o EKS aprašuose aiškiai nurodoma, kad tolimesnė veikla gali būti darbas arba tolesnis mokymasis. Tai labai apsunkina aprašų palyginimą; - nustatytas LTKS 1 atitiktumui EKS 2 galioja tik tai tolesnio mokymosi kontekste, o pasirengimo konkrečiai profesinei veiklai kontekste LTKS 1 atitinka EKS 1.
2	1	<p>Lyginant LTKS 2 ir EKS 1 pastebėti skirtumai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - LTKS 2 minimos tik vykdomai veiklai būdingos pagrindinės profesinės žinios, o EKS 1 – tik pagrindinės bendrosios žinios; - LTKS 2 numato, kad šio lygio kvalifikaciją įgijęs asmuo turi gebėti atlikti vieną ar kelis specializuotus veiksmus ar operacijas, o EKS 1 – paprastas užduotis, kurioms atlikti reikalingi elementarūs gebėjimai. <p>Dėl paminėtų aprašymo skirtumų pateiktas LTKS 2 sugretinimas su EKS 1 gali būti susijęs su ataskaitos autorės subjektyviu supratimu ir turi būti plačiau aptartas. Be to, jeigu LTKS 2 lygio kvalifikacijai įgyti numatyta profesinio mokymo programą baigtų asmuo turintis ne žemesnį kaip pagrindinį bendrąjį išsilavinimą, įgyta kvalifikacija atitiktų EKS 2 lygmenį.</p>
3	3	<p>LTKS 3 lygio aprašo palyginimas su EKS 2, 3 ir 4 lygmenų aprašais rodo, kad reikalavimai mokymosi pasiekimams LTKS 3 yra tarpiniai tarp EKS 2 ir EKS 3. Visgi išsamųjų aprašų analizė leidžia teigti, kad LTKS 3 kvalifikacijų lygis geriausiai atitinka EKS 3 kvalifikacijų lygmenį.</p> <p>Pastebėti LTKS 3 ir EKS 3 aprašų pagrindiniai skirtumai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aprašant reikalavimus kompetencijai LTKS 3 yra labiau akcentuojamas veiklos kontrolė. Be to, EKS 3 lygmenyje pirmą kartą paminima atsakomybė. - EKS 3, apibūdinant reikalavimus žinioms ir kompetencijai, ir vėl minima ne tik darbas bet ir mokymasis.
4	4	<p>Reikalavimai žinių lygiui, gebėjimams ir savarankiškumui bei atsakomybei LTKS 4 ir EKS 4 lygmenyse yra artimi. Tačiau LTKS 4 orientuota tik į būsimą praktinę veiklą, o EKS - ir į tolimesnį mokymąsi.</p>
5	5	<p>Pastebėti skirtumai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - EKS 5 suformuluoti didesni reikalavimai žinių suvokimui; - LTKS 5 gebėjimai daugiausia orientuoti į praktinę veiklą, o EKS gebėjimus daugiau orientuoja į abstrakčių problemų sprendimą; - nurodant, kad veiklos uždavinius nustato aukštesnės kvalifikacijos darbuotojas, LTKS ir vėl nustato mažesnius reikalavimus savarankiškumui.
6	6	<p>Atitikimas visumoje yra palyginus geras. Tiksliai LTKS 6 nepaminėta atsakomybė už kitų asmenų ir grupių profesinį tobulėjimą.</p>
7	7	<p>LTKS 7 ir EKS 7 aprašai labai skiriasi. Todėl detalieji juos palyginti sunku ir vertinimo subjektyvumo paklaida gali būti nemaža. Tačiau, kai integraliai pažiūri į lyginamus aprašus, kvalifikacijos panašumas abejonių praktiškai nekelia. Norisi paminėti tik vieną į EKS 7 apraše įvestą naują - aprašant kompetenciją paminima veiklos strategija.</p>
8	8	<p>Reikalavimai žinioms ir kompetencijai LTKS 8 ir EKS 8 yra artimi, o reikalavimai gebėjimams LTKS 8 yra dalinai aukštesni, negu EKS 8. Tokia išvada grindžiama LTKS įrašytu teiginiu, kad 8 kvalifikacijos lygio specialistas turi gebėti savarankiškai priimti strategiškai svarbius sprendimus.</p>

Analogiškai buvo atlikta analizė, kaip aukštajam mokslui priskiriami 6-8 LTKS lygiai atitinka už aukštąjį mokslą atsakingų Europos ministrų Bergeno konferencijoje patvirtintą Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sąrangą [2], kuri daugiau yra žinoma pavadinimu „Dublino aprašai“. Detalaus palyginimo, skirto geriausiai atitikčiai nustatyti, lentelės pateiktos **10 priede**, o netgi geriausios atitikties atveju pastebėti skirtumai parodyti **7 lentelėje**.

7 lentelė. LTKS kvalifikacijų lygių atitiktis Dublino aprašams.

LTKS kvalifikacijų lygis	Geriausiai atitinkanti Dublino aprašų pakopa	Pastabos
6	1 pakopa	<p>Įžvelgti neatitikimai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - reikalavimai žinioms ir supratimui LTKS 6 yra dalinai aukštesni; - gebėjimo mokyti kitus, skleisti rezultatus požiūriu reikalavimai LTKS 6 yra žemesni; - mokymosi gebėjimams LTKS 6 keliami dalinai didesni reikalavimai; - LTKS 6 nenurodoma, kad priimami sprendimai turi būti socialiai ir etiškai teisingi.
7	2 pakopa	LTKS 7 ir Dublino aprašų 2 pakopos reikalavimų atitiktis, kiek tai įmanoma spresti lyginant labai skirtingais pjūviais paremtus aprašymus, yra palyginus gera.
8	3 pakopa	<p>Įžvelgti skirtumai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pasigendama reikalavimo demonstruoti sisteminį savo studijų srities supratimą; - LTKS 8 nėra tiesioginės nuorodos į būtinybę tyrimuose laikytis mokslinio principingumo/ integralumo; - LTKS 8 nepamínėtas reikalavimas, kad mokslo darbai turi būti publikuoti nacionaliniuose ar tarptautiniuose cituojamuose leidiniuose; - LTKS 8 keliose vietose minimas gebėjimas strategiškai mąstyti ir veikti, o tai neminima Dublino aprašų 3 pakopoje.

Apibendrinamosios išvados

Apibendrinami pateiktą medžiagą, skirtą Lietuvos kvalifikacijų sistemos sąsajoms su EKS ir Dublino aprašais nustatyti, pateiksime keletą apibendrinančių išvadų:

- Lietuvos kvalifikacijų sandara (LTKS) pakankamai tiksliai aprašo Lietuvoje teikiamų kvalifikacijų sistemą, kad jos susiejimą su EKS galima būtų grįsti LTKS ir EKS pateiktų kvalifikacijų aprašų palyginimu.
- Lietuvoje naudojamas termino kvalifikacija apibrėžimas ([14], 2 straipsnis, 7 dalis) skiriasi nuo apibrėžimo, pateikto Europos Parlamento ir Europos Sąjungos Tarybos rekomendacijoje dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos (EKS) kūrimo [1]. Šio skirtumo pasekoje LTKS kvalifikacijos išdėstytos atsižvelgiant į pasirengimo *konkrečiai profesinei veiklai* lygį (kokį profesinių žinių bei gebėjimų spektrą yra įgijęs asmuo ir kokį savarankiškumą bei atsakomybę jam galima suteikti konkrečiame darbe), kai tuo tarpu EKS lygmens numerį apsprendžia pasirengimo *tolesnei veiklai* lygį (bendras įgytų žinių bei gebėjimų lygis ir kokį savarankiškumą bei atsakomybę asmeniui galima suteikti tolesnėje jo veikloje), nežiūrint į tai, ar ši veikla bus konkretus darbas ar mokymasis.
- Lietuvos kvalifikacijų sandaros 1 ir 2 lygiai geriausiai atitinka EKS 2 ir 1 lygmenis, o 3-8 lygmenys iš esmės atitinka vienas kitą.
- LTKS žemesniuose lygiuose yra numatyti didesni, negu atitinkamuose EKS lygmenyse, priežiūros ir kontrolės svertai, mažesni reikalavimai savarankiškumui.
- Europos kvalifikacijų sąranga žymiai labiau orientuota į mokymąsi visą gyvenimą – visuose EKS lygių aprašuose, išskyrus 1 lygmenį, yra nurodoma, kad atitinkamo lygmens kvalifikacija gali būti skirta ne tik darbui, bet ir tolesniam mokymuisi. Neveltui oficialiai ji yra vadinama *Mokymosi visą gyvenimą Europos kvalifikacijų sąranga*. Tuo tarpu LTKS viskas nukreipta į profesinę veiklą. Galima paminėti dvi tokios LTKS orientacijos pasekmes, kurios nesiderina su dabartine kvalifikacijų sistemos plėtos samprata. Pirma, visai neaišku, kokiam kvalifikacijos lygiui priskirti brandos atestatu paliudijamą kvalifikaciją. Antra, LTKS nuostata, kad V lygio kvalifikacijos gali siekti tik asmenys, „*turintys profesinę kvalifikaciją ir nustatytos trukmės profesinės veiklos patirties*“ [7], faktiškai uždraudžia Lietuvoje aukštojo mokslo pirmosios pakopos trumpąsias programas, tokias, kaip jos suprantamos Dublino aprašuose.
- LTKS 8 lygio apraše įvardintas reikalavimas, kad 8 lygio kvalifikaciją įgijęs asmuo turi gebėti *savarankiškai priimti strategiškai svarbius sprendimus*. Tokio reikalavimo nėra nei EKS, nei EAMES. Tuo tarpu EKS strateginiai sprendimai minimi jau aprašant 7 kvalifikacijų lygmenį. Tai padaroma nurodant reikalavimus kompetencijai. Tam tikrai vertėtų pritarti, nes

magistro kvalifikacinį laipsnį įgijęs asmuo turėtų būti išsiugdęs nuostatą domėtis visų lygių strategijomis, pareikšti savo nuomonę apie parengtus strateginius dokumentus ir priimamus strateginius sprendimus.

- Buvo atliktas LTKS ir Europos aukštojo mokslo erdvės sąrangos aprašų palyginimas. Parodyta, kad LTKS 6, 7 ir 8 lygiams suformuluoti reikalavimai geriausiai atitinka EAMES pirmosios, antrosios ir trečiosios pakopų aprašus.
- Turint omenyje Lietuvos kvalifikacijų sandaros specifiką, vykdant Rekomendacijoje numatytą nacionalinės kvalifikacijų sistemos susiejimą su Europos kvalifikacijų sąranga netikslinga apsiriboti LTKS ir EKS palyginimu. Reiktų išnagrinėti, kuriam EKS lygmeniui priskirtinas kiekvienas Lietuvoje vykdomo formaliojo mokymosi pasiekimus paliudijantis pažymėjimas/ diplomai. Žemiau pateikiamoje lentelėje parodytas tokio palyginimo pavyzdys.

EKS lygmuo	Lietuvos švietimo sistemoje suteikiami formaliojo mokymosi pasiekimus paliudijantys pažymėjimai/diplomai		EKS lygmuo
8	Mokslo daktaro diplomai		8
7	Magistro diplomai		7
6	Bakalauro diplomai Profesinio bakalauro diplomai		6
5			5
4	Brandos atestatas	3 profesinio išsilavinimo lygį paliudijantis kvalifikacijos pažymėjimas	4
3		2 profesinio išsilavinimo lygį paliudijantis kvalifikacijos pažymėjimas	3
2	Pagrindinio išsilavinimo pažymėjimas		2
1		1 profesinio išsilavinimo lygį paliudijantis kvalifikacijos pažymėjimas	1

Literatūra

1. Europos Parlamento ir Europos Sąjungos Tarybos rekomendacija dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos (EKS) kūrimo 2008/C 111/01/EB, OL C 111/1, 2008. Prieiga: http://ec.europa.eu/education/pub/pdf/general/eqf/broch_lt.pdf
2. Criteria and procedures for referencing national qualifications levels to the EQF. Prieiga: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/eqf/criteria_en.pdf
3. The framework of qualifications for the European Higher Education Area. Prieiga: http://www.bologna-bergen2005.no/EN/BASIC/050520_Framework_qualifications.pdf
4. Referencing of the Irish National Framework of Qualifications (NQF) to the European Qualifications Framework for Lifelong Learning (EQF), National Report. Prieiga: <http://www.nqai.ie/documents/EQFReferencingReportfinalJune2009.pdf>
5. Referencing of the Malta Qualifications Framework (MQF) to the European Qualifications Framework (EQF) and the Qualifications Framework of the European Higher Education Area (QF/EHEA). Prieiga: <http://www.mqc.gov.mt/referencingreport?l=1>
6. Report Referencing the Qualifications Frameworks of the United Kingdom to the European Qualifications Framework. Prieiga: <http://www.scqf.org.uk/News/LatestNews/NewPublicationUKQualificationsFrameworksEQFReferencingReport.aspx>
7. Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimas „Dėl Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašo patvirtinimo“. Prieiga: http://www.lrv.lt/bylos/Teises_aktai/2010/05/15258.doc
8. Laužackas R., Tūtlys V., Spūdytė I. (2006). Dabartinės kvalifikacijų būklės Lietuvoje analizė. Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba, 142 p.
9. Lietuvos nacionalinės kvalifikacijų sistemos koncepcija (2007). Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba, Vilnius.
10. Lietuvos nacionalinės kvalifikacijų sąrangos metmenys (2007). Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba, Vilnius.
11. Lietuvos nacionalinės kvalifikacijų sistemos modelis (2008). Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba, Vilnius.
12. Lietuvos kvalifikacijų sistemos metodologija (2008). Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba, Vilnius.
13. Lietuvos švietimo koncepcija (1992). Leidybos centras, Vilnius.
14. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (Žin., 2003, Nr. 63-2853). Prieiga: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=350527
15. Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas (Žin., 1997, Nr. 98-2478). Prieiga: http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/istatymai/viii-450.htm
16. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro 1997 m. spalio 24 d. įsakymas Nr. 1383 „Dėl Lietuvos profesinio išsilavinimo lygių patvirtinimo“ (Žin., 1997, Nr. 103-2611). Prieiga: [http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:oGIgcXQ7NgJ:tar.tic.lt/GetFile.aspx%](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:oGIgcXQ7NgJ:tar.tic.lt/GetFile.aspx%2F)

[3FAktoId%3DABC5CD61-6585-412B-ACCC-8A3EF225AC2F%26doctype%3D3+D%C4%971+Lietuvos+profesinio+i%C5%A1silavinimo+lygi%C5%B3+patvirtinimo+1997&cd=3&hl=lt&ct=clnk&gl=lt](http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=255579&p_query=technologijos)

17. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2001 m. gegužės 15 d. įsakymas Nr. 821/64 „Dėl Lietuvos profesinio išsilavinimo lygių“ (Žin., 2001, Nr. 47-1633). Prieiga: <http://www.lkka.lt/get.php?f.500>
18. Lietuvos Respublikos aukštojo mokslo įstatymas (Žin., 2000, Nr. 27-715). Prieiga: http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=211739
19. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas (Žin., 1991, Nr. 7-191). Prieiga prie aktualios iki 2009 m. balandžio 30 d. įstatymo versijos: http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/istatymai/i-1052.htm
20. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas (Žin., 2009, Nr. 54-2140). Prieiga: <http://www.smm.lt/ti/docs/istatymai/MSI.pdf>
21. Registrai ir DB/Išsilavinimo pažymėjimų blankai. Prieiga: http://www.aikos.smm.lt/aikos/pazymejimai_reg.htm
22. Gyventojų užimtumo turimo duomenys, 2009, Statistikos departamentas. Prieiga: <http://db1.stat.gov.lt/statbank/selectvarval/saveelections.asp?MainTable=M3031305&PLanguage=0&TableStyle=&Buttons=&PXSID=7641&IQY=&TC=&ST=ST&rvar0=&rvar1=&rvar2=&rvar3=&rvar4=&rvar5=&rvar6=&rvar7=&rvar8=&rvar9=&rvar10=&rvar11=&rvar12=&rvar13=&rvar14=>
23. Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosios programos, 2008. Prieiga: <http://www.pedagogika.lt/index.php?-469374926>
24. Studijų ir mokymo programų registras. Prieiga: <http://www.aikos.smm.lt/aikos/programos.htm>
25. Įteisinti profesinio rengimo standartai. Prieiga: <http://www.kpmc.lt/Standartai/iteisinti.html>
26. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 29 d. įsakymas Nr. ISAK-734 „Dėl bendrojo technologijos mokslų (inžinerijos) studijų srities reglamento patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. 59-2079). Prieiga: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=255579&p_query=technologijos
27. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. birželio 3 d. įsakymas Nr. V-826 „Dėl magistrantūros studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2010, Nr. 67-3375). Prieiga: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=374821&p_query=&p_tr2=
28. Lietuvos Respublikos vyriausybės 2001 m. liepos 11 d. nutarimas Nr. 897 „Dėl doktorantūros nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. 63-2281). Prieiga: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=348631

PRIEDAI

Dažytojo pirminių žinių ir įgūdžių mokymo programa

KVALIFIKACINIAI REIKALAVIMAI

1 veikla. Paviršių paruošimas dažymui, vadovaujant kvalifikuotam dažytojui	
Kompetencijos	Kvalifikaciniai reikalavimai
1.1. Valyti, šlifuoti įvairius paviršius 1.2. Gruntuoti 1.3. Užtaisyti plyšius ir įtrūkimus	Turi žinoti: <ul style="list-style-type: none"> - atpažinti paviršiaus paruošimui naudojamas medžiagas ir žinoti jų panaudojimo sritį; - paviršiaus paruošimui naudojamus įrankius ir mechanizmus; - įvairių paviršių valymo ir šlifavimo technologiją; - įvairių paviršių gruntavimo technologiją; - sandėliavimo ir paruošimo darbui taisykles; - darbuotojų saugos ir sveikatos, darbo higienos reikalavimus. Turi mokėti: <ul style="list-style-type: none"> - naudotis įrankiais; - paruošti gruntą ir kitas medžiagas; - užtepti plyšius ir įtrūkimus; - glaistyti; - gruntuoti paviršius.
2 veikla. Paviršių dažymas vandeniniais ir nevandeniniais dažais, vadovaujant kvalifikuotam dažytojui	
Kompetencijos	Kvalifikaciniai reikalavimai
2.1. Dažyti paviršius vandeniniais dažais 2.2. Dažyti paviršius nevandeniniais dažais 2.3. Saugiai atlikti dažymo darbus 2.4. Nustatyti dažymo defektų priežastis ir rasti jų šalinimo būdus	Turi žinoti: <ul style="list-style-type: none"> - pagrindines dažymo vandeniniais dažais taisykles; - pagrindines dažymo nevandeniniais dažais taisykles; - dažymo defektų priežastis ir jų šalinimo būdus; - nesudėtingų statybinių brėžinių skaitymo taisykles. Turi mokėti: <ul style="list-style-type: none"> - dažyti vandeniniais dažais; - dažyti nevandeniniais dažais; - nustatyti defektų atsiradimo priežastis ir jas pašalinti; - saugiai atlikti dažymo darbus.

Dažytojo mokymo programa

PROFESINĖS VEIKLOS SRITYS, KOMPETENCIJOS, MOKYMO TIKSLAI

VEIKLOS SRITIS – BENDRIEJI STATYBOS DARBAI	
Kompetencijos	Mokymo tikslai
1. Įgyti žinių apie mokymosi tvarką ir sąlygas.	1.1. Registracija į kursus. 1.2. Supažindinti su mokymosi tvarka. 1.3. Pravesti įvadinį instruktažą. 1.4. Informuoti apie kursus.
2. Apskaičiuoti atliktų darbų kiekius ir reikalingų medžiagų kiekius jiems atlikti.	2.1. Žinoti plotų ir tūrio apskaičiavimo metodiką. 2.2. Mokėti apskaičiuoti dažymo darbų kvadratūrą. 2.3. Mokėti apskaičiuoti reikalingus medžiagų kiekius ir darbų apimtis.
3. Suprasti darbo brėžinius.	3.1. Žinoti pagrindines pastatų dalis, jų konstrukcijas ir paskirtį. 3.2. Žinoti linijų, matmenų, mastelių, lygių žymėjimą statybiniuose brėžiniuose, projekcinės braižybos pagrindus. 3.3. Žinoti ir suprasti medžiagų žymėjimą statybinių brėžinių pjūviuose. 3.4. Mokėti skaityti nesudėtingus statybinius darbo brėžinius.
4. Saugiai dirbti statybos objekte.	4.1. Žinoti darbininkų saugos ir sveikatos, aplinkosaugos, elektrosaugos, darbo higienos ir priešgaisrinių taisyklių reikalavimus. 4.2. Žinoti nelaimingų atsitikimų priežastis. 4.3. Žinoti darbininkų saugos ir sveikatos instruktažų pravedimo tvarką. 4.4. Mokėti suteikti pirmąją pagalbą nukentėjusiam.
5. Apskaičiuoti gyventojų pajamų mokesčių.	5.1. Žinoti darbo užmokesčio garantijas ir kompensacijas. 5.2. Žinoti neapmokestinamą pajamų dydį. 5.3. Turėti gyventojų neapmokestinamų pajamų dydžio lenteles.
6. Skaityti valstybinio socialinio draudimo įmokas nuo apdraustajam apskaičiuoto darbo užmokesčio	6.1. Žinoti darbuotojo mokamas valstybinio socialinio draudimo įmokas. 6.2. Žinoti darbdavio mokamas socialinio draudimo įmokas.
7. Žinoti darbo sutarties sudarymo principus.	7.1. Žinoti darbo sutarties turinį ir jos sudarymą. 7.2. Žinoti darbo sutarčių rūšis. 7.3. Žinoti darbo sutarties nutraukimo sąlygas.
VEIKLOS SRITIS – PAVIRŠIŲ PARUOŠIMAS DAŽYMOUI	
Kompetencijos	Mokymo tikslai
1. Valyti, plauti įvairius paviršius (tinkuotus, mūrinius, medinius, metalinius, gipskartonio) prieš glaistymo darbus.	1.1. Žinoti valymo, plovimo pagalbins medžiagas. 1.2. Gebėti valyti, plauti įvairius paviršius prieš glaistymo darbus.
2. Naudoti paviršių paruošimo įrankius bei elektrinius prietaisus.	2.1. Žinoti įrankius ir įrenginius skirtus paviršių paruošimui. 2.2. Mokėti naudotis paviršių paruošimui skirtais įrankiais bei elektriniais prietaisais. 2.3. Šlifuoti, lyginti įvairius paviršius įrankiais bei elektriniais prietaisais.
3. Glaistyti, šlifuoti įvairius paviršius ruošiant juos dažymui.	3.1. Žinoti visų glaistų rūšis, skirtas įvairiems paviršiams pagal rišamąsias medžiagas ir paskirtį. 3.2. Mokėti teisingai pasirinkti tinkamą glaistą įvairiems paviršiams. 3.3. Mokėti glaistyti ir šlifuoti įvairius paviršius.
4. Gruntuoti reikiamu gruntu įvairius paviršius.	4.1. Žinoti gruntus, skirtus įvairių paviršių gruntavimui. 4.2. Mokėti gruntuoti įvairius paviršius.
5. Gebėti šalinti senus dažus, pelėsius, dėmes, rūdį, teršalus, suodžių, druskų dėmes ir kt.	5.1. Žinoti anksčiau dažytų paviršių dažymo problemas. 5.2. Žinoti medžiagas reikalingas pelėsių, dėmių, rūdžių ir kt. šalinimui. 5.3. Žinoti terminius, mechaninius ir cheminius rūdžių šalinimo nuo metalinių paviršių būdus. 5.4. Mokėti šalinti senus dažus, pelėsius, dėmes, rūdį ir kt.
6. Impregnuoti medinius paviršius įvairiais antiseptikais	6.1. Žinoti medinių paviršių impregnuojančias medžiagas. 6.2. Mokėti atlikti antiseptikavimo, impregnavimo darbus. 6.3. Mokėti paruošti seus ir naujus medinius paviršius dažymui.
7. Gebėti užtaisyti gipso kartono siūles	7.1. Žinoti gipso kartono siūlių užtaisymo medžiagas.

bei varžtus.	7.2. Žinoti gipso kartono siūlių užtaisymo technologiją.
	7.3. Mokėti užtaisyti gipso kartono siūles ir paruošti dažymui.
8. Gebėti saugiai atlikti įvairių paviršių paruošimo darbus.	8.1. Žinoti dažytojo saugos ir sveikatos instrukcijos reikalavimus ruošiant paviršius dažymui.
	8.2. Mokėti saugiai atlikti paviršių paruošimo darbus.
VEIKLOS SRITIS – DAŽYMAS VANDENINIAIS DAŽAIS	
Kompetencijos	Mokymo tikslai
1. Parinkti bei komponuoti patalpų spalvinę gamą.	1.1. Žinoti pigmentus ir tonavimo pastas skirtas vandeniniams dažams.
	1.2. Gebėti orientuotis interjero ir eksterjero sprendimo būduose.
	1.3. Žinoti vaivorykštės spalvas.
	1.4. Suprasti spalvų psichologinį poveikį.
	1.5. Žinoti pagrindines spalvų charakteristikas.
	1.6. Mokėti ruošti naujas spalvas pagal spalvų ratą, maišant spalvas.
	1.7. Nustatyti patalpų proporcijas ir jų išdėstymą šalių atžvilgiu.
2. Paruošti vandeninius dažus paviršių dažymui.	2.1. Žinoti vandeninių dažų rūšis ir paskirtį.
	2.2. Žinoti bendrosios paskirties ir specialiosios paskirties vandeninius dažus.
	2.3. Mokėti paruošti įvairius vandeninius dažų mišinius.
3. Dažyti įvairiais vandeniniais dažais rankiniu būdu.	3.1. Žinoti įvairių paviršių (tinkuotų, medinių, metalinių, gipso kartoninių ir kt.) dažymo technologijos eigą rankiniu būdu.
	3.2. Žinoti dažymo vandeniniais dažais įrankius.
	3.3. Mokėti dažyti tinkuotus, mūrinius, medinius, metalinius, gipso kartoninius paviršius vandeniniais dažais rankiniu būdu.
4. Dažyti įvairiais vandeniniais dažais mechanizuotu būdu.	4.1. Suprasti dažymo mechanizmų paskirtį ir žinoti jų veikimo principą.
	4.2. Žinoti dažymo mechanizmų gedimo priežastis ir mokėti šalinti nesudėtingus gedimus.
	4.3. Žinoti dažymo vandeniniais dažais mechanizuotu būdu dažymo eigą.
	4.4. Mokėti dažyti tinkuotus, mūrinius, betoninius, medinius, metalinius, gipso kartoninius ir kt. paviršius vandeniniais dažais mechanizuotu būdu.
5. Šalinti vandeniniais dažais dažytų paviršių defektus	5.1. Žinoti vandeniniais dažais dažytų paviršių defektus.
	5.2. Žinoti vandeniniais dažais dažytų paviršių defektų atsiradimo priežastis.
	5.3. Mokėti šalinti atsiradusius vandeninių dažų defektus, kai: dažai lupasi; dažai tepa; dažų dangoje išskyla pūslės; dažytame paviršiuje atsiranda tamsios dėmės; atsiranda dažų nuobėgos; matomos dažų sandūros.
6. Vertinti dažyto vandeniniais dažais paviršiaus kokybę.	6.1. Žinoti dažytiems paviršiams keliamus reikalavimus.
	6.2. Žinoti dažymo vandeniniais dažais kokybę lemiančius faktorius.
	6.3. Mokėti įvertinti dažytų vandeniniais dažais paviršių kokybę.
7. Gebėti saugiai dažyti vandeniniais dažais.	7.1. Žinoti dažytojo saugos ir sveikatos instrukcijos reikalavimus dažant vandeniniais dažais.
	7.2. Mokėti saugiai dažyti įvairius paviršius vandeniniais dažais.
VEIKLOS SRITIS - DAŽYMAS NEVANDENINIAIS DAŽAIS	
Kompetencijos	Mokymo tikslai
1. Paruošti nevandeninius dažus įvairių paviršių dažymui.	1.1. Žinoti nevandeninių dažų rūšis ir paskirtį.
	1.2. Mokėti parinkti reikalingus nevandeninius dažus įvairiems paviršiams.
	1.3. Mokėti paruošti nevandeninius dažus dažymui.
2. Dažyti nevandeniniais dažais rankiniu būdu.	2.1. Žinoti dažymo technologiją rankiniu būdu.
	2.2. Žinoti dažymo nevandeniniais dažais įrankius.
	2.3. Mokėti dažyti tinkuotus, mūrinius, medinius, metalinius, gipso kartoninius paviršius nevandeniniais dažais rankiniu būdu.
3. Dažyti nevandeniniais dažais mechanizuotu būdu.	3.1. Suprasti dažymo mechanizmų, skirtų nevandeniniams dažams, paskirtį ir žinoti jų veikimo principą.
	3.2. Žinoti dažymo mechanizmų, skirtų nevandeninių dažų mišiniams, gedimo priežastis ir mokėti šalinti nesudėtingus gedimus.
4. Šalinti nevandeniniais dažais dažytų paviršių defektus	4.1. Žinoti nevandeniniais dažais dažytų paviršių defektus.
	4.2. Žinoti vandeniniais dažais dažytų paviršių defektų atsiradimo priežastis.
	4.3. Mokėti šalinti atsiradusius vandeninių dažų defektus, kai: dažai lupasi ar plėvelė pūslėjasi; atsiradę tamsios arba rūdžių dėmės; dažai ilgai nedžiūsta; atsiranda dažų nuobėgos; paviršius „krokodilo oda“; dažų plėvelė sutrūkinėjusi tinkleliu.
5. Vertinti nevandeniniais dažais dažyto paviršiaus kokybę.	5.1. Žinoti dažytiems paviršiams keliamus reikalavimus.
	5.2. Žinoti dažymo nevandeniniais dažais kokybę lemiančius faktorius.
	5.3. Mokėti įvertinti dažytų nevandeniniais dažais paviršių kokybę.

6. Gebėti saugiai dažyti nevandeniniais dažais.	6.1. Žinoti dažytojo saugos ir sveikatos instrukcijos reikalavimus dažant vandeniniais dažais. 6.2. Mokėti saugiai dažyti įvairius paviršius nevandeniniais dažais.
VEIKLOS SRITIS – FASADŲ PARUOŠIMAS IR DAŽYMAS	
Kompetencijos	Mokymo tikslai
1. Paruošti įvairių paviršių fasadus dažymui.	1.1. Žinoti fasadų paruošimo dažymui pagalbines medžiagas (gruntus, glaistus, impregnavimo mišinius). 1.2. Gebėti valyti, plauti, glaistyti, gruntuoti fasadus.
2. Naudoti fasadų paruošimui skirtus įrenginius.	2.1. Žinoti fasadų paruošimui skirtus įrankius ir įrenginius. 2.2. Mokėti naudotis fasadų paviršių paruošimo įrankiais bei įrenginiais. 2.3. Paruošti fasadus dažymui.
3. Naudoti fasadų dažymui skirtus įrenginius	3.1. Žinoti fasadų dažymo įrenginius. 3.2. Mokėti dažyti įrenginiais skirtais fasadų dažymui.
4. Dažyti fasadus įvairiais vandeniniais ir nevandeniniais dažais.	4.1. Žinoti fasadų vandeninius ir nevandeninius dažus. 4.2. Žinoti fasadų, turinčių įvairius paviršius (tinkuotus, mūrinius, medinius ir kt.) dažymo technologiją. 4.3. mokėti dažyti įvairius fasadus vandeniniais ir nevandeniniais dažais.
5. Gebėti saugiai dažyti fasadus.	5.1. Žinoti fasadų paruošimo ir dažymo darbų saugos reikalavimus. 5.2. Mokėti saugiai paruošti ir dažyti faadus.
VEIKLOS SRITIS – TAPETAVIMO DARBAI	
Kompetencijos	Mokymo tikslai
1. Išrinkti ir paruošti reikalingus tapetus (apmušalus) patalpoms.	1.1. Žinoti tapetų (apmušalų) klasifikaciją, ženklavimo sistemą, rūšis. 1.2. Įvertinti tapetuojamų sienų būklę. 1.3. Sukurti tapetų derinių, kompozicijų kompleksą esamoms patalpoms. 1.4. Mokėti paruošti reikalingus tapetus.
2. Paruošti tapetų (apmušalų) klijus.	2.1. Žinoti tapetų (apmušalų) klijų rūšis, jų paruošimo būdus. 2.2. Mokėti paruošti klijus tapetų klijavimui.
3. Nužymėti sienų, lubų paviršius tapetų (apmušalų) klijavimui.	3.1. Žinoti paviršių nužymėjimo darbų prieš tapetavimą technologiją. 3.2. Žinoti nužymėjimo darbų įrankius ir prietaisus. 3.3. Mokėti nužymėti sienų, lubų paviršius prieš tapetavimo darbus.
4. Naudoti tapetavimo darbams skirtus įrankius bei prietaisus.	4.1. Žinoti tapetavimo darbams skirtus įrankius bei prietaisus. 4.2. Mokėti naudotis tapetavimo darbų įrankiais ir prietaisais.
5. Paruošti įvairius paviršius tapetavimo darbams.	5.1. Žinoti įvairių paviršių paruošimo darbų technologiją prieš tapetavimo darbus. 5.2. Mokėti paruošti (tinkuotus, anksčiau dažytus įvairiais dažais, medinius, gipso kartoninius) paviršius tapetavimo darbams.
6. Tapetuoti įvairiais tapetais skirtingus paviršius.	6.1. Žinoti įvairių tapetų tapetavimo technologijos darbų seką. 6.2. Mokėti tapetuoti įvairiais tapetais skirtingus paviršius.
7. Atlikti sudėtingesnių paviršių tapetavimo darbus (lubos, kampai, jungikliai ir kt.).	7.1. Žinoti kaip klijuoti aplink jungiklius. 7.2. Žinoti lubų tapetavimo ypatumus. 7.3. Žinoti kaip klijuoti po jungikliu. 7.4. Žinoti kaip klijuoti kampus. 7.5. Mokėti tapetuoti sudėtingesnius paviršius.
8. Dažyti tapetuotus paviršius (vinilinius, stiklo pluošto ir kt.)	8.1. Žinoti dažomų tapetų rūšis. 8.2. Žinoti dažus, skirtus tapetų dažymui. 8.3. Žinoti tapetų dažymo technologijos eigą. 8.4. Mokėti dažyti vinilinius ir stiklo plošto tapetus.
9. Šalinti tapetuotų paviršių defektus.	9.1. Žinoti tapetuotų paviršių defektus. 9.2. Žinoti tapetuotų paviršių defektų atsiradimo priežastis. 9.3. Mokėti šalinti atsiradusius tapetavimo defektus, kai : tapetai visiškai arba dalinai atsilupę; atsirado raukšlės, pūslės; nesutampa raštas, t.y. nedera piešinys; matosi lakštų jungimo sandūros; po apmušalais liko klijų ir kt.
10. Gebėti saugiai tapetuoti ir dažyti tapetus.	10.1. Žinoti dažytojo saugos ir sveikatos reikalavimus atliekant tapetavimo ir tapetuotų paviršių dažymo darbus. 10.2. Mokėti saugiai tapetuoti ir dažyti tapetuotus paviršius.
VEIKLOS SRITIS – PASTOLIŲ ĮRENGIMAS IR AUKŠTALIPIO DARBAI	
Kompetencijos	Mokymo tikslai
1. Saugiai dirbti aukštyje.	1.1. Žinoti kritimo iš aukščio rizikos veiksnius. 1.2. Žinoti aukštalipio darbuose naudojamas apsaugines priemones, jų rūšis ir paskirtį. 1.3. Žinoti aukštaliپیų darbų orgaizavimo ir vykdymo schemas, nelaimingų

	atsitikimų priežastis dirbant aukštyje.
	1.4. Žinoti aukštaliapių darbų ypatumus kopiant į stiebus ir tam naudojamą įrangą.
	1.5. Žinoti darbų vykdymo projekto [schemų] esmę aukštaliapių darbams atlikti.
	1.6. Mokėti naudotis saugos diržais, kritimo stabdymo priemonėmis.
	1.7. Mokėti saugiai atlikti statybos montavimo darbus, remonto darbus aukštyje, naudojantis apsauginėmis priemonėmis.
2. Montuoti ir demontuoti pastolius ir saugiai dirbti ant jų.	2.1. Žinoti paaukštinimo priemones ir reikalavimus joms.
	2.2. Žinoti pastolių konstrukciji, jų montavimo ir demontavimo tvarką, tvirtinimo taisykles.
	2.3. Žinoti apsauginių aptvarų įrengimo taisykles.
	2.4. Žinoti pavojinas zonas dirbant ant pastolių.
	2.5. Mokėti montuoti ir demontuoti pastolius.
	2.6. Mokėti saugiai atlikti darbus ant pastolių.

**Apdailininko (statybininko) profesinio rengimo standarto
VEIKLOS SRITYS, KOMPETENCIJOS, KOMPETENCIJŲ RIBOS, MOKYMO TIKSLAI, KOMPETENCIJŲ
VERTINIMAS
III profesinio išsilavinimo lygis{ tc „3. KOMPETENCIJOS, KOMPETENCIJŲ RIBOS, MOKYMO TIKSLAI,
KOMPETENCIJŲ VERTINIMAS“ }**

Kompetencijų apibūdinimas		Mokymo tikslai	Kompetencijų vertinimas
Kompetencijos	Kompetencijų ribos		
1 veiklos sritis: bendrieji statybos darbai			
1.1. Parinkti statybos medžiagas.	<p>Statybos darbų rūšys. Statiniai, pastatų ir jų elementų klasifikavimas. Statybos medžiagų ir gaminių klasifikavimas, savybės, paskirtis, sandėliavimas.</p> <p><u>Rūšys:</u> rišančiosios medžiagos; užpildai; skiediniai, betonai; mediena ir jos gaminiai; gamtinis akmuo ir jo produktai; dirbtiniai akmenys; metalai ir jų gaminiai; keraminiai gaminiai; dažymo medžiagos; apdailos gaminiai; termoizoliacinės medžiagos; hidroizoliacinės medžiagos; polimerinės medžiagos.</p>	<p>1.1.1. Išnagrinėti statybos darbų rūšis. 1.1.2. Apibūdinti pastatų tipus, konstrukcinius elementus, schemas ir pagrindinius reikalavimus pastatams. 1.1.3. Apibūdinti statybos medžiagų savybes. 1.1.4. Parinkti statybos medžiagas pagal paskirtį. 1.1.5. Sandėliuoti naudojamas statybos medžiagas ir gaminius statybos aikštelėje.</p>	<p>Apibūdinti statybos darbai, statiniai, pastatų pagrindiniai elementai, pastatų konstrukcinės schemas. Išvardintos ir apibūdintos statybos medžiagos.</p> <p>Parinktos statybos medžiagos pagal paskirtą užduotį.</p>
1.2. Montuoti palypėjimo įrangą.	<p><u>Tipai:</u> pastoliai; pastovai; kopėčios; lopšiai; staliukai.</p>	<p>1.2.1. Išmanyti palypėjimo įrangos tipus. 1.2.2. Pagal darbų rūšį pasirinkti darbo įrangą 1.2.3. Sumontuoti palypėjimo įrangą.</p>	<p>Išvardinta ir apibūdinta palypėjimo įranga.</p> <p>Sumontuoti pastoliai, pastovai.</p>

Kompetencijų apibūdinimas		Mokymo tikslai	Kompetencijų vertinimas
Kompetencijos	Kompetencijų ribos		
1.3. Mūryti nesudėtingas konstrukcijas.	Mūrijimo taisyklės, mūro rūšys, elementai, rišimo sistemos. <u>Mūro rūšys:</u> plytų mūras; blokelių mūras; lengvasis mūras; dekoratyvinis mūras. <u>Darbai:</u> pertvarų iš plytų ir blokelių mūrijimas.	1.3.1. Išmanyti mūro rūšis, elementus bei mūrijimo taisykles. 1.3.2. Apibūdinti ir pritaikyti mūro rišimo sistemas. 1.3.3. Mūryti pusės (1/2) plytos storio pertvaras. 1.3.4. Mūryti pertvaras iš blokelių.	Apibūdintos mūrijimo taisyklės, mūro rūšys ir elementai. Apibūdintos mūro rišimo sistemos. Išmūryta pusės plytos storio pertvara. Išmūryta pertvara iš blokelių.
1.4. Apdirbti medieną rankiniais įrankiais.	<u>Medienos apdirbimo būdai:</u> pjovimas, obliavimas, gręžimas, kaltavimas. <u>Darbai:</u> medienos apdirbimas rankiniais įrankiais.	1.4.1. Apibūdinti stalių ir dailidžių darbus statybos objekte. 1.4.2. Išmanyti medienos apdirbimo būdus. 1.4.3. Naudotis rankiniais medžio apdirbimo įrankiais. 1.4.4. Pagaminti nesudėtingą staliaus gaminį.	Apibūdinti stalių ir dailidžių darbai statybos objekte. Apibūdinti medienos apdirbimo būdai. Pagamintas nesudėtingas staliaus gaminy, naudojamas apdailos darbams.
1.5. Įrengti betoninį pagrindą.	Betonavimo ir tankinimo būdai. <u>Darbai:</u> betono pagrindų klojimas.	1.5.1. Išnagrinėti betonavimo technologinį procesą. 1.5.2. Betonuoti pagrindą.	Apibūdintos betonavimo technologijos. Išbetonuotas grindų pagrindas.
1.6. Skaityti darbo brėžinius.	Brėžinių standartai ir braižymo būdai. <u>Brėžinių tipai:</u> techniniai brėžiniai; <u>pastato statybiniai architektūriniai brėžiniai;</u> <u>pastato konstrukcijų ir jų mazgų brėžiniai.</u> <u>Darbai:</u> nesudėtingų detalių, pastatų brėžinių braižymas ir eskizavimas; <u>brėžinių skaitymas.</u>	1.6.1. Žinoti brėžinių standartus, jais vadovautis. 1.6.2. Naudotis braižymo įrankiais ir priemonėmis. 1.6.3. Sudaryti erdvinį atvaizdą iš daikto epūros ir atvirkščiai. 1.6.4. Išmanyti statybinės braižybos ypatumus. 1.6.5. Išmokti pastato elementų ir įrangos žymėjimo brėžiniuose sutartinius ženklus. 1.6.6. Techniškai atlikti pastato atvaizdų ir konstrukcijų eskizus. 1.6.7. Skaityti darbo brėžinius.	Išnagrinėtas darbo brėžinys. Perskaitytas darbo brėžinys.
1.7. Mokėti saugiai dirbti.	Gamybinės sanitarijos, higienos, elektroaugos, priešgaisrinės saugos reikalavimai. Pirmoji medicininė pagalba.	1.7.1. Žinoti gamybinės sanitarijos, higienos reikalavimus ir jais vadovautis . 1.7.2. Mokėti saugaus darbo taisykles. 1.7.3. Žinoti priešgaisrinės saugos reikalavimus ir jais vadovautis. 1.7.4. Žinoti saugaus darbo aukštyje reikalavimus ir jais vadovautis. 1.7.5. Suteikti pirmąją medicininę pagalbą.	Išvardinti gamybinės sanitarijos, elektroaugos, priešgaisrinės saugos reikalavimai. Suteikta pirmoji medicininė pagalba.

Kompetencijų apibūdinimas		Mokymo tikslai	Kompetencijų vertinimas
Kompetencijos	Kompetencijų ribos		
2 veiklos sritis: pastato apšiltinimas ir tinkavimas			
2.1. Apšiltinti pastatą termoizoliacinėmis plokštėmis	<u>Plokščių tipai:</u> polistirolo, akmens masės plokštės ir kitos. <u>Darbai:</u> medinių ir metalinių karkasų įrengimas; pastato išorinių ir vidinių konstrukcijų apšiltinimas.	2.1.1. Parinkti termoizoliacinių plokščių tvirtinimo įrankius ir naudotis jais. 2.1.2. Išnagrinėti ir paaiškinti apšiltinimo plokštėmis technologinį procesą. 2.1.3. Įrengti medinį karkasą termoizoliacijai montuoti. 2.1.4. Įrengti metalinį karkasą termoizoliacijai montuoti. 2.1.5. Apšiltinti pastato vidaus ir išorės paviršius termoizoliacinėmis plokštėmis.	Apibūdintos pastato apšiltinimo termoizoliacinėmis plokštėmis technologijos, atlikimo operacijos. Apibūdinti apšiltinto paviršiaus termoizoliacinėmis plokštėmis galimi defektai. Apšiltinta pastato konstrukcija termoizoliacinėmis plokštėmis.
2.2. Tinkuoti rankiniais įrankiais.	<u>Tinko rūšys:</u> paprastasis; dekoratyvusis; specialios paskirties. <u>Paviršių tipai:</u> mūriniai, betoniniai, mediniai, metaliniai, apšiltinti; vidaus ir išorės. <u>Darbai:</u> tinkavimas rankiniais įrankiais, atliekant pagerintą tinką . Tinkavimas dekoratyviojo tinko skiediniais iš gamyklinių sausų mišinių. Tinko remontas.	2.2.1. Paruošti skiedinius iš atskirų komponentų ir sausųjų mišinių . 2.2.2. Išmanyti tinko paskirtį ir rūšis. 2.2.3. Parinkti tinkuotojų įrankius ir jais naudotis. 2.2.4. Paruošti ir nužymėti paviršius. 2.2.5. Išnagrinėti paprasto tinko technologinį procesą. 2.2.6. Išnagrinėti atbrailų formavimo technologinį procesą. 2.2.7. Išnagrinėti dekoratyviojo tinko technologinį procesą. 2.2.8. Tinkuoti pastato sienas, lubas, stulpus, angokraščius pagerintu tinku. 2.2.9. Suformuoti kertes, briaunas, nuožambius. 2.2.10. Tinkuoti vidaus patalpų paviršius ir fasadą dekoratyviais skiediniais ir padaryti faktūrą. 2.2.11. Įvertinti tinkavimo šaltyje ypatumus ir pritaikyti tinkavimo technologijas. 2.2.12. Nustatyti tinko defektus, jų atsiradimo priežastis ir pašalinimo būdus. 2.2.13. Remontuoti patalpų ir fasadų tinką.	Apibūdintos rankinio tinkavimo technologijos, atlikimo operacijos, įrankiai. Apibūdinti galimi tinko defektai. Pastato konstrukcijos ištinkuotos pagerintu tinku rankiniais įrankiais.
2.3 Tinkuoti mechanizuotu būdu	<u>Tinkavimo mechanizmai:</u> skiedinio paruošimo, padavimo, užpurškimo, užtrynimo. <u>Darbai:</u> pastato tinkavimas nekompresoriniais purkštuvais.	2.3.1 Suprasti tinkavimo mechanizmų paskirtį, suvokti jų veikimo principą. 2.3.2 Palyginti mechanizmų techninius rodiklius ir parinkti pagal tinko rūšį. 2.3.3 Tinkuoti mechanizuotu būdu. 2.3.4 Atlikti nesudėtingą mechanizmų remontą.	Apibūdintos mechanizuoto tinkavimo technologijos, atlikimo operacijos, mechanizmai. Mechanizuotai ištinkuotos pastato konstrukcijos tinku.
3 veiklos sritis: pastato apdaila plytelėmis			

Kompetencijų apibūdinimas		Mokymo tikslai	Kompetencijų vertinimas
Kompetencijos	Kompetencijų ribos		
3.1. Kloti plyteles ant horizontalių paviršių.	<u>Paviršių tipai:</u> betoniniai, mediniai, metaliniai, sena plytelių danga; horizontalūs; vidiniai ir išoriniai. <u>Darbai:</u> Keraminių; akmens masės; sintetinių medžiagų ir kitų plytelių klojimas; dangos remontas.	3.1.1. Parinkti horizontalių paviršių apdailai plytelių klijavimo ir siūlių užpildymo, plytelių dangos priežiūros medžiagas pagal paskirtį ir jas paruošti. 3.1.2. Paaiškinti apdailos plytelėmis paskirtį. 3.1.3. Išmanyti grindų dangos konstrukciją, dangos elementus. 3.1.4. Suplanuoti grindų dangą ir nubrėžti klojimo planą. 3.1.5. Parinkti įrankius bei įrangą ir naudotis jais. 3.1.6. Patikrinti ir paruošti horizontalius paviršius. 3.1.7. Išnagrinėti plytelių klojimo technologijas ant horizontalių paviršių. 3.1.8. Kloti plyteles ant horizontalių paviršių. 3.1.9. Nustatyti horizontalių paviršių plytelių dangos defektus, jų atsiradimo priežastis ir pašalinimo būdus. 3.1.10. Remontuoti plytelėmis aptaisytą horizontalių paviršių.	Apibūdintos horizontalių pastato konstrukcijų paviršių apdailos plytelėmis technologijos, atlikimo operacijos, įrankiai. Apibūdinti galimi horizontalių paviršių plytelių dangos defektai. Aptaisyti horizontalūs pastato konstrukcijų paviršiai plytelėmis.
3.2. Kloti plyteles ant vertikalų paviršių.	<u>Paviršių tipai:</u> tinkuoti, betoniniai, gipskartonio, mediniai, sena plytelių danga; vertikalūs; vidiniai ir išoriniai. <u>Darbai:</u> Keraminių; akmens masės; sintetinių medžiagų; stiklo ir kitų plytelių klijavimas; dangos remontas.	3.2.1 Parinkti vertikalų paviršių apdailai plytelių klijavimo ir siūlių užpildymo plytelių dangos priežiūros medžiagas pagal paskirtį ir jas paruošti. 3.2.2 Išmanyti sienų dangos konstrukciją, dangos elementus. 3.2.3 Parinkti įrankius bei įrangą ir naudotis jais 3.2.4 Patikrinti ir paruošti vertikalius paviršius. 3.2.5 Išnagrinėti plytelių klojimo technologijas ant vertikalų paviršių. 3.2.6 Kloti plyteles ant vertikalų paviršių. 3.2.7 Nustatyti vertikalų paviršių plytelių dangos defektus, jų atsiradimo priežastis ir pašalinimo būdus. 3.2.8 Remontuoti plytelėmis aptaisytą vertikalų paviršių.	Apibūdintos vertikalų pastato konstrukcijų paviršių apdailos plytelėmis technologijos, atlikimo operacijos, įrankiai. Apibūdinti galimi vertikalų paviršių plytelių dangos defektai. Aptaisyti vertikalūs pastato konstrukcijų paviršiai plytelėmis.
4 veiklos sritis: pastato paviršių dažymas ir apmušalų klijavimas			
4.1. Dažyti rankiniais įrankiais.	<u>Paviršių tipai:</u> mediniai, metaliniai, tinkuoti, betoniniai, anksčiau dažyti, gipskartonio plokščių. Išorės ir vidaus. Vertikalūs ir horizontalūs. <u>Dažymo rūšys:</u>	4.1.1. Parinkti gruntus, glaistus, dažymo ir kitas pagalbines medžiagas vidaus ir išorės darbams. 4.1.2. Paruošti dažymo mišinius. 4.1.3. Parinkti dažytojo įrankius ir jais ir naudotis. 4.1.4. Išnagrinėti paviršiaus paruošimo ypatybes, paruošti paviršių dažyti.	Apibūdintos pastato konstrukcijų dažymo technologijos, atlikimo operacijos rankiniais įrankiais. Apibūdinti galimi dažyto paviršiaus defektai. Pastato konstrukcijos nudažytos rankiniais

Kompetencijų apibūdinimas		Mokymo tikslai	Kompetencijų vertinimas
Kompetencijos	Kompetencijų ribos		
	paprastas, dekoratyvus. <u>Darbai:</u> dažymas vandeniniais ir nevandeniniais mišiniais teptukais ir voleliais. Dažytų paviršių remontas.	4.1.5. Suvokti koloristikos pagrindus ir parinkti interjerui bei eksterjerui spalvas, faktūrą, piešinį. 4.1.6. Išnagrinėti ir paaiškinti paviršių dažymo vandeniniais ir nevandeniniais mišiniais technologinį procesą. 4.1.7. Dažyti vidaus ir išorės paviršius vandeniniais ir nevandeniniais dažų mišiniais. 4.1.8. Išnagrinėti paviršiaus dekoravimo būdus. 4.1.9. Įvertinti dažymo žiemą ypatumus ir pritaikyti dažymo technologijas. 4.1.10. Nustatyti dažyto paviršiaus defektus, jų atsiradimo priežastis ir pašalinimo būdus.	įrankiais.
4.2. Dažyti mechanizuotu būdu.	<u>Dažymo mechanizmai:</u> dažymo mašinos, agregatai, aparatai, purkštuvai. <u>Darbai:</u> dažymas purkštuvais.	4.2.1. Paaiškinti dažymo mechanizmų paskirtį, suvokti jų veikimo principą, 4.2.2. Pašalinti nesudėtingus mechanizmų gedimus. 4.2.3. Dažyti vidaus patalpas ir fasadą mechanizuotai.	Apibūdintos pastato konstrukcijų dažymo technologijos, atlikimo operacijos mechanizmais. Mechanizuotai nudažytos pastato konstrukcijos.
4.3. Klijuoti apmušalus.	<u>Paviršių tipai:</u> betoniniai , tinkuoti, gipskartonio plokščių; vertikalūs ir horizontalūs. <u>Darbai:</u> natūralių ir sintetinių medžiagų apmušalų ir plėvelių klijavimas .	4.3.1. Parinkti įrankius ir įrangą apmušalams klijuoti. 4.3.2. Patikrinti, paruošti ir nužymėti paviršius. 4.3.3. Išnagrinėti ir paaiškinti apmušalų klijavimo technologinį procesą. 4.3.4. Apklijuoti sienas ir lubas apmušalais ir plėvelėmis. 4.3.5. Nustatyti paviršiaus, apklijuoto apmušalais, defektus, jų atsiradimo priežastis ir pašalinimo būdus.	Apibūdintos apmušalų klijavimo technologijos, atlikimo operacijos. Apibūdinti paviršiaus, apklijuoto apmušalais, galimi defektai. Apmušalais išklijuotas paviršius.
5 veiklos sritis: apdailos plokščių ir tiesinių elementų tvirtinimas			
5.1. Tvirtinti gipskartonio plokštes.	<u>Paviršių tipai:</u> vertikalūs ir horizontalūs . <u>Tvirtinimo būdai:</u> montavimas, klijavimas; lygusis, lenktasis. <u>Darbai:</u> gipskartonio plokščių lygusis tvirtinimas.	5.1.1 Parinkti gipskartonio plokščių tvirtinimo įrankius ir naudotis jais. 5.1.2 Išnagrinėti gipskartonio plokščių tvirtinimo technologinį procesą. 5.1.3 Tvirtinti gipskartonio plokštes prie lygių paviršių. 5.1.4 Nustatyti gipskartonio plokščių konstrukcijų galimus defektus, jų atsiradimo priežastis ir pašalinimo būdus.	Apibūdintos gipskartonio plokščių lygiojo ir lenktojo tvirtinimo technologijos, jų atlikimo operacijos ir įrankiai. Apibūdinti gipskartonio plokščių konstrukcijų galimi defektai. Siena aptaisyta gipskartonio plokštėmis.
5.2 Montuoti apdailos plokštes ir tiesinius apdailos elementus.	<u>Plokščių tipai:</u> medžio drožlių, medienos plaušo, sintetinių medžiagų, orientuotų skiedrų kitos apdailos plokštės, fasadinės kasetės iš plieno ir aliuminio, profilinei sienų dangos lakštai ir	5.2.1 Parinkti tvirtinimo medžiagas pagal apdailos plokščių ir tiesinių elementų rūšį. 5.2.2 Apibūdinti apdailos plokščių ir tiesinių apdailos elementų montavimo technologinį procesą. 5.2.3 Montuoti apdailos plokštes ir tiesinius apdailos	Apibūdintos apdailos plokščių ir tiesinių elementų montavimo technologijos. Apibūdinti aptaisyto paviršiaus apdailos plokštėmis ir tiesiniais apdailos elementais galimi defektai.

Kompetencijų apibūdinimas		Mokymo tikslai	Kompetencijų vertinimas
Kompetencijos	Kompetencijų ribos		
	<p>kitos.</p> <p><u>Tiesiniai apdailos gaminiai:</u> PVC apdailos lentelės vidaus ir išorės paviršiams, medienos plaušo dailylentės ir kt.</p>	<p>elementus.</p> <p>5.2.4 Nustatyti aptaisyto paviršiaus apdailos plokštėmis ir tiesiniais apdailos elementais galimus defektus, jų atsiradimo priežastis ir pašalinimo būdus.</p>	Sumontuotos apdailos plokštės.

Ištrauka iš „BENDROJO TECHNOLOGIJOS MOKSLŲ (INŽINERIJOS) STUDIJŲ SRITIES REGLAMENTO“

12. Bet kuri programa, jos turinys ir vykdymas turi užtikrinti, kad absolventas bus pakankamai sukaupęs žinių (šio reglamento 13 punktas), gebės išsiaiškinti su inžinerija susijusius reiškinius (šio reglamento 14 punktas), gebės taikyti inžineriją praktinėje bei profesinėje veikloje (šio reglamento 15 punktas), mokės veikti ne vien su technologija susijusiose srityse (šio reglamento 16 punktas). Reikalavimų skirstymas į šio reglamento 13, 14, 15, 16 punktus yra sutartinis.

13. Žinios:

13.1. matematikos žinios – ne tik skaičiavimo būdai, bet ir matematikos koncepcijos bei principai; diferencialinis ir integralinis skaičiavimas bei diferencialinės lygtys, tiesinė algebra, skaitinė analizė, tikimybių teorija, statistika;

13.2. fundamentaliosios žinios apie gamtą ir jos reiškinius, apie tų reiškinių kiekybinę išraišką;

13.3. humanitarinių ir socialinių mokslų žinios tiek inžinerinės profesijos tikslams pasiekti, tiek platesnei erudicijai bei filosofinei pasaulėžiūrai ugdyti;

13.4. žinios apie inžinerijoje naudojamas medžiagas ir elementus bei jų savybes;

13.5. žinios apie projektavimo ir konstravimo bei gamybos metodus ir būdus, šiems veiksams naudojamas technines priemones ir jų valdymo metodus bei kokybės užtikrinimo principus;

13.6. specifinės žinios (įgyjamos tik per kai kurių kryptių studijas), nurodytos šio reglamento 1–14 prieduose.

14. Pažintiniai gebėjimai (mokėjimai ir įgūdžiai):

14.1. gebėjimas dalykines žinias taikyti sprendžiant kokybinius ir kiekybinius žinomo ir nežinomo pobūdžio uždavinius, dažnai turint tik ribotą ir (arba) prieštaringą informaciją;

14.2. gebėjimas atpažinti ir analizuoti naujas problemas bei planuoti jų sprendimo strategijas;

14.3. gebėjimas teoriškai suprasti naujas technologijas;

14.4. laboratorinė patirtis, skirta teorijos ir praktikos elementams derinti, gebėjimas atlikti inžinerinei veiklai reikalingus eksperimentinius darbus;

14.5. informacijos ir duomenų vertinimo, skaičiavimo bei apdorojimo įgūdžiai; gebėjimas interpretuoti duomenis, gautus iš laboratorinių stebėjimų ir matavimų, jų svarbos požiūriu;

14.6. nusimanymas apie naujas ir reikšmingas studijų srities mokslinių tyrimų ir plėtros problemas;

14.7. holistinis požiūris darant profesinius sprendimus, subalansuojant sąnaudas, naudą, saugumą, kokybę, patikimumą, išvaizdą ir įtaką aplinkai.

15. Praktiniai gebėjimai:

15.1. gebėjimas įvertinti inžinerinius sprendimus etiniu, socialiniu, ekonominiu ir saugos požiūriu;

15.2. įgūdžiai stebėti ir matuoti kiekybinio bei kokybinio pobūdžio fizines ar kitas savybes, įvykius ar pokyčius, juos sistemiškai užrašyti bei dokumentuoti;

- 15.3. praktinių tyrimų, eksperimentų planavimo, projektavimo ir atlikimo įgūdžiai, pradedant problemos formulavimu, tyrimų įrangos parinkimu ir baigiant rezultatų bei atradimų vertinimu bei kvalifikavimu; gebėjimas rinktis tinkamus būdus bei metodiką ir atlikti patikimus matavimus;
- 15.4. darbo su bandymų bei matavimų įranga įgūdžiai ir gebėjimas taikyti standartinius tyrimų metodus;
- 15.5. gebėjimas projektuoti sistemas, procesus ir jų elementus;
- 15.6. gebėjimas įvertinti medžiagų ir reiškinių panaudojimo riziką bei ją kontroliuoti;
- 15.7. naudojimosi informacinėmis technologijomis, bazine programine įranga įgūdžiai, gebėjimai taikyti ir naudoti skaitinius kompiuterinius metodus, skirtus specifinėms inžinerinėms problemoms spręsti, naudoti kompiuterius problemų sprendimo duomenims gauti ir apdoroti, procesams valdyti, automatizuotajam projektavimui, kompiuterinei grafikai, naudotis kitomis kompiuterių funkcijomis;
- 15.8. saugaus darbo įgūdžiai;
- 15.9. specifiniai praktiniai gebėjimai (igyjami tik per kai kurių kryptių studijas), nurodyti šio reglamento 1–14 prieduose.
16. Perkeliemieji gebėjimai:
- 16.1. bendravimo įgūdžiai, kuriuos sudaro tiek rašytinis, tiek žodinis bendravimas taisyklinga lietuvių kalba ir bent viena iš užsienio kalbų (rašytinių įgūdžių ugdymas bei tobulinimas vyksta ir per inžinerinių bei kitų dalykų studijas);
- 16.2. gebėjimas aiškiai ir teisingai raštu bei žodžiu pateikti tyrimų rezultatus ir išvadas įvairioms klausytojų auditorijoms;
- 16.3. gebėjimas naudotis teisiniais ir norminiais dokumentais;
- 16.4. loginio mąstymo ir algoritmizavimo įgūdžiai, uždavinių sprendimo įgūdžiai, susiję su kokybinės ir kiekybinės informacijos įvertinimu, apimant ir tokias situacijas, kuriomis vertinimus reikia daryti trūkstant informacijos arba turint prieštaringą informaciją;
- 16.5. matematiniai ir skaičiavimo įgūdžiai, įskaitant tokius aspektus kaip klaidų analizė, skaičiavimo tikslumo įvertinimas, taisyklingas matavimo vienetų ir duomenų pateikimo būdų naudojimas;
- 16.6. informacijos paieškos, susijusios su pirminiais ir antriniais informacijos šaltiniais, įgūdžiai, įskaitant operatyviąją informacijos paiešką;
- 16.7. informacinių technologijų naudojimo įgūdžiai – tokie, kaip naudojimas informacijos tinklais ir duomenų bazėmis, kompiuterinis tekstinės ir grafinės dokumentacijos rengimas;
- 16.8. darbo daugiaprofilinėje grupėje (komandoje) įgūdžiai;
- 16.9. laiko tvarkymo ir organizaciniai įgūdžiai, atsiskleidžiantys per mokėjimą planuoti ir įgyvendinti produktyvius bei veiksmingus darbo būdus;
- 16.10. studijavimo įgūdžiai, reikalingi nuolatiniam profesiniam tobulėjimui;
- 16.11. intelektinės nuostatos – kūrybiškumas, novatoriškumas, entuziazmas, drausmė, motyvacija.

Vilniaus technologijų ir dizaino kolegijos koleginių studijų programa „Statyba“

VEIKLOS SRITYS, PROFESINĖS KOMPETENCIJOS, MOKYMO TIKSLAI

Veiklos sritys	Profesinės kompetencijos	Studijų tikslai
1. Statinių, išskyrus ypatingos svarbos statinius, konstrukcinės dalies projektavimas.	1.1. Išanalizuoti ir parinkti konstrukcinius pastatų sprendimus, konstrukcines ir skaičiuojamąsias schemas.	1.1.1. Analizuoti pastato paskirtį, funkcijas, konstrukcines schemas. 1.1.2. Parinkti konstrukcinį pastato sprendimą. 1.1.3. Parinkti pastato ir jo elementų izoliavimo sprendimus. 1.1.4. Sudaryti skaičiuojamąsias pastato ir jo konstrukcijų schemas.
	1.2. Parengti konstrukcinę pastatų projektų dalį.	1.2.1. Išnagrinėti projektavimo duomenis. 1.2.2. Parinkti konstrukcijas pagal architektūrinius sprendimus. 1.2.3. Derinti projektinius pastato ir inžinerinių sistemų sprendimus. 1.2.4. Apskaičiuoti apkrovas ir poveikius. 1.2.5. Apskaičiuoti ir konstruoti nesudėtingas konstrukcijas. 1.2.6. Parengti statybinius brėžinius.
	1.3 Parinkti statybos produktus pagal pastatams keliamus reikalavimus.	1.3.1. Analizuoti pastatams keliamus reikalavimus. 1.3.2. Atrinkti statybines medžiagas ir gaminius įvertinant techninių statybos reglamentų reikalavimus ir standartuose deklaruojamus techninius bei kokybės rodiklius.
	1.4. Parengti sąmatinę dokumentaciją.	1.1.1. Suprojektuoti gamybines normas. 1.1.2. Surašyti sąmatinius dokumentus. 1.1.3. Sudaryti sąmatą.
2. Pastatų statyba	2.1. Parinkti ir taikyti paruošiamųjų ir žemės darbų technologijas.	2.1.1. Apskaičiuoti paruošiamųjų ir žemės darbų apimtį. 2.1.2. Apskaičiuoti, parinkti ir palyginti išteklius paruošiamiesiems ir žemės darbams. 2.1.3. Įvertinti paruošiamųjų ir žemės darbų kokybę. 2.1.4. Parengti technologinę žemės darbų vykdymo kortelę. 2.1.5. Garantuoti saugų paruošiamųjų ir žemės darbų vykdymą.
	2.2. Parinkti ir taikyti pastatų laikančiųjų ir atitvarinių konstrukcijų įrengimo technologijas.	2.2.1. Apskaičiuoti pastatų laikančiųjų ir atitvarinių konstrukcijų įrengimo darbų apimtį. 2.2.2. Apskaičiuoti, parinkti ir palyginti išteklių poreikį pastatų laikančiųjų ir atitvarinių konstrukcijų įrengimo darbams. 2.2.3. Įvertinti pastatų laikančiųjų ir atitvarinių konstrukcijų įrengimo darbų kokybę. 2.2.4. Parengti technologines pastatų laikančiųjų ir atitvarinių konstrukcijų įrengimo darbų vykdymo korteles. 2.2.5. Garantuoti saugų pastatų laikančiųjų ir atitvarinių konstrukcijų įrengimo darbų vykdymą.
	2.3. Parinkti ir taikyti baigiamųjų darbų technologijas.	2.3.1. Apskaičiuoti baigiamųjų darbų apimtį. 2.3.2. Apskaičiuoti, parinkti ir palyginti išteklių poreikį baigiamiesiems darbams. 2.3.3. Įvertinti baigiamųjų darbų kokybę. 2.3.4. Parengti technologinę baigiamųjų darbų vykdymo kortelę. 2.3.5. Garantuoti saugų baigiamųjų darbų vykdymą.
	2.4. Įvertinti pastato inžinerinių sistemų įrengimo technologijų specifiką.	2.4.1. Analizuoti pastato inžinerinių sistemų įrengimo technologijų specifiką. 2.4.2. Derinti inžinerinių sistemų įrengimo technologijas su statybos darbų technologijomis.
	2.5. Parinkti ir taikyti aplinkos sutvarkymo darbų technologijas.	2.5.1. Apskaičiuoti aplinkos sutvarkymo darbų apimtį. 2.5.2. Apskaičiuoti, parinkti ir palyginti išteklių poreikį aplinkos sutvarkymo darbams. 2.5.3. Įvertinti aplinkos sutvarkymo darbų kokybę.

Veiklos sritys	Profesinės kompetencijos	Studijų tikslai
		2.5.4. Parengti technologinę aplinkos sutvarkymo darbų vykdymo kortelę 2.5.5. Garantuoti saugų aplinkos sutvarkymo darbų vykdymą.
	2.6. Išanalizuoti ir parengti dokumentaciją, reikalingą statybai pradėti ir vykdyti.	2.6.1. Išnagrinėti Lietuvos Respublikos įstatymus ir dokumentus, reglamentuojančius statybos darbus. 2.6.2. Išnagrinėti statybos dalyvių pareigas, teises ir atsakomybę, tarpusavio interesus. 2.6.3. Įforminti statybos vykdymo dokumentaciją.
	2.7. Inžineriškai įrengti statybvietę.	2.7.1. Apskaičiuoti laikinų statinių poreikį. 2.7.2. Organizuoti geodezinius matavimus 2.7.3. Parengti statybvietės planą.
	2.8. Planuoti ir organizuoti statybos eigą.	2.8.1. Apskaičiuoti išteklių poreikį pastato statybai. 2.8.2. Sudaryti pastato statybos grafiką. 2.8.3. Koordinuoti padalinių darbą bei pastato statybos eigą.
	2.9. Organizuoti žmonių saugą ir gamtosaugą statybvietėje.	2.9.1. Instrukuoti darbuotojus darbų saugos ir gamtosaugos klausimais. 2.9.2. Organizuoti saugų darbą statybvietėje. 2.9.3. Spręsti gamtosaugos ir ekologijos problemas, susijusias su statybine veikla. 2.9.4. Organizuoti gelbėjimo darbus statybvietėje.
3. Pastatų remontas	3.1. Atpažinti nekilnojamasias kultūros paveldo vertybes.	3.1.1. Palyginti pagrindinių architektūros stilių ypatumus. 3.1.2. Susieti architektūros stilius ir juos atitinkančias konstrukcijas. 3.1.3. Organizuoti paveldo apsaugą remontuojamuose pastatuose. 3.1.4. Organizuoti archeologinių ir kitų kultūros paveldo vertybių apsaugą ir informacijos pateikimą atitinkamoms institucijoms.
	3.2. Parinkti ir taikyti remonto darbų technologijas.	3.2.1. Išnagrinėti pastatų rekonstravimo ir remonto būdus. 3.2.2. Nustatyti svarbiausius pastatų ir jų konstrukcijų pažeidimus ir priežastis. 3.2.3. Analizuoti projektinius konstrukcijų stiprinimo sprendimus. 3.2.4. Parinkti, palyginti ir taikyti remonto darbų technologijas. 3.2.5. Apskaičiuoti remonto darbų apimtį. 3.2.6. Įvertinti remonto darbų kokybę. 3.2.7. Parengti technologinę remonto darbų kortelę.
	3.3. Organizuoti remonto darbus.	3.3.1. Apskaičiuoti išteklių remonto darbams poreikį. 3.3.2. Parengti remonto darbų vykdymo projektą. 3.3.3. Organizuoti saugų darbą. 3.3.4. Įforminti remonto darbų dokumentaciją.
4. Verslo įmonės (padalinio) veiklos organizavimas	4.1. Įvertinti statybos verslo aplinką.	4.1.1. Išnagrinėti ekonominę sistemą ir jos reguliavimo dėsnius. 4.1.2. Įvertinti verslo aplinkos pranašumus ir trūkumus. 4.1.3. Įvertinti ekonominių reiškinių padarinius.
	4.2. Tirti statybos rinką.	4.2.1. Išnagrinėti rinkodaros sistemą. 4.2.2. Organizuoti statybos rinkos tyrimą. 4.2.3. Analizuoti statybos rinkos tyrimo rezultatus. 4.2.4. Įvertinti rinkodaros įtaką konkurencingumui didinti.
	4.3. Organizuoti statybos įmonės (padalinio) veiklą.	4.3.1. Išnagrinėti LR įstatymus, reglamentuojančius įmonės (padalinio) veiklos organizavimą. 4.3.2. Parinkti bendravimo ir bendradarbiavimo metodus. 4.3.3. Parengti įmonės (padalinio) verslo planą. 4.3.4. Analizuoti ir vertinti finansinę bei ūkinę įmonės (padalinio) veiklą. 4.3.5. Planuoti įmonės (padalinio) veiklą.

Studijų rezultatai, kuriuos turi pademonstruoti asmuo, siekiantis įgyti statybos inžinerijos bakalauro kvalifikacinį laipsnį Vilniaus Gedimino technikos universitete

Asmuo, įgijęs **statybos inžinerijos bakalauro kvalifikaciją**, turi:

- žinoti naujausius pastatų konstrukcijų ir statybinių dirbinių sprendimus, moderniausias jų skaičiavimo kompiuterines programas, efektyvias pastatų statybos technologijas, joms keliamus reikalavimus, Europos sąjungos teisinius statybos dokumentus, aplinkos ir darbų saugos reikalavimus;

- gebėti analizuoti pastatų ir statinių projektavimo bei statybos dokumentaciją, palyginti ir vertinti patikimus techninius sprendimus, disponuoti reikalinga informacija pastatams projektuoti, taikyti naujas pastatų konstrukcijų projektavimo kompiuterines programas, valdyti pastatų projektavimo procesus, organizuoti pastatų statybos procesus, atrinkti racionalias pastatų statybos technologijas, valdyti pastatų statybos priežiūros procesus, racionaliai eksploatuoti ir naudoti statybos medžiagas bei energetinius išteklius, mažinti darbo sąnaudas, atlikti statybos darbų kokybinį vertinimą, tirti pastatų ir jų konstrukcijų būklę, realizuoti gamtosauginius projektus, užtikrinti priešgaisrinę, civilinę ir darbų saugą, užtikrinti naujų statybinių medžiagų ir konstrukcijų plėtrą bei naujų statybos technologijų kūrimą;

- mokėti analitiškai mąstyti, dirbti savarankiškai, atsakingai, kruopščiai ir greitai organizuoti savo darbą, veiksmingai bendradarbiauti su kolegomis ir gretutinių sričių specialistais.

Ištrauka iš „MAGISTRANTŪROS STUDIJŲ PROGRAMŲ BENDRŲJŲ REIKALAVIMŲ APRAŠO“

16. Studijų programa turi užtikrinti, kad ją baigęs ir magistro kvalifikacinį laipsnį įgijęs asmuo turės reikšmingai aukštesnes, nei pasiekiamos per pirmosios pakopos studijas, kompetencijas:

16.1. bus įgijęs savitą ir savarankišką mokslinių (meninių) idėjų plėtojimą ir taikymą pakankamą studijuotos mokslo šakos žinių (meno šakos kūrybinių gebėjimų), susipažinęs su naujausiomis tos šakos mokslo teorijomis (meno inovacijomis), metodais ir technologijomis;

16.2. bus įgudęs įgytą žinojimą ir supratimą, šiuolaikinius metodus taikyti analitinių gebėjimų, inovatyvumo ir žinių integracijos reikalaujančioje praktinėje veikloje, įskaitant mokslinius tyrimus (originalią kūrybą), išmanys analizės metodų (kūrybinių technikų) taikymo ribas, mokės įvertinti tyrimų rezultatus ir nustatyti jų patikimumą;

16.3. galės įgytą žinojimą, supratimą ir gebėjimą spręsti problemas (rasti meninius sprendimus) taikyti naujoje, nežinomoje ar nuolat kintančioje aplinkoje bei plačiuose (tarpkryptiniuose, tarpsritiniuose) kontekstuose, susijusiuose su savo studijų sritimi;

16.4. gebės nuolat savarankiškai mokytis, pažinti ir kritiškai vertinti studijuoto pažinimo ar kūrimo lauko teorines bei praktines naujoves, efektyviai veikti aplinkybėmis, kai stokojama išsamios informacijos bei instrukcijų, pagrįsti daromas išvadas ir jas deramai pateikti įvairaus išsilavinimo suinteresuotiems asmenims, suvokti etinius ir socialinius savo žinojimo ir jo pagrindu priimamų sprendimų padarinius ir atsakomybę už juos.

Studijų rezultatai, kuriuos turi pademonstruoti asmuo, siekiantis įgyti statybos inžinerijos magistro kvalifikacinį laipsnį Vilniaus Gedimino technikos universitete

Asmuo, įgijęs **statybos inžinerijos magistro kvalifikaciją**, turi:

- žinoti esminius statybos inžinerijos principus, statinių konstrukcijų kūrimo bei jų elgsenos analizės problemas, jų sprendimo kelius bei taikomus metodus, konstrukcijų racionalaus projektavimo bei optimizacijos metodus, konstrukcijų veiksmingumo vertinimo kriterijus;

- gebėti įvertinti mokslinių tyrimų poreikį, kvalifikuotai juos suplanuoti, pasirinkti tinkamiausius tyrimų metodus, atlikimo bei matavimo priemones, gebėti atlikti tyrimus bei naudojantis informacinėmis technologijomis įvertinti gautą rezultatą, modeliuoti bei skaičiuoti statinių konstrukcijų elgsenos parametrus, vertinti konstrukcijų ir jų jungčių patikimumą, numatyti statinių konstrukcijų eksploatacinių savybių kitimo tendencijas, vertinti juos įtakojančius faktorius, nustatyti statinių konstrukcijų renovacijos ir jų tolimesnio panaudojimo galimybes realioje situacijoje;

- mokėti dirbti atsakingai, kruopščiai, savarankiškai ir greitai, organizuoti savo darbą, efektyviai bendrauti su kolegomis ir gretutinių sričių specialistais.

LTKS 1 lygmens palyginimas su EKS 1, 2 ir 3 lygmenimis

LTKS 1 lygmens aprašas	EKS lygmenų aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada
<p>Kompetencija orientuota į veiklą, kurią sudaro elementarūs, pagalbiniai veiksmai ir operacijos, būdingi daugeliui darbų. Atliekant veiklą gebama pritaikyti pagrindinio bendrojo išsilavinimo reikalavimus atitinkančias žinias.</p> <p>Veiklai atlikti reikalinga priežiūra, vadovavimas ir pagalba.</p> <p>Veiklą sudarantys elementarūs veiksmai ir operacijos yra pastovūs ir nuolat besikartojantys</p>	<p>Žinios: pagrindinės bendrosios žinios.</p>	<p>1 EKS lygmuo</p> <p>Reikalavimas žinioms EKS 1 lygmenyje apibūdintas labai šykščiai. LTKS 1 apibrėžimas konkretnesnis – reikalaujama būti įgijus pagrindinio bendrojo išsilavinimo reikalavimus atitinkančias žinias. Šis išsilavinimas kartu su pradinio ugdymo Lietuvoje įgyjamas per 10 metų. Mokantis tokius dalykus, kaip gimtoji kalba, dvi užsienio kalbos, matematika, biologija, fizika, chemija, informacinės technologijos ir t.t. įgyjama nemažai faktinių žinių. Todėl galima teigti, kad reikalavimai žinioms LTKS 1 yra aukštesni, negu EKS 1</p>	<p>LTKS 1 lygio aprašo palyginimas su EKS 1, 2 ir 3 lygmenų aprašais leidžia teigti, kad LTKS 1 kvalifikacijų lygis geriausiai atitinka EKS 2 kvalifikacijų lygmenį.</p> <p>Pastebėti LTKS 1 ir EKS 2 lygmenų aprašų skirtumai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - reikalavimai žinioms LTKS 1 apibrėžti konkrečiau, nurodant, kad šią kvalifikaciją įgijęs asmuo turi būti įgijęs pagrindinio bendrojo išsilavinimo reikalavimus atitinkančias žinias, kurie yra detaliam aprašyti Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiose programose [23]; - LTKS 1 aprašas orientuotas tik į praktinę veiklą, o EKS aprašuose aiškiai nurodoma, kad tolimesnė veikla gali būti darbas arba tolesnis mokymasis. Tai labai apsunkina aprašų palyginimą; - nustatytas LTKS 1 atitikmuo EKS 2 galioja tik tai tolesnio mokymosi kontekste, o pasirengimo konkrečiai profesinei veiklai kontekste LTKS 1 atitinka EKS 1.
	<p>Gebėjimai: elementarūs gebėjimai, reikalingi paprastoms užduotims atlikti.</p>	<p>EKS 1 nurodo, kad asmuo turi būti įgijęs elementarius gebėjimus, reikalingus paprastoms užduotims atlikti, o LTKS 1 reikalauja būti pasirengus atlikti veiklą, kurią sudaro elementarūs, pagalbiniai veiksmai ir operacijos. Taigi, iš LTKS 1 ir EKS 1 aprašų palyginimo sektų, kad reikalavimai gebėjimams yra artimi. Tačiau Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiose programose [23, 8-9 psl.] gana rimti reikalavimai keliami pažintiniams, komunikavimo, iniciatyvumo ir kūrybiškumo gebėjimams. Todėl galima teigti, kad reikalavimai gebėjimams LTKS 1 yra bent jau dalinai aukštesni, negu EKS 1.</p>	
	<p>Kompetencija: dirbti arba mokytis struktūrizuotame kontekste, tiesiogiai prižiūrint kitam asmeniui</p>	<p>Ir LTKS 1, ir EKS 1 pabrėžia konteksto pastovumą ir nurodo, kad reikalinga priežiūra. Taigi, reikalavimai savarankiškumui yra artimi. Skirtumas tik tas, kad LTKS1 omenyje turima konkreti profesinė veikla, o EKS 1 aiškiai nurodo, kad veikla gali būti ne tik darbas, bet ir mokymasis. Tuo tarpu Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiose programose nurodoma, kad pagrindinį išsilavinimą įgijęs asmuo „prisiima atsakomybę už savo mokymąsi, atkakliai siekia užsibrėžto tikslo. Geba planuoti ir apmąstyti mokymosi procesą ir rezultatus, išsikelti pamatuotus tolesnius uždavinius“ [23, 8 psl.]. Taigi, LTKS 1 kvalifikaciją įgijęs asmuo tolesnio mokymosi prasme yra įgijęs aukštesnę kompetenciją, negu reikalaujama EKS 1 lygmens apraše.</p>	
<p>Kompetencija orientuota į veiklą, kurią sudaro elementarūs, pagalbiniai veiksmai ir operacijos, būdingi daugeliui darbų. Atliekant veiklą gebama pritaikyti pagrindinio bendrojo išsilavinimo reikalavimus atitinkančias žinias.</p>	<p>Žinios: pagrindinės darbo arba mokymosi srities faktinės žinios.</p>	<p>2 EKS lygmuo</p> <p>Lyginant LTKS 1 ir EKS 1 aprašuose pateiktus reikalavimus žinioms, buvo parodyta, kad siekiant pagrindinio išsilavinimo Lietuvoje reikalaujama įgyti ne tik pagrindinių, bet ir gana platų spektrą faktinių žinių. Be to, 9-10 klasėse mokiniai pasirenka jiems patrauklią ūkio šaką ir yra supažindinami su ja, joje vykdomais technologiniais procesais. Todėl yra pagrindas teigti, kad reikalavimai žinioms LTKS 1 yra netgi dalinai aukštesni, negu EKS 1.</p>	
	<p>Gebėjimai: bendrieji pažintiniai ir</p>	<p>EKS 2 reikalauja įgyti ir praktinių gebėjimų, kurie, pasinaudojus paprastomis taisyklėmis ir priemonėmis, leistų asmeniui savo veikloje panaudoti</p>	

LTKS 1 lygmens aprašas	EKS lygmenų aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada
<p>Veiklai atlikti reikalinga priežiūra, vadovavimas ir pagalba.</p> <p>Veiklą sudarantys elementarūs veiksmai ir operacijos yra pastovūs ir nuolat besikartojantysko</p>	<p>praktiniai gebėjimai, reikalingi tam, kad būtų naudojama tinkama informacija siekiant atlikti užduotis ir spręsti įprastas problemas naudojant paprastas taisykles ir priemones</p> <p>Kompetencija: dirbti arba mokytis prižiūrint kitam asmeniui, su tam tikru savarankiškumu</p>	<p>tinkamą informaciją. Vertinant reikalavimus gebėjimams LTKS 1 apraše, reikia turėti omenyje, kad Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiose programose [23, 8-9 psl.] gana rimti reikalavimai keliami pažintiniams, komunikavimo, iniciatyvumo ir kūrybiškumo gebėjimams. Be to, 5-10 klasėse mokiniai lanko susipažinti su technologijomis skirtus užsiėmimus, kurių metu įgyja elementarių praktinių gebėjimų tam tikrose veiklos srityse. Todėl LTKS 1 reikalavimai gebėjimams yra nebent dalinai žemesni, negu EKS 2.</p> <p>EKS 2 numato tam tikrą savarankiškumą. LTKS 1, reikalauja, kad asmuo būtų įgijęs pagrindinį išsilavinimą. Tokį išsilavinimą turintis asmuo „priima atsakomybę už savo mokymąsi, atkakliai siekia užsibrėžto tikslo. Geba planuoti ir apmąstyti mokymosi procesą ir rezultatus, išsikelti pamatuotus tolesnius uždavinius“ [23, 8 psl.], t.y. yra pasirengęs gana savarankiškai mokytis toliau. Tai leidžia teigti, kad, žiūrint iš EKS pozicijų, reikalavimai kompetencijai LTKS 1 yra dalinai aukštesni, negu EKS 2.</p>	
<p>Kompetencija orientuota į veiklą, kurią sudaro elementarūs, pagalbiniai veiksmai ir operacijos, būdingi daugeliui darbų. Atliekant veiklą gebama pritaikyti pagrindinio bendrojo išsilavinimo reikalavimus atitinkančias žinias.</p> <p>Veiklai atlikti reikalinga priežiūra, vadovavimas ir pagalba.</p> <p>Veiklą sudarantys elementarūs veiksmai ir operacijos yra pastovūs ir nuolat besikartojantys</p>	<p>3 EKS lygmuo</p> <p>Žinios: žinios apie darbo arba mokymosi srities faktus, principus, procesus ir bendrąsias sampratas</p> <p>Gebėjimai: pažintinių ir praktinių gebėjimų spektras, reikalingas užduotims atlikti ir problemoms spręsti pasirinkus ir taikant pagrindinius metodus, priemones, medžiagas ir informaciją.</p> <p>Kompetencija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • imtis atsakomybės už darbo arba mokymosi užduočių atlikimą; • sprendžiant problemas pritaikyti savo elgesį atsižvelgiant į aplinkybes. 	<p>EKS 3 numato, kad šio lygmens kvalifikacijai įgyti būtinos žinios apie faktus, principus, procesus ir bendrąsias sampratas. Įgijęs pagrindinį išsilavinimą (LTKS 1 reikalavimas) asmuo turi nemažai faktinių žinių, o apie principus, procesus ir bendrąsias sampratas yra susidaręs tik pirminį supratimą [23]. Todėl reikėtų pripažinti, kad LTKS 1 reikalavimai žinioms dalinai žemesni, negu EKS 3.</p> <p>Bendrasis ugdymas organizuojamas dalykinių principu, o ugdymo turinys orientuotas į „bendrujų kompetencijų ir esminių dalykinių kompetencijų ugdymą“ [23, 6 psl.]. Pažintinių, o ypač praktinių gebėjimų, kurie akcentuojami EKS 3 apraše, ugdymui skiriamas palyginus mažas dėmesys ir jie nėra specialiai aptariami Pradinio ir pagrindinio bendrosiose ugdymo programose [23]. Todėl tenka pripažinti, kad reikalavimai gebėjimams LTKS 1 yra žemesni, negu EKS 3.</p> <p>Kaip seka iš LTKS 1 aprašo, šio lygio kvalifikaciją turintis asmuo turi gana ribotą savarankiškumą profesinės veiklos srityje. Kartu reikia prisiminti, kad lyginant LTKS 1 ir EKS 2 buvo pažymėta, jog pagrindinį išsilavinimą įgijęs asmuo yra pasirengęs gana savarankiškai mokytis toliau ir galėtų imtis atsakomybės už mokymosi užduočių atlikimą. Tačiau pagrindiniame ugdyme yra numatytos tik mažos galimybės mokiniui rinktis, ir tai nesudaro galimybių išsiugdyti kompetenciją pritaikyti savo elgesį atsižvelgiant į aplinkybes. Todėl tenka daryti išvadą, kad reikalavimai kompetencijai LTKS 1 yra dalinai žemesni, negu EKS 3.</p>	

LTKS 2 lygmens palyginimas su EKS 1, 2 ir 3 lygmenimis

LTKS 2 lygmens aprašas	EKS lygmenų aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada
<p>Kvalifikacija skirta veiklai, susidedančiai iš vieno ar kelių specializuotų veiksmų ar operacijų. Atliekant veiklą gebama pritaikyti pagrindines profesines žinias, būdingas vykdomai veiklai.</p> <p>Veiklos aplinka yra aiški, veikla atliekama pagal detalias instrukcijas, kai kuriais atvejais būtina intensyvi kvalifikuoto darbuotojo priežiūra ir vadovavimas.</p> <p>Veiklą sudarančios situacijos, veiksmų ir operacijų kombinacijos yra pastovios</p>	<p>Žinios: pagrindinės bendrosios žinios</p>	<p style="text-align: center;">1 EKS lygmuo</p> <p>EKS 1 lygmuo žinių srityje numato pagrindines bendrąsias žinias, apie profesines žinias tiesiogiai neužsimenant, tuo tarpu LTKS 2 lygmuo, nekeldamas reikalavimų bendrosioms žinioms, numato pagrindinių profesinių žinių, <i>būdingų vykdomai veiklai</i>, turėjimą. LTKS 2 taip pat nurodoma, kad veikla yra nesudėtinga - susideda iš vieno ar kelių specializuotų veiksmų ar operacijų, kad ji vykdoma pagal detalias instrukcijas ir yra pastovi. Visa tai rodo, kad profesinių žinios yra negausios. Remiantis tuo, kad abiem atvejais kalbama apie pagrindines žinias, darome išvadą, kad reikalavimai žinioms LTKS 2 ir EKS 1 yra artimi.</p>	<p>LTKS 2 lygio aprašo palyginimas su EKS 1, 2 lygmenų aprašais leidžia teigti, kad LTKS 2 kvalifikacijų lygmuo geriausiai atitinka EKS 1 kvalifikacijų lygmenį. Lyginant LTKS 2 ir EKS 1 pastebėti skirtumai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - LTKS 2 minimos tik vykdomai veiklai būdingos pagrindinės profesinės žinios, o EKS 1 – tik pagrindinės bendrosios žinios; - LTKS 2 numato, kad šio lygio kvalifikaciją įgijęs asmuo turi gebėti atlikti vieną ar kelis specializuotus veiksmus ar operacijas, o EKS 1 – paprastas užduotis, kurioms atlikti reikalingi elementarūs gebėjimai. <p>Dėl paminėtų aprašymo skirtumų pateiktas LTKS 2 sugretinimas su EKS 1 gali būti susijęs su ataskaitos autorės subjektyviu supratimu ir turi būti plačiau aptartas.</p>
	<p>Gebėjimai: elementarūs gebėjimai, reikalingi paprastoms užduotims atlikti</p>	<p>EKS 1 nurodo, kad šio lygmens kvalifikacijai yra būdingi elementarūs gebėjimai, reikalingi paprastoms užduotims atlikti. Galima spėti, kad LTKS 2 apraše minima veikla taip pat yra paprasta, nes ji yra specializuota, susideda iš mažo skaičiaus veiksmų ar operacijų, yra pastovi. Tiesa, LTKS 2 tiesiogiai paminimas gebėjimas pritaikyti pagrindines profesines žinias, būdingas vykdomai veiklai. Tačiau be jokios abejonės tai turima omenyje ir EKS 1 atveju. Galutinės išvados suformulavimą apsunkina tai, kad specializuota veikla, formaliai žiūrint, gali reikalauti ir ne elementarių gebėjimų. Tačiau turėdami omenyje visą LTKS 2 aprašytos veiklos kontekstą, manome, kad reikalavimai gebėjimams LTKS 2 yra nebent dalinai aukštesni, negu EKS 1.</p>	
	<p>Kompetencija: dirbti arba mokytis struktūrizuotame kontekste, tiesiogiai prižiūrint kitam asmeniui</p>	<p>Kompetencijos srityje LTKS 2 lygis prilygsta EKS 1 lygmeniui, nes EKS numato, jog asmuo galės dirbti arba mokytis struktūrizuotame kontekste, tiesiogiai prižiūrint kitam asmeniui, tuo tarpu LTKS antrasis lygmuo irgi akcentuoja, jog veikla atliekama pagal detalias instrukcijas ir kai kuriais atvejais būtina intensyvi kvalifikuoto darbuotojo priežiūra ir vadovavimas.</p>	
<p>Kvalifikacija skirta veiklai, susidedančiai iš vieno ar kelių specializuotų veiksmų ar operacijų. Atliekant veiklą gebama pritaikyti pagrindines profesines žinias, būdingas vykdomai veiklai.</p> <p>Veiklos aplinka yra aiški, veikla atliekama pagal detalias instrukcijas, kai kuriais atvejais būtina intensyvi kvalifikuoto darbuotojo priežiūra ir</p>	<p>2 EKS lygmuo</p>		
	<p>Žinios: pagrindinės darbo arba mokymosi srities faktinės žinios</p>	<p>EKS 2 lygmens apraše nurodoma, kad šio lygmens kvalifikacija yra grindžiama pagrindinėmis faktinėmis žiniomis, o ne pagrindinėmis bendrosiomis žiniomis, kaip EKS 1 atveju. Be to, pažymima, kad žinios gali būti tiek darbo, tiek mokymosi srities, t.y. EKS 2 lygmens kvalifikacija turėtų suteikti galimybę siekti aukštesnio lygmens kvalifikacijos. To nebuvo reikalaujama EKS 1 lygmens atveju. LTKS 2 aprašas reikalauja įgyti pagrindines profesines žinias, būdingas vykdomai veiklai, nenurodant, ar jos suteikia tik bendrą supratimą, ar grindžiamos faktais. Kadangi iš LTKS 2 apraše pateikto veiklos aprašymo matosi, kad numatoma veikla yra palyginus paprasta, peršasi išvada, kad LTKS 2 suformuluoti reikalavimai žinioms bent dalinai žemesni, negu EKS 2.</p>	

LTKS 2 lygmens aprašas	EKS lygmenų aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada
<p>vadovavimas. Veiklą sudarančios situacijos, veiksmų ir operacijų kombinacijos yra pastovios</p>	<p>Gebėjimai: bendrieji pažintiniai ir praktiniai gebėjimai, reikalingi tam, kad būtų naudojama tinkama informacija siekiant atlikti užduotis ir spręsti įprastas problemas naudojant paprastas taisykles ir priemones</p>	<p>EKS 2 gebėjimus apibūdina kaip bendrųjų pažintinių ir praktinių gebėjimų spektrą, kuris, pasinaudojus paprastomis taisyklėmis ir priemonėmis, leistų surasti būdus užduotims atlikti ir įprastoms problemoms spręsti. Tuo tarpu LTKS 2 nurodoma, kad veikla atliekama pagal detalias instrukcijas, o kartais netgi būtina intensyvi kvalifikuoto darbuotojo priežiūra, ko tikrai nereikėtų, jeigu asmuo būtų įgijęs EKS 2 numatytus gebėjimus. Taigi, reikalavimai gebėjimams LTKS 2 yra žemesni, negu EKS 2.</p>	
	<p>Kompetencija: dirbti arba mokytis prižiūrint kitam asmeniui, su tam tikru savarankiškumu</p>	<p>Kompetencijos srityje EKS 2 numato darbą ar mokymąsi prižiūrint kitam asmeniui, su tam tikru savarankiškumu. Čia verta atkreipti dėmesį, jog LTKS 2, nors ir numato veiklą pagal detalias instrukcijas, -o tai reikštų potencialų savarankiškumą, visgi numato ir intensyvią kvalifikuoto darbuotojo priežiūrą ir vadovavimą. Taigi, LTKS 2 numatytas savarankiškumas yra artimesnis pirmajam EKS 1 lygmeniui.</p>	

LTKS 3 lygmens palyginimas su EKS 2, 3 ir 4 lygmenimis

LTKS 3 lygmens aprašas	EKS lygmenų aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada
<p>Kvalifikacija, skirta veiklai, susidedančiai iš veiksmų ir operacijų siaurose technologijų ar (ir) organizavimo srityse. Veikla gali apimti kelis ir daugiau specializuotų profesinės veiklos uždavinių, kuriems reikia pritaikyti gerai žinomus ir išbandytus sprendimus. Atliekant veiklą gebama pritaikyti būdingas vykdomai profesinei veiklai žinias.</p> <p>Veikla atliekama iš dalies prižiūrint aukštesnės kvalifikacijos darbuotojui ar savarankiškai, esant išorinio atlikimo kokybės kontrolei.</p> <p>Veiklos aplinka gali reikalauti prisitaikyti prie paprastų pokyčių darbo vietoje.</p>	<p>Žinios: pagrindinės darbo arba mokymosi srities faktinės žinios</p>	<p style="text-align: center;">2 EKS lygmuo</p> <p>EKS 2 numato, kad įgijęs šią kvalifikaciją asmuo yra įgijęs tik pagrindines faktines būsimo darbo arba mokymosi srityse žinias. Tuo tarpu LTKS 3 jau kalbama ne tik apie pagrindines, o apie visas vykdomai profesinei veiklai būdingas žinias. Taigi, galima teigti kad EKS 2 reikalavimai žinioms yra žemesni.</p>	<p>LTKS 3 lygio aprašo palyginimas su EKS 2, 3 ir 4 lygmenų aprašais rodo, kad reikalavimai mokymosi pasiekimams LTKS 3 yra tarpiniai tarp EKS 2 ir EKS 3. Visgi išsamiųjų aprašų analizė leidžia teigti, kad LTKS 3 kvalifikacijų lygis geriausiai atitinka EKS 3 kvalifikacijų lygmenį.</p> <p>Pastebėti LTKS 3 ir EKS 3 aprašų pagrindiniai skirtumai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aprašant reikalavimus kompetencijai LTKS 3 yra labiau akcentuojamas veiklos kontrolė. Be to, EKS 3 lygmenyje pirmą kartą paminima atsakomybė. - EKS 3, apibūdinant reikalavimus žinioms ir kompetencijai, ir vėl minima ne tik darbas bet ir mokymasis.
	<p>Gebėjimai: Bendrieji pažintiniai ir praktiniai gebėjimai, reikalingi tam, kad būtų naudojama tinkama informacija siekiant atlikti užduotis ir spręsti įprastas problemas naudojant paprastas taisykles ir priemones</p>	<p>Gebėjimų srityje EKS 2 nurodo, kad šio lygmens kvalifikacijos gebėjimus apibūdina bendrieji praktiniai ir pažintiniai gebėjimai naudotis tinkama informacija sprendžiant įprastas problemas naudojant paprastas taisykles ir priemones. Pagal LTKS 3 aprašą, šis kvalifikacijų lygis reikalauja gebėti spręsti keletą specializuotų profesinės veiklos uždavinių, neminint, kad ši veikla įprasta ir jai atlikti reikalingos taisyklės ir priemonės paprastos. Tiesa, pastebima, kad tie uždaviniai nėra inovatyvūs, kad juos atlikti galima pritaikius gerai žinomus ir išbandytus sprendimus. Atsižvelgus į visa tai, galima teigti, jog reikalavimai gebėjimams EKS 2 yra bent jau dalinai žemesni, negu LTKS 3.</p>	
	<p>Kompetencija: dirbti arba mokytis prižiūrint kitam asmeniui, su tam tikru savarankiškumu</p>	<p>Vertinant reikalavimus kompetencijai, reikėtų pripažinti, kad LTKS 3, numatant galimybę dirbti savarankiškai, esant išorinei atlikimo kokybės kontrolei, numato tik iš dalies didesnę savarankiškumą, negu numatyta EKS 2.</p>	
<p>Kvalifikacija, skirta veiklai, susidedančiai iš veiksmų ir operacijų siaurose technologijų ar (ir) organizavimo srityse. Veikla gali apimti kelis ir daugiau specializuotų profesinės veiklos uždavinių, kuriems reikia pritaikyti gerai žinomus ir išbandytus sprendimus. Atliekant veiklą gebama pritaikyti būdingas vykdomai profesinei veiklai žinias.</p> <p>Veikla atliekama iš dalies prižiūrint aukštesnės kvalifikacijos darbuotojui ar savarankiškai, esant išorinio atlikimo kokybės kontrolei.</p> <p>Veiklos aplinka gali reikalauti prisitaikyti prie paprastų pokyčių</p>	<p>Žinios: žinios apie darbo arba mokymosi srities faktus, principus, procesus ir bendrąsias sampratas</p>	<p style="text-align: center;">3 EKS lygmuo</p> <p>EKS 3 numato faktines žinias iš darbo arba mokymosi srities su tam tikros apimties bendresniu principų ir procesų suvokimu. LTKS 3 numato kvalifikaciją, kuri atspindi būdingas tos srities profesinei veiklai žinias ir jomis pagrįstą veiklą siaurose technologijų ar (ir) organizavimo srityse. Taigi, reikalavimai žinioms šiuose lygmenyse yra artimi.</p>	
	<p>Gebėjimai: pažintinių ir praktinių gebėjimų spektras, reikalingas užduotims atlikti ir problemoms spręsti pasirinkus ir taikant pagrindinius metodus, priemones, medžiagas ir informaciją.</p>	<p>EKS 3 apibūdina šio lygmens gebėjimus kaip spektrą pažintinių ir praktinių gebėjimų, reikalingų užduotims atlikti ir problemoms spręsti, nurodant mokėjimą rinktis iš pagrindinių metodų, priemonių, medžiagų bei informacijos. LTKS 3 numato gebėjimus pritaikyti gerai žinomus ir išbandytus sprendimus bei būdingas vykdomai profesinei veiklai žinias. Abiem atvejams būdinga tai, kad numatoma veikla nėra inovatyvi, kad jai vykdyti tinka gerai žinomi metodai, priemonės ir medžiagos. Tai leidžia teigti, kad reikalavimai gebėjimams LTKS 3 ir EKS 3 yra panašūs.</p>	

LTKS 3 lygmens aprašas	EKS lygmenų aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada
darbo vietoje.	Kompetencija: <ul style="list-style-type: none"> • imtis atsakomybės už darbo arba mokymosi užduočių atlikimą; • sprendžiant problemas pritaikyti savo elgesį atsižvelgiant į aplinkybes. 	Tenka pripažinti, kad EKS 3, reikalaujama pajėgti imtis atsakomybės už darbo arba mokymosi užduočių atlikimą ir savarankiškai pritaikyti savo elgesį atsižvelgiant į aplinkybes, kompetencijai numato aukštesnius reikalavimus, negu LTKS 3. Pastaruoju atveju atsakomybė tiesiogiai neminama ir numatomas tik dalinis savarankiškumas. Taip pat ir šiame lygmenyje LTKS kalbama tik apie praktinę veiklą, kai tuo tarpu EKS greta yra pastatomas darbas ir mokymasis.	
<p>Kvalifikacija, skirta veiklai, susidedančiai iš veiksmų ir operacijų siaurose technologijų ar (ir) organizavimo srityse. Veikla gali apimti kelis ir daugiau specializuotų profesinės veiklos uždavinių, kuriems reikia pritaikyti gerai žinomus ir išbandytus sprendimus. Atliekant veiklą gebama pritaikyti būdingas vykdomai profesinei veiklai žinias.</p> <p>Veikla atliekama iš dalies prižiūrint aukštesnės kvalifikacijos darbuotojui ar savarankiškai, esant išorinio atlikimo kokybės kontrolei.</p> <p>Veiklos aplinka gali reikalauti prisitaikyti prie paprastų pokyčių darbo vietoje.</p>	4 EKS lygmuo		
	Žinios: faktinės ir teorinės plataus konteksto darbo arba mokymosi srities žinios	EKS 4 numato plataus konteksto faktines ir teorines darbo arba mokymosi srities žinias, tuo tarpu LTKS trečiasis lygmuo numato žinias siaurose technologijų, operacijų ir (ar) organizavimo srityse, skirtas specializuotiems profesinės veiklos uždaviniams spręsti. Tai rodo, kad reikalavimai žinioms EKS 4 yra aukštesni už reikalavimus LTKS 3.	
	Gebėjimai: pažintinių ir praktinių gebėjimų spektras, reikalingas specifinėms darbo arba mokymosi srities problemoms spręsti	EKS 4 akcentuoja pažintinių ir praktinių gebėjimų spektrą, kuris reikalingas specifinėms, o ne įprastinėms, gerai žinomoms problemoms, kaip suformuluota LTKS 3 aprašyme, spręsti. Taigi, gebėjimų aspektu EKS 4 lygmuo yra aukštesnis už LTKS 3 lygmenį.	
Kompetencija: <ul style="list-style-type: none"> • dirbti savarankiškai, vadovaujantis dažniausiai nuspėjamos, tačiau kintančios darbo arba mokymosi aplinkos gairėmis; • prižiūrėti įprastą kitų darbą, imtis dalinės atsakomybės už darbo arba mokymosi veiklos vertinimą ir gerinimą 	EKS 4 lygmuo pabrėžia kompetenciją, į kurią įeina vadovavimas ir dalinė atsakomybė už kitų žmonių darbą ar mokymąsi, savarankiškas darbas tam tikroje aiškiai apibrėžtoje aplinkoje. Tuo tarpu LTKS trečiasis lygmuo kompetencijos atžvilgiu yra pastebimai žemesnis: veikla vyksta prižiūrint aukštesnės kvalifikacijos darbuotojui, nėra numatyta atsakomybė už kitus žmones. Taigi, galima teigti, jog ketvirtasis EKS lygmuo yra aukštesnis už trečiąjį LTKS lygmenį.		

LTKS 4 lygmens palyginimas su EKS 3, 4 ir 5 lygmenimis

LTKS 4 lygmens aprašas	EKS lygmenų aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada
<p>Kvalifikacija skirta veiklai, susidedančiai iš veiksmų ir operacijų palyginti plačiose technologijų ir organizavimo srityse. Veikla atliekama vykdant keletą ir daugiau specializuotų veiklos uždavinių, kurių galimi sprendimai ne visada išbandyti ir žinomi. Atliekant veiklą gebama pritaikyti faktines ir teorines profesines žinias būdingas plačiam kontekstui, susijusiam su veiklos sritimi.</p> <p>Veikla atliekama savarankiškai, darbuotojui vadovaujantis nustatytomis atlikimo instrukcijomis ir užtikrinant veiklos atlikimo procedūrų ir rezultatų kokybę. Kvalifikacija leidžia prižiūrėti ir perduoti profesinės veiklos įgūdžius žemesnės kvalifikacijos darbuotojams.</p> <p>Veiklos aplinka reikalauja gebėjimo prisitaikyti prie pokyčių darbo vietoje, kurios sąlygoja technologijų ir darbo organizavimo kaita.</p>	Žinios:	<p style="text-align: center;">3 EKS lygmuo</p> <p>Trečiasis EKS lygmuo numato, jog žinios yra sietinos su darbo arba mokymosi srities faktais, principais, procesais ir bendrosiomis sampratomis, t. y. jos yra konkretaus ir palyginus paprasto pobūdžio. Tuo tarpu LTKS 4 lygmenyje nurodoma, kad veikla grindžiama faktinėmis ir teorinėmis profesinėmis žiniomis reikalingomis darbui palyginti plačiose technologijų ir organizavimo srityse.</p> <p>Taigi, reikalavimai žinioms LTKS ketvirtame lygmenyje yra bent jau dalinai aukštesni, nei reikalavimai EKS trečiame lygmenyje.</p>	<p>LTKS 4 lygmens aprašo palyginimas su EKS 3, 4 ir 5 lygmenų aprašais leidžia teigti, kad LTKS 4 kvalifikacijų lygmuo geriausiai atitinka EKS 4 kvalifikacijų lygmenį. Reikalavimai žinių lygiui, gebėjimams ir savarankiškumui bei atsakomybei LTKS 4 ir EKS 4 lygmenyse yra artimi. Tačiau LTKS 4 orientuota tik į būsimą praktinę veiklą, o EKS - ir į tolimesnį mokymąsi.</p>
	Gebėjimai:	<p>Reikalavimai gebėjimams ir LTKS ketvirtame lygmenyje ir EKS trečiame lygmenyje yra pateikiami dviem aspektais, praktiniu bei pažintiniu .</p> <p>LTKS 4 lygmuo akcentuoja gebėjimus atlikti veiksmus ir operacijas palyginti plačiose technologijų ir organizavimo srityse, kai vykdomų uždavinių sprendimai ne visada išbandyti ir žinomi. Kartu reikia gebėti užtikrinti veiklos atlikimo procedūrų ir rezultatų kokybę. Tuo tarpu EKS trečiasis lygmuo numato gebėjimą taikyti pagrindinius metodus, priemones, medžiagas ir informaciją, tačiau neakcentuoja nei plataus konteksto, nei kokybės siekio, nei būtinybės gebėti prisitaikyti prie pokyčių.</p> <p>Pažintiniai gebėjimai 3 EKS lygmenyje apsiriboja gebėjimu įgyti ir panaudoti žinias, reikalingas tam tikrai užduočiai atlikti, o LTKS 4-me lygmenyje pažintiniai gebėjimai papildomai numato gebėjimą perduoti žinias žemesnės kvalifikacijos darbuotojams ir prisitaikyti prie pokyčių darbo vietoje. Tokiu būdu akcentuojamas kūrybinis aspektas ir iniciatyvumas sprendžiant problemas.</p> <p>Taigi, LTKS 4 lygmenyje įvardintų gebėjimų skalė yra platesnė ir gilesnė, nei EKS trečiajame lygmenyje..</p>	
	Kompetencija:	<ul style="list-style-type: none"> • imtis atsakomybės už darbo arba mokymosi užduočių atlikimą; • sprendžiant problemas pritaikyti savo elgesį atsižvelgiant į aplinkybes 	

LTKS 4 lygmens aprašas	EKS lygmenų aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada
<p>Kvalifikacija skirta veiklai, susidedančiai iš veiksmų ir operacijų palyginti plačiose technologijų ir organizavimo srityse. Veikla atliekama vykdant keletą ir daugiau specializuotų veiklos uždavinių, kurių galimi sprendimai ne visada išbandyti ir žinomi. Atliekant veiklą gebama pritaikyti faktines ir teorines profesines žinias būdingas plačiam kontekstui, susijusiam su veiklos sritimi.</p> <p>Veikla atliekama savarankiškai, darbuotojui vadovaujantis nustatytais atlikimo instrukcijomis ir užtikrinant veiklos atlikimo procedūrų ir rezultatų kokybę. Kvalifikacija leidžia prižiūrėti ir perduoti profesinės veiklos įgūdžius žemesnės kvalifikacijos darbuotojams.</p> <p>Veiklos aplinka reikalauja gebėjimo prisitaikyti prie pokyčių darbo vietoje, kuriuos sąlygoja technologijų ir darbo organizavimo kaita.</p>	<p>Žinios: faktinės ir teorinės plataus konteksto darbo arba mokymosi srities žinios</p>	<p style="text-align: center;">4 EKS lygmuo</p> <p>Ir LTKS 4, ir EKS 4 lygmenyse reikalaujama, kad būtų įgytos faktinės ir teorinės plataus konteksto žinios, t.y. žinių lygis yra panašus. Tačiau EKS žinias žiūrima plačiau – jos gali būti susiję ne tik su veiklos, bet ir su mokymosi sritimi.</p> <p>Aprašų palyginimas leidžia padaryti išvadą, kad reikalavimai žinioms LTKS 4 ir EKS 4 lygmenyse yra artimi.</p>	
	<p>Gebėjimai: pažintinių ir praktinių gebėjimų spektras, reikalingas specifinėms darbo arba mokymosi srities problemoms spręsti</p>	<p>LTKS 4 lygmens kvalifikacija skirta darbui palyginti plačiose technologijų ir organizavimo srityse, veikla atliekama vykdant keletą ir daugiau specializuotų veiklos uždavinių ir atliekant veiklą gebama pritaikyti žinias būdingas plačiam kontekstui. Taigi yra reikalaujama, kad praktinių ir pažintinių gebėjimų spektras būtų pakankamai platus. EKS 4 lygmenyje taip pat reikalaujama gebėjimo spręsti specializuotas problemas, o kad joms spręsti reikalingų praktinių ir pažintinių gebėjimų spektras turi būti palyginus platus seka iš reikalavimo būti įgijus plataus konteksto žinias. Tiesa, ir šiuo atveju EKS pažymi, kad gebėjimai gali būti skirti ne tik darbo, bet ir mokymosi srities problemoms spręsti.</p> <p>Vis dėlto galima pripažinti, kad reikalavimai gebėjimams LTKS 4 ir EKS 4 lygmenyse yra artimi.</p>	
	<p>Kompetencija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dirbti savarankiškai, vadovaujantis dažniausiai nuspėjamos, tačiau kintančios darbo arba mokymosi aplinkos gairėmis; • prižiūrėti įprastą kitų darbą, imtis dalinės atsakomybės už darbo arba mokymosi veiklos vertinimą ir gerinimą 	<p>Ir LTKS 4, ir EKS 4 lygmens kvalifikaciją įgijęs asmuo turi būti pasirengęs dirbti savarankiškai vadovaudamasis nustatytais atlikimo instrukcijomis (LTKS 4) arba darbo arba mokymosi aplinkos gairėmis (EKS 4). Be to, abiem atvejais nurodoma, kad aplinka yra kintanti ir reikalingas gebėjimas prie tų pokyčių prisitaikyti.</p> <p>Reikalavimai atsakomybei taip pat yra panašūs. LTKS 4 apraše sakoma, kad kvalifikacija leidžia prižiūrėti žemesnės kvalifikacijos darbuotojų darbą ir užtikrinti veiklos atlikimo procedūrų ir rezultatų kokybę. Tuo tarpu EKS 4 sakoma, kad įgyjama kompetencija prižiūrėti kitų darbą, imtis dalinės atsakomybės už darbo arba mokymosi veiklos vertinimą ir gerinimą.</p> <p>Taigi, galima padaryti išvadą, kad pagal LTKS 4 ir EKS 4 lygmenų aprašus įgyjamai kompetencijai taip pat yra numatomi artimi reikalavimai.</p>	
<p>Kvalifikacija skirta veiklai, susidedančiai iš veiksmų ir operacijų palyginti plačiose technologijų ir organizavimo srityse. Veikla atliekama vykdant keletą ir daugiau specializuotų veiklos uždavinių, kurių galimi sprendimai ne visada išbandyti ir</p>	<p>Žinios: išsamios specializuotos faktinės ir teorinės darbo arba mokymosi srities žinios, šių žinių ribų suvokimas</p>	<p style="text-align: center;">5 EKS lygmuo</p> <p>EKS 5 lygmenyje akcentuojamos išsamios specializuotos faktinės ir teorinės veiklos srities žinios, ir tokių žinių spektras turi būti platus, nes reikalaujama užtikrinti platų pažintinių ir praktinių gebėjimų spektrą. LTKS 4 lygmenyje taip pat galima išvelgti reikalavimą įgyti plačias žinias, nes šią kvalifikaciją įgijęs asmuo turi būti pasirengęs darbui palyginti plačiose technologijų ir organizavimo srityse, tačiau žinių išsamumas nėra pabrėžiamas.</p>	

LTKS 4 lygmens aprašas	EKS lygmenų aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada
<p>žinomi. Atliekant veiklą gebama pritaikyti faktines ir teorines profesines žinias būdingas plačiam kontekstui, susijusiam su veiklos sritimi.</p> <p>Veikla atliekama savarankiškai, darbuotojui vadovaujantis nustatytomis atlikimo instrukcijomis ir užtikrinant veiklos atlikimo procedūrų ir rezultatų kokybę. Kvalifikacija leidžia prižiūrėti ir perduoti profesinės veiklos įgūdžius žemesnės kvalifikacijos darbuotojams.</p> <p>Veiklos aplinka reikalauja gebėjimo prisitaikyti prie pokyčių darbo vietoje, kuriuos sąlygoja technologijų ir darbo organizavimo kaita.</p>	<p>Gebėjimai: platus pažintinių ir praktinių gebėjimų spektras, reikalingas siekiant kūrybiškai spręsti abstrakčias problemas</p> <p>Kompetencija: vadovauti kitiems ir prižiūrėti jų veiklą darbo arba mokymosi aplinkoje, kuriai būdingi nenuspėjami pokyčiai, analizuoti ir tobulinti savo ir kitų veiklą</p>	<p>EKS 5 lygmens aprašyme nurodoma, kad turi būti suvokiamos įgytų žinių ribos. Tuo tarpu LTKS 4 lygmens atveju toks reikalavimas nėra aiškiai suformuluotas.</p> <p>Taigi, galima daryti išvadą, kad EKS 5 lygmuo yra aukštesnis už LTKS 4 lygmenį įgyjamų žinių gilumu.</p> <p>EKS 5 lygmens aprašyme nurodoma, kad įgytų pažintinių ir praktinių gebėjimų spektras privalo būti platus. LTKS 4 lygmens atveju tai taip pat galima išžvelgti, nes šią kvalifikaciją turintis asmuo privalo gebėti dirbti palyginti plačiose technologijų ir organizavimo srityse.</p> <p>Tačiau nurodymas, kad įgyti gebėjimai turi užtikrinti pasirengimą kūrybiškai spręsti abstrakčias problemas (EKS 5) pabrėžia aukštą gebėjimų lygį, aukštesnį negu tai seka iš LTKS 4 lygmens aprašo. Jame, pirma, apie kūrybiškumą užsimenama tik netiesiogiai, kalbant, kad darbuotojas turi būti pasirengęs susidurti su uždaviniais, kurių galimi sprendimai ne visada išbandyti ir žinomi ir kad turi gebėti prisitaikyti prie pokyčių darbo vietoje, ir, antra, numatoma veikla orientuota į konkrečią veiklą, abstrakčios veiklos neakcentuojant.</p> <p>EKS 5 lygmens apraše pabrėžiamas savarankiškumas ir vadovavimas kitiems. Panašų reikalavimą galima surasti ir LTKS 4 lygmens apraše. Tačiau analizės ir veiklos tobulinimo aspektas neminimas LTKS 4 lygmens kvalifikacijos apraše.</p> <p>Be to, EKS 5 lygmens apraše paminėta mokymosi aplinka, taigi, galima pabrėžiamas mokėjimo mokytis gebėjimas, kai LTKS 4 lygmens apraše mokėjimo mokytis gebėjimas neakcentuojamas.</p> <p>Todėl galima teigti, kad EKS 5 lygmens apraše suformuluoti reikalavimai kompetencijai yra aukštesni, negu LTKS 4 lygmens apraše.</p>	

LTKS 5 lygmens palyginimas su EKS 4,5, ir 6 lygmenimis

LTKS 5 lygmens aprašas	EKS lygmenų aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada
<p>Kvalifikacija skirta veiklai, pasižyminčiai kompleksišku veiklos uždavinių derinimu skirtingose veiklos srityse. Veikla apima žemesnės kvalifikacijos darbuotojų kompetencijų vertinimą ir mokymą. Veikla reikalauja derinti išsamias veiklos srities žinias su bendrosiomis žiniomis, sprendžiant įvairias specializuotas veiklos uždavimus keliose skirtingose veiklos srityse.</p> <p>Darbuotojas atlieka veiklą savarankiškai, jos priežiūra apsiriboja tik rezultatų įvertinimu. Veiklos uždavinius nustato aukštesnės kvalifikacijos darbuotojas, dažnai suteikdamas veiklos atlikėjui galimybes pasirinkti šių uždavinių sprendimo būdus ir priemones. Darbuotojas vadovauja žemesnės kvalifikacijos darbuotojų veiklai, planuoja ir skirsto veiklos uždavimus, prižiūri veiklos atlikimą, konsultuoja ir tikrina veiklos atlikimo kokybę.</p> <p>Veiklos technologiniai ir organizaciniai reikalavimai ir jos aplinka nuolat kinta, pokyčiai dažnai nenuspėjami ir gali būti susiję su naujomis veiklos sritimis.</p>	<p>Žinios: faktinės ir teorinės plataus konteksto darbo arba mokymosi srities žinios.</p>	<p style="text-align: center;">4 EKS lygmuo</p> <p>LTKS 5 lygmenyje reikia derinti išsamias veiklos srities žinias su bendrosiomis žiniomis, o EKS 4 lygmenyje – taikyti faktines ir teorines plataus konteksto darbo ir mokymosi srities žinias. LTKS 5 lygmenyje reikalavimai žinioms artimi EKS 4 lygmens reikalavimus.</p>	<p>LTKS 5 lygio aprašo palyginimas su EKS 4, 5 ir 6 lygmenų aprašais leidžia teigti, kad LTKS 5 kvalifikacijų lygis geriausiai atitinka EKS 5 kvalifikacijų lygmenį.</p> <p>Pastebėti skirtumai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - EKS 5 suformuluoti didesni reikalavimai žinių suvokimui; - LTKS 5 gebėjimai daugiausia orientuoti į praktinę veiklą, o EKS gebėjimus daugiau orientuoja į abstrakčių problemų sprendimą; - nurodant, kad veiklos uždavinius nustato aukštesnės kvalifikacijos darbuotojas, LTKS ir vėl nustato mžesnius reikalavimus savarankiškumui.
	<p>Gebėjimai: pažintinių ir praktinių gebėjimų spektras, reikalingas specifinėms darbo arba mokymosi srities problemoms spręsti.</p>	<p>LTKS 5 ir EKS 4 reikalauja taikyti pažintinių ir praktinių gebėjimų derinius, tačiau LTKS 5 reikalauja taikyti gebėjimus spręsti specializuotiems veiklos uždaviniams skirtingose veiklos srityse, planuoti ir prižiūrėti veiklos atlikimą, mokyti žemesnės kvalifikacijos darbuotojus ir vertinti jų kompetencijas. Todėl reikalavimai gebėjimams LTKS 5 lygmenyje yra aukštesni, negu EKS 4.</p>	
	<p>Kompetencija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dirbti savarankiškai, vadovaujantis dažniausiai nuspėjamos, tačiau kintančios darbo arba mokymosi aplinkos gairėmis; • prižiūrėti įprastą kitų darbą, imtis dalinės atsakomybės už darbo arba mokymosi veiklos vertinimą ir gerinimą. 	<p>Ir LTKS 5 ir EKS 4 aprašuose pabrėžiamas savarankiškumas, veiklą atliekant pagal pateiktas gaires arba uždavinius, prisiimti atsakomybę už kitų darbo organizavimą, tačiau LTKS 5 daugiau pabrėžiamas darbuotojų konsultavimas, mokymas ir vertinimas. Be to LTKS aprašai akcentuoja veiklos kintamumą ir nenuspėjamumą. Todėl reikalavimai kompetencijai LTKS 5 lygmenyje yra dalinai aukštesni, negu EKS 4 lygmenyje.</p>	
<p>Kvalifikacija skirta veiklai, pasižyminčiai kompleksišku veiklos uždavinių derinimu skirtingose veiklos srityse. Veikla apima žemesnės kvalifikacijos darbuotojų kompetencijų vertinimą ir mokymą. Veikla reikalauja derinti išsamias veiklos srities žinias su bendrosiomis žiniomis, sprendžiant įvairias specializuotas veiklos uždavimus keliose skirtingose veiklos srityse.</p> <p>Darbuotojas atlieka veiklą savarankiškai, jos priežiūra apsiriboja tik rezultatų įvertinimu. Veiklos uždavinius</p>	5 EKS lygmuo		
	<p>Žinios: išsamios specializuotos faktinės ir teorinės darbo arba mokymosi srities žinios, šių žinių ribų suvokimas.</p>	<p>LTKS 5 lygmenyje reikia derinti išsamias veiklos srities žinias su bendrosiomis žiniomis, o EKS 5 lygmenyje reikalaujama taikyti išsamias specializuotas faktines ir teorines darbo arba mokymosi srities žinias, suvokiant šių žinių ribas, t.y. didesni reikalavimai taikomi žinių suvokimui. Reikalavimai žinioms LTKS 5 yra dalinai žemesni, negu EKS 5.</p>	
	<p>Gebėjimai: platus pažintinių ir praktinių gebėjimų spektras, reikalingas siekiant kūrybiškai spręsti abstrakčias problemas.</p>	<p>LTKS 5 netiesiogiai (per veiklos sudėtingumo ir kintamumo charakteristikas), o EKS 5 tiesiogiai nurodo taikyti platų pažintinių ir praktinių gebėjimų spektrą ir uždavinių sprendimo kūrybiškumą. EKS 5 labiau akcentuoja gebėjimus spręsti abstrakčias problemas, o LTKS 5 – praktinę veiklą. Reikalavimai gebėjimams LTKS 5 ir EKS 5 yra artimi.</p>	

LTKS 5 lygmens aprašas	EKS lygmenų aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada
<p>nustato aukštesnės kvalifikacijos darbuotojas, dažnai suteikdamas veiklos atlikėjui galimybes pasirinkti šių uždavinių sprendimo būdus ir priemones. Darbuotojas vadovauja žemesnės kvalifikacijos darbuotojų veiklai, planuoja ir skirsto veiklos užduotis, prižiūri veiklos atlikimą, konsultuoja ir tikrina veiklos atlikimo kokybę.</p> <p>Veiklos technologiniai ir organizaciniai reikalavimai ir jos aplinka nuolat kinta, pokyčiai dažnai nenuspėjami ir gali būti susiję su naujomis veiklos sritimis.</p>	<p>Kompetencija:</p> <ul style="list-style-type: none"> vadovauti kitiems ir prižiūrėti jų veiklą darbo arba mokymosi aplinkoje, kuriai būdingi nuspėjami pokyčiai; analizuoti ir tobulinti savo ir kitų veiklą. 	<p>LTKS 5 nurodoma, kad veikla atliekama savarankiškai, tačiau uždavinius nustato aukštesnės kvalifikacijos darbuotojas. LTKS 5 ir EKS 5, pabrėžia, kad veikla apima vadovavimą kitiems darbuotojams, jų veiklos priežiūrą nuspėjamų pokyčių kontekste. LTKS 5 daugiau pabrėžiama darbuotojų konsultavimas, mokymas ir vertinimą. EKS5 – savo ir kitų veiklos analizę bei tobulinimą.</p> <p>Reikalavimai kompetencijai LTKS 5 yra iš dalies žemesni, negu EKS 5.</p>	
<p>Kvalifikacija skirta veiklai, pasižyminčiai kompleksišku veiklos uždavinių derinimu skirtingose veiklos srityse. Veikla apima žemesnės kvalifikacijos darbuotojų kompetencijų vertinimą ir mokymą. Veikla reikalauja derinti išsamias veiklos srities žinias su bendrosiomis žiniomis, sprendžiant įvairias specializuotas veiklos užduotis keliose skirtingose veiklos srityse.</p> <p>Darbuotojas atlieka veiklą savarankiškai, jos priežiūra apsiriboja tik rezultatų įvertinimu. Veiklos uždavinius nustato aukštesnės kvalifikacijos darbuotojas, dažnai suteikdamas veiklos atlikėjui galimybes pasirinkti šių uždavinių sprendimo būdus ir priemones. Darbuotojas vadovauja žemesnės kvalifikacijos darbuotojų veiklai, planuoja ir skirsto veiklos užduotis, prižiūri veiklos atlikimą, konsultuoja ir tikrina veiklos atlikimo kokybę.</p> <p>Veiklos technologiniai ir organizaciniai reikalavimai ir jos aplinka nuolat kinta, pokyčiai dažnai nenuspėjami ir gali būti susiję su naujomis veiklos sritimis.</p>	<p style="text-align: center;">6 EKS lygmuo</p> <p>Žinios: naujausias darbo arba mokymosi srities žinios, reikalaujančios kritinio teorijų ir principų supratimo.</p> <p>Gebėjimai: puikūs gebėjimai, atskleidžiantys meistriškumą ir mokėjimą dirbti naujoviškai, reikalingi sprendžiant sudėtingas ir nuspėjamas specializuotos profesinės veiklos arba mokymosi srities problemas.</p> <p>Kompetencija:</p> <ul style="list-style-type: none"> vykdyti sudėtingą techninę arba profesinę veiklą arba projektus, imantis atsakomybės už sprendimų priėmimą nuspėjamoje darbo arba mokymosi aplinkoje; imtis atsakomybės už asmenų ir grupių profesinį tobulėjimą. 	<p>LTKS 5 lygmenyje reikia derinti išsamias veiklos srities žinias su bendrosiomis žiniomis, o EKS 6 lygmenyje reikalaujama taikyti naujausias darbo ir mokymosi srities žinias ir kritinį teorijų ir principų supratimą.</p> <p>LTKS 5 lygmenyje reikalavimai žinioms yra žemesni, negu EKS 6 lygmenyje.</p> <p>Ir LTKS 5, ir EKS 6 akcentuoja įvairių gebėjimų taikymą sprendžiant sudėtingas ir nuspėjamas specializuotos veiklos ir mokymosi problemas, tačiau EKS 6 pabrėžia gebėjimą dirbti naujoviškai.</p> <p>LTKS 5 lygmenyje reikalavimai gebėjimams yra žemesni, negu EKS 6 lygmenyje.</p> <p>LTKS 5 pabrėžia, kad veikla apima vadovavimą kitiems darbuotojams, jų veiklos priežiūrą ir mokymą nuspėjamų pokyčių kontekste. EKS 6 labiau akcentuoja sudėtingos techninės ir projektinės veiklos vykdymą, imantis atsakomybės už sprendimų priėmimą ir asmenų ir grupių profesinį tobulėjimą, t.y. EKS 6 didelį dėmesį skiria atsakomybei.</p> <p>Reikalavimai kompetencijai LTKS 5 lygmenyje yra žemesni, negu EKS 6 lygmenyje.</p>	

LTKS 6 lygmens palyginimas su EKS 5, 6 ir 7 lygmenimis

LTKS 6 lygmens aprašas	EKS lygmenų aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada
<p>Kvalifikacija skirta sudėtingai veiklai, pasižyminčiai uždavinių ir jų turinio įvairove. Sprendžiant uždavinius įvairiose profesinės veiklos srityse, naudojamos įvairios priemonės ir metodai. Todėl veiklos atlikimas reikalauja taikyti plačias teorines žinias, pagrįstas naujų fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatais arba būtinas įvairioms naujovėms įdiegti.</p> <p>Veikla atliekama savarankiškai, pasirenkant uždavinių atlikimo būdus ir organizuojant atitinkamų žmonių darbą iškeltiems uždaviniams atlikti. Todėl šio lygio kvalifikacijos apima gebėjimus planuoti veiklą atsižvelgiant į numatytus tikslus, analizuoti ir fiksuoti savo veiklos rezultatus ir teikti ataskaitas veiklą koordinuojantiems asmenims, koreguoti veiklą atsižvelgiant į veiklos rezultatų analizę ir specialistų rekomendacijas bei vykdyti įvairią projektinę veiklą.</p> <p>Veiklos aplinka reikalauja gebėjimo prisitaikyti prie nuolatinių ir paprastai nenusėjamų pokyčių, kuriuos sąlygoja žinių ir technologijų pažanga konkrečioje profesinėje srityje. Kvalifikacija leidžia patobulinti ir praplėsti profesinės srities žinias ir patiems įvertinus savo veiklą mokytis savarankiškai (plėtoti pažintines kompetencijas), kaip to reikalauja profesinės veiklos kintamumas.</p>	5 EKS lygmuo		
	<p>Žinios: išsamios specializuotos faktinės ir teorinės darbo arba mokymosi srities žinios, šių žinių ribų suvokimas.</p>	<p>LTKS 6 lygmenyje reikia parodyti plačias, tyrimų rezultatais pagrįstas žinias, o EKS 5 lygmenyje – specializuotas faktines žinias. LTKS 6 lygmenyje reikalavimai žinioms yra aukštesni, negu EKS 5 lygmenyje.</p>	<p>LTKS 6 lygio aprašo palyginimas su EKS 5, 6 ir 7 lygmenų aprašais leidžia teigti, kad LTKS 6 kvalifikacijų lygis geriausiai atitinka EKS 6 kvalifikacijų lygmenį. Atitikimas visumoje yra palyginus geras. Tiksliai LTKS 6 nepaminėta atsakomybė už kitų asmenų ir grupių profesinį tobulėjimą.</p>
	<p>Gebėjimai: platus pažintinių ir praktinių gebėjimų spektras, reikalingas siekiant kūrybiškai spręsti abstrakčias problemas.</p>	<p>Turėti platų pažintinių ir praktinių gebėjimų spektrą reikalauja ir LTKS 6, ir EKS 5. Kūrybiškumas sprendžiant sutinkamas problemas EKS 5 paminimas tiesiogiai, o LTKS 6 atsiskleidžia per įvairius įvardintus gebėjimus. Bet tai, kad LTKS 6 nurodo būtinumą mokėti diegti naujoves ir gebėti patobulinti ir praplėsti profesinės srities žinias, leidžia daryti išvadą, kad reikalavimai gebėjimams LTKS 6 lygmenyje yra aukštesni, negu EKS 5.</p>	
<p>Kompetencija: vadovauti kitiems ir prižiūrėti jų veiklą darbo arba mokymosi aplinkoje, kuriai būdingi nenusėjami pokyčiai, analizuoti ir tobulinti savo ir kitų veiklą.</p>	<p>Ir LTKS 6 ir EKS 5 aprašuose pabrėžiamas savarankiškumas ir vadovavimas kitiems, analizuojant savo ir kitų veiklą, tačiau LTKS 6 daugiau pabrėžiama atsakomybė už technologijų parinkimą ir veiklos planavimą. Taip pat abiem atvejais minimas veiklos nenusėjamumas, tik LTKS 6 paminima, kad veikla yra nuolat kintanti. Mokėjimą mokyti EKS 5 galima išvelgti, o LTKS 6 tai paminėtas tiesiogiai. Tiesa, LTKS 6 tiesiogiai nereikalaujama gebėti tobulinti kitų veiklą. Reikalavimai kompetencijai LTKS 6 lygmenyje yra dalinai aukštesni, negu EKS 5 lygmenyje.</p>		
<p>Kvalifikacija skirta sudėtingai veiklai, pasižyminčiai uždavinių ir jų turinio įvairove. Sprendžiant uždavinius įvairiose profesinės veiklos srityse, naudojamos įvairios priemonės ir metodai. Todėl veiklos atlikimas reikalauja taikyti plačias teorines žinias, pagrįstas naujų fundamentinių ir taikomųjų</p>	6 EKS lygmuo		
	<p>Žinios: naujausios darbo arba mokymosi srities žinios, reikalaujančios kritinio teorijų ir principų supratimo.</p>	<p>LTKS 6 lygmenyje reikalaujama taikyti plačias teorines žinias, pagrįstas naujų fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatais, o EKS 6 lygmenyje reikia būti įgijus naujausias žinias, reikalaujančias kritinio teorijų ir principų supratimo. Reikalavimai žinioms LTKS 6 ir EKS 6 lygmenyse yra artimi.</p>	

LTKS 6 lygmens aprašas	EKS lygmenų aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada
<p>tyrimų rezultatais arba būtinas įvairioms naujovėms įdiegti.</p> <p>Veikla atliekama savarankiškai, pasirenkant uždavinių atlikimo būdus ir organizuojant atitinkamą žmonių darbą iškeltiems uždaviniams atlikti. Todėl šio lygio kvalifikacijos apima gebėjimus planuoti veiklą atsižvelgiant į numatytus tikslus, analizuoti ir fiksuoti savo veiklos rezultatus ir teikti ataskaitas veiklą koordinuojantiems asmenims, koreguoti veiklą atsižvelgiant į veiklos rezultatų analizę ir specialistų rekomendacijas bei vykdyti įvairią projektinę veiklą.</p> <p>Veiklos aplinka reikalauja gebėjimo prisitaikyti prie nuolatinių ir paprastai nenuspėjamų pokyčių, kuriuos sąlygoja žinių ir technologijų pažanga konkrečioje profesinėje srityje. Kvalifikacija leidžia patobulinti ir praplėsti profesinės srities žinias ir patiems įvertinus savo veiklą mokytis savarankiškai (plėtoti pažintines kompetencijas), kaip to reikalauja profesinės veiklos kintamumas.</p>	<p>Gebėjimai: puikūs gebėjimai, atskleidžiantys meistriškumą ir mokėjimą dirbti naujoviškai, reikalingi sprendžiant sudėtingas ir nenuspėjamas specializuotos profesinės veiklos arba mokymosi srities problemas.</p> <p>Kompetencija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vykdyti sudėtingą techninę arba profesinę veiklą arba projektus, imantis atsakomybės už sprendimų priėmimą nenuspėjamoje darbo arba mokymosi aplinkoje; • imtis atsakomybės už asmenų ir grupių profesinį tobulėjimą. 	<p>Įgijęs LTKS 6 kvalifikaciją asmuo turi gebėti planuoti veiklą; spręsti sudėtingus uždavinius, kurių turinys įvairus; analizuoti ir tobulinti savo veiklą; organizuoti kitų darbą; savarankiškai mokytis. Tai liudija apie EKS 6 minimą meistriškumą. Be to, ir LTKS 6, ir EKS 6 reikalauja gebėti dirbti naujoviškai (diegti naujoves) nuolat kintančiose ir nenuspėjamosiose situacijose.</p> <p>Reikalavimai gebėjimams LTKS 6 ir EKS 6 lygmenyse yra artimi.</p> <p>LTKS 6, kaip ir EKS 6, pabrėžiama atsakomybė už profesinę bei projektinę veiklą (veiklos planavimas, kitų darbo organizavimas, atsiskaitymas už veiklą). Tačiau LTKS 6 neminama atsakomybė už kitų asmenų ir grupių profesinį tobulėjimą.</p> <p>Reikalavimai kompetencijai LTKS 6 yra dalinai žemesni, negu EKS 6.</p>	
<p>Kvalifikacija skirta sudėtingai veiklai, pasižyminčiai uždavinių ir jų turinio įvairove. Sprendžiant uždavinius įvairiose profesinės veiklos srityse, naudojamos įvairios priemonės ir metodai. Todėl veiklos atlikimas reikalauja taikyti plačias teorines žinias, pagrįstas naujų fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatais arba būtinas įvairioms naujovėms įdiegti.</p> <p>Veikla atliekama savarankiškai, pasirenkant uždavinių atlikimo būdus ir organizuojant atitinkamą žmonių darbą iškeltiems uždaviniams atlikti. Todėl šio lygio kvalifikacijos apima gebėjimus planuoti veiklą atsižvelgiant į numatytus tikslus, analizuoti ir fiksuoti savo veiklos rezultatus ir</p>	<p>Žinios:</p> <ul style="list-style-type: none"> • labai specializuotos žinios, kurių dalis yra naujausios profesinės veiklos arba mokymosi srities žinios, kuriomis grindžiamas originalus mąstymas ir (arba) moksliniai tyrimai; • kritiškas vienos srities ir skirtingų sričių sąveikos žinių supratimas. 	<p style="text-align: center;">7 EKS lygmuo</p> <p>LTKS 6 lygmenyje reikia parodyti žinias, pagrįstas naujų fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatais arba būtinas įvairioms naujovėms įdiegti, o EKS 7 lygmenyje žinios turi įgalinti originaliai mąstyti, turi užtikrinti galimybę vykdyti mokslinius tyrimus ir kurti naujas žinias.</p> <p>LTKS 6 lygmenyje reikalavimai žinioms yra mažesni, negu EKS 7 lygmenyje.</p>	

LTKS 6 lygmens aprašas	EKS lygmenų aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada
<p>teikti ataskaitas veiklą koordinuojantiems asmenims, koreguoti veiklą atsižvelgiant į veiklos rezultatų analizę ir specialistų rekomendacijas bei vykdyti įvairią projektinę veiklą.</p> <p>Veiklos aplinka reikalauja gebėjimo prisitaikyti prie nuolatinių ir paprastai nenuspėjamų pokyčių, kuriuos sąlygoja žinių ir technologijų pažanga konkrečioje profesinėje srityje. Kvalifikacija leidžia patobulinti ir praplėsti profesinės srities žinias ir patiems įvertinus savo veiklą mokyti savarankiškai (plėtoti pažintines kompetencijas), kaip to reikalauja profesinės veiklos kintamumas.</p>	<p>Gebėjimai: specializuoti problemų sprendimo gebėjimai, reikalingi moksliniams tyrimams atlikti ir (arba) naujovėms diegti siekiant įgyti naujų žinių, sukurti naujas procedūras ir integruoti skirtingų sričių žinias.</p> <p>Kompetencija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tvarkyti ir keisti darbo arba mokymosi aplinką, kuri yra sudėtinga, nenuspėjama ir reikalauja naujų strateginių metodų; • imtis atsakomybės už naujų profesinių žinių ir praktinės patirties kūrimą ir (arba) už strateginės grupės veiklos įvertinimą. 	<p>Nors LTKS 6, kaip ir EKS 7, yra įvardinti gebėjimai diegti naujoves, naudojantis tyrimų rezultatais, o LTKS 6 netgi minimas profesinių žinių tobulinimas, tačiau EKS 7 šie reikalavimai pakeliami į aukštesnį lygį – EKS 7 akcentuojamas mokslinių tyrimų atlikimas ir diegiamų naujovių orientavimas į naujų žinių bei procedūrų sukūrimą bei integravimas į skirtingų sričių žinias.</p> <p>LTKS 6 lygmenyje reikalavimai gebėjimams yra žemesni, negu EKS 7 lygmenyje.</p> <p>EKS 7 lygmenyje reikalaujama ne tik tvarkyti, bet ir keisti darbo ir mokymosi aplinką, pasitelkiant naujus strateginius metodus. Be to, įgijęs EKS 7 kvalifikaciją asmuo turi būti pasirengęs imtis atsakomybės už naujų žinių bei praktinės patirties kūrimą ir už strategiją kuriančios grupės veiklos įvertinimą.</p> <p>Reikalavimai kompetencijai LTKS 6 lygmenyje yra žemesni, negu EKS 7 lygmenyje.</p>	

LTKS 7 lygmens palyginimas su EKS 6,7 ir 8 lygmenimis

LTKS 7 lygmens aprašas	EKS lygmenų aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada	
<p>Kvalifikacija skirta sudėtingai veiklai, susidedančiai iš įvairių tarpusavyje susijusių uždavinių, kurie gali apimti keletą giminingų profesinių veiklų sritis. Todėl veiklos atlikimas reikalauja ekspertinio naujais žinių profesinės veiklos ir jai artimose ar giminingose srityse vertinimo ir pritaikymo, naujų faktų atradimo atliekant taikomuosius profesinės veiklos tyrimus, kūrybiško teorinių žinių ir mokslinių tyrimų rezultatų taikymo.</p> <p>Veikla atliekama savarankiškai nustatant atitinkamos veiklos srities uždavinius, priimant savarankiškus sprendimus, orientuotus į veiklos tobulinimą ir gerinimą. Veiklai būdingas vadovavimas kitų darbuotojų veiklai. Todėl šio lygio kvalifikacijos apima gebėjimus savarankiškai atlikti taikomojo pobūdžio tyrimus, teikti konsultacijas veiklos srityje, koordinuoti projektus, orientuotus į kitų žmonių kvalifikacijos tobulinimą ir inovacijų diegimą, analizuoti veiklos rezultatus ir juos pristatyti.</p> <p>Dėl žinių, technologijų, darbo organizavimo įvairiose veiklų srityse pažangos šio lygio veikla ir jos aplinka intensyviai kinta, pokyčiai sunkiai prognozuojami, veiklą sudaro nuolat besikeičiantys uždavinių deriniai. Todėl veiklos kaita reikalauja gebėjimo priimti inovatyvius sprendimus, paremtus tyrimų rezultatais, įvertinti alternatyvius sprendimo variantus bei galimas socialines ir etines veiklos pasekmes</p>	6 EKS lygmuo		<p>LTKS 7 lygio aprašo palyginimas su EKS 6, 7 ir 8 lygmenų aprašais leidžia teigti, kad LTKS 7 kvalifikacijų lygis geriausiai atitinka EKS 7 kvalifikacijų lygmenį.</p> <p>LTKS 7 ir EKS 7 aprašai labai skiriasi. Todėl detaliam juos palyginti sunku ir vertinimo subjektyvumo paklaida gali būti nemaža. Tačiau, kai integraliai pažiūri į lyginamus aprašus, kvalifikacijos panašumas abejonių praktiškai nekelia. Norisi paminėti tik vieną į EKS 7 aprašą įvestą naują - aprašant kompetenciją paminima veiklos strategija.</p>	
	<p>Žinios: naujausios darbo arba mokymosi srities žinios, reikalaujančios kritinio teorijų ir principų supratimo.</p>	<p>LTKS 7 lygmenyje reikia ekspertiškai ir kūrybiškai taikyti naujausias žinias profesinės veiklos ir jai artimose ar giminingose srityse, tame tarpe atliekant tyrimus ir atrandant naujus faktus. EKS 6 lygmenyje reikalaujama taikyti naujausias darbo ir mokymosi srities žinias ir kritinį teorijų ir principų supratimą.</p> <p>LTKS 7 lygmenyje reikalavimai žinioms yra aukštesni, negu EKS 6 lygmenyje.</p>		
	<p>Gebėjimai: puikūs gebėjimai, atskleidžiantys meistriškumą ir mokėjimą dirbti naujoviškai, reikalingi sprendžiant sudėtingas ir nuspėjamas specializuotos profesinės veiklos arba mokymosi srities problemas.</p>	<p>LTKS 7 reikalauja gebėjimų, reikalingų naujų faktų atradimui atliekant taikomuosius tyrimus, taip pat konsultavimo, projektų, orientuotų į kitų žmonių kvalifikacijos tobulinimą ir inovacijų diegimą koordinavimo gebėjimų, veiklos tyrimų ir jų duomenų pristatymų gebėjimų. EKS 6 nurodoma, kad 6 lygmens kvalifikacija suteikiama, jei gebėjimai atskleidžia meistriškumą ir mokėjimą dirbti naujoviškai, sprendžiant sudėtingas ir nuspėjamas kintančias veiklos ir mokymosi srities problemas.</p> <p>LTKS 7 lygmenyje reikalavimai gebėjimams yra bent jau dalinai aukštesni, negu EKS 6 lygmenyje.</p>		
	<p>Kompetencija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vykdyti sudėtingą techninę arba profesinę veiklą arba projektus, imantis atsakomybės už sprendimų priėmimą nespėjamoje darbo arba mokymosi aplinkoje; • imtis atsakomybės už asmenų ir grupių profesinį tobulėjimą. 	<p>LTKS 7 pabrėžia, kad veikla vykdoma savarankiškai nustatant veiklos srities uždavinius, priimant sprendimus dėl veiklos tobulinimo ir vadovaujant kitų veiklai. Akcentuojama aukšta socialinė ir etinė atsakomybė už priimtus sprendimus, pabrėžiamas dalyvavimas kitų žmonių kvalifikacijos tobulinime. EKS 6 labiau akcentuoja sudėtingos techninės ir projektinės veiklos vykdymą, imantis atsakomybės už sprendimų priėmimą ir asmenų ir grupių profesinį tobulėjimą.</p> <p>Reikalavimai kompetencijai LTKS 7 lygmenyje yra aukštesni, negu EKS 6 lygmenyje.</p>		
<p>Kvalifikacija skirta sudėtingai veiklai, susidedančiai iš įvairių tarpusavyje susijusių uždavinių, kurie gali apimti keletą giminingų profesinių veiklų sritis. Todėl veiklos atlikimas reikalauja ekspertinio naujais žinių profesinės veiklos ir jai artimose ar giminingose srityse vertinimo ir pritaikymo, naujų faktų atradimo</p>	7 EKS lygmuo			
	<p>Žinios:</p> <ul style="list-style-type: none"> • labai specializuotos žinios, kurių dalis yra naujausios profesinės veiklos arba mokymosi 	<p>LTKS 7 lygmenyje reikia ekspertiškai ir kūrybiškai taikyti naujausias žinias profesinės veiklos ir jai artimose ar giminingose srityse, tame tarpe atliekant tyrimus ir atrandant naujus faktus. EKS 7 lygmenyje reikalaujama įsisavinti itin specializuotas žinias, kurių dalis yra naujausios profesinės veiklos ir mokymosi srities žinios, kuriomis grindžiamas</p>		

LTKS 7 lygmens aprašas	EKS lygmenų aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada
<p>atliekant taikomojus profesinės veiklos tyrimus, kūrybiško teorinių žinių ir mokslinių tyrimų rezultatų taikymo.</p> <p>Veikla atliekama savarankiškai nustatant atitinkamos veiklos srities uždavinius, priimant savarankiškus sprendimus, orientuotus į veiklos tobulinimą ir gerinimą. Veiklai būdingas vadovavimas kitų darbuotojų veiklai. Todėl šio lygio kvalifikacijos apima gebėjimus savarankiškai atlikti taikomojo pobūdžio tyrimus, teikti konsultacijas veiklos srityje, koordinuoti projektus, orientuotus į kitų žmonių kvalifikacijos tobulinimą ir inovacijų diegimą, analizuoti veiklos rezultatus ir juos pristatyti.</p> <p>Dėl žinių, technologijų, darbo organizavimo įvairiose veiklų srityse pažangos šio lygio veikla ir jos aplinka intensyviai kinta, pokyčiai sunkiai prognozuojami, veiklą sudaro nuolat besikeičiantys užduočių deriniai. Todėl veiklos kaita reikalauja gebėjimo priimti inovatyvius sprendimus, paremtus tyrimų rezultatais, įvertinti alternatyvius sprendimo variantus bei galimas socialines ir etines veiklos pasekmes</p>	<p>srities žinios, kuriomis grindžiamas originalus mąstymas ir (arba) moksliniai tyrimai;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kritiškas vienos srities ir skirtingų sričių sąveikos žinių supratimas. 	<p>originalus mąstymas ir (arba) moksliniai tyrimai, bei išsiugdyti gebėjimą kritišką vertinti žinias.</p> <p>LTKS 7 lygmenyje reikalavimai žinioms yra artimi EKS 7 lygmens reikalavimams.</p>	
	<p>Gebėjimai:</p> <p>specializuoti problemų sprendimo gebėjimai, reikalingi moksliniams tyrimams atlikti ir (arba) naujovėms diegti siekiant įgyti naujų žinių, sukurti naujas procedūras ir integruoti skirtingų sričių žinias.</p>	<p>LTKS 7 ir EKS 7 reikalauja gebėjimų, reikalingų naujų faktų atradimui atliekant mokslinius tyrimus. LTKS 7 minimi konsultavimo, projektų, orientuotų į kitų žmonių kvalifikacijos tobulinimą ir inovacijų diegimą, koordinavimo bei veiklos tyrimų ir jų duomenų pristatymo gebėjimai patenka tarp EKS 7 nurodomų specializuotų gebėjimų, reikalingų naujovėms diegti. EKS 7 pabrėžia gebėjimus integruoti skirtingų sričių žinias, o LTKS 7 – gebėjimus atlikti ekspertinių naujausių žinių profesinės veiklos ir jai artimose ar giminingose srityse vertinimą ir pritaikymą.</p> <p>LTKS 7 lygmenyje reikalavimai gebėjimams artimi EKS 7 lygmens reikalavimams.</p>	
	<p>Kompetencija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tvarkyti ir keisti darbo arba mokymosi aplinką, kuri yra sudėtinga, nenuspėjama ir reikalauja naujų strateginių metodų; • imtis atsakomybės už naujų profesinių žinių ir praktinės patirties kūrimą ir (arba) už strateginės grupės veiklos įvertinimą. 	<p>LTKS 7 ir EKS 7 pabrėžia, kad veikla vykdoma savarankiškai nustatant veiklos rities uždavinius, priimant sprendimus dėl veiklos tobulinimo ir vadovaujant kitų veiklai sudėtingos ir nenuspėjamos veiklos sąlygomis. EKS 7 netgi pažymima, kad gali netgi prirėkti naujų strateginių metodų. LTKS 7 akcentuojama aukšta socialinė ir etinė atsakomybė už priimtus sprendimus. EKS 6 labiau akcentuoja atsakomybę už naujų profesinių žinių ir praktinės patirties kūrimą ir strateginės veiklos vertinimą.</p> <p>Galima pripažinti, kad reikalavimai kompetencijai LTKS 7 ir EKS 7 artimi.</p>	

LTKS 7 lygmens aprašas	EKS lygmenų aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada
<p>Kvalifikacija skirta sudėtingai veiklai, susidedančiai iš įvairių tarpusavyje susijusių uždavinių, kurie gali apimti keleto giminingų profesinių veiklų sritis. Todėl veiklos atlikimas reikalauja ekspertinio naujausių žinių profesinės veiklos ir jai artimose ar giminingose srityse vertinimo ir pritaikymo, naujų faktų atradimo atliekant taikomuosius profesinės veiklos tyrimus, kūrybiško teorinių žinių ir mokslinių tyrimų rezultatų taikymo.</p> <p>Veikla atliekama savarankiškai nustatant atitinkamos veiklos srities uždavinius, priimant savarankiškus sprendimus, orientuotus į veiklos tobulinimą ir gerinimą. Veiklai būdingas vadovavimas kitų darbuotojų veiklai. Todėl šio lygio kvalifikacijos apima gebėjimus savarankiškai atlikti taikomojo pobūdžio tyrimus, teikti konsultacijas veiklos srityje, koordinuoti projektus, orientuotus į kitų žmonių kvalifikacijos tobulinimą ir inovacijų diegimą, analizuoti veiklos rezultatus ir juos pristatyti.</p> <p>Dėl žinių, technologijų, darbo organizavimo įvairiose veiklų srityse pažangos šio lygio veikla ir jos aplinka intensyviai kinta, pokyčiai sunkiai prognozuojami, veiklą sudaro nuolat besikeičiantys uždavinių deriniai. Todėl veiklos kaita reikalauja gebėjimo priimti inovatyvius sprendimus, paremtus tyrimų rezultatais, įvertinti alternatyvius sprendimo variantus bei galimas socialines ir etines veiklos pasekmes</p>	<p>Žinios: pažangiausios darbo arba mokymosi srities ir įvairių sričių sąveikos žinios.</p>	<p style="text-align: center;">8 EKS lygmuo</p> <p>LTKS 7 lygmenyje reikia ekspertiškai ir kūrybiškai taikyti naujausias žinias profesinės veiklos ir jai artimose ar giminingose srityse, tame tarpe atliekant tyrimus ir atrandant naujus faktus. EKS 8 lygmenyje reikalaujama taikyti pažangiausias profesinės veiklos, mokymosi ir kitų sričių sąveikos žinias.</p> <p>LTKS 7 lygmenyje reikalavimai žinioms yra iš dalies žemesni už EKS 8 lygmens reikalavimus.</p>	
	<p>Gebėjimai: didžiausi ir labiausiai specializuoti gebėjimai ir technikos, įskaitant sintezę ir vertinimą, kurių reikia sprendžiant kritines mokslinių tyrimų ir (arba) naujovių srities problemas ir plečiant bei iš naujo apibrėžiant turimas žinias arba profesinę praktiką.</p>	<p>LTKS 7 reikalauja gebėjimų, reikalingų naujų faktų atradimui atliekant taikomuosius tyrimus, taip pat konsultavimo, projektų, orientuotų į kitų žmonių kvalifikacijos tobulinimą ir inovacijų diegimą koordinavimo gebėjimų, veiklos tyrimų ir jų duomenų pristatymų gebėjimų. Tuo tarpu EKS 8 pabrėžia sintezės ir vertinimo gebėjimus, reikalingus sprendžiant kritines mokslinių tyrimų ir naujovių kūrimo problemas, kuriant naujas žinias arba profesinę praktiką.</p> <p>LTKS 7 lygmenyje reikalavimai gebėjimams yra žemesni už EKS 8 lygmens reikalavimus.</p>	
	<p>Kompetencija: įrodyti didelį autoritetingumą, gebėjimą dirbti naujoviškai ir savarankiškai, visapusišką mokslą ir profesijos išmanymą bei tvarų išsipareigojimą kurti naujas idėjas ar procesus darbo ar studijų aplinkos priešakyje, įskaitant mokslinius tyrimus.</p>	<p>LTKS 7 pabrėžia, kad veikla vykdoma savarankiškai nustatant veiklos srities uždavinius, priimant sprendimus dėl veiklos tobulinimo ir vadovaujant kitų veiklai. EKS 8 akcentuoja visapusišką profesijos išmanymą ir išsipareigojimą kurti naujas idėjas ir procesus darbo ar studijų aplinkos priešakyje (aukščiausios etinės ir vertybinės nuostatos).</p> <p>Reikalavimai kompetencijai LTKS 7 lygmenyje yra žemesni už EKS 8 lygmens reikalavimus.</p>	

LTKS 8 lygmens palyginimas su EKS 7 ir 8 lygmenimis

LTKS 8 lygmens aprašas	EKS lygmenų aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada
<p>Kvalifikacija skirta itin sudėtingai veiklai, kuriai būdingas naujovių – naujų žinių, idėjų, technologijų, veiklos atlikimo būdų, metodų ir procesų – kūrimas. Todėl veikla reikalauja naujų žinių veiklos srityse atradimo, remiantis vykdomų fundamentinių ir taikomųjų mokslinių tyrimų rezultatais, integruojant įvairių veiklos sričių žinias. Veikla pasižymi strateginio pobūdžio veiklos uždaviniais, kurie gali apimti įvairias skirtingas veiklos sritis ar mokslinių tyrimų dalykus.</p> <p>Veikla strategiškai planuojama prisiimant atsakomybę už kitų darbuotojų veiklos rezultatus ir jos kokybę, savarankiškai priimami strategiškai svarbūs sprendimai. Būdingas atitinkamos veiklos srities specialistų mokymas ir konsultavimas. Todėl reikalingi gebėjimai priimti visuomeninės reikšmės strateginius sprendimus, savarankiškai planuoti ir vykdyti fundamentinius ir / arba taikomuosius mokslinius tyrimus, perteikti naujausias žinias (skleisti patirtį) atitinkamos srities specialistams, koordinuoti mokslinius ir taikomųjų tyrimų projektus.</p> <p>Intensyvūs ir neprognozuojami veiklos, jos aplinkos pokyčiai reikalauja pasirengimo nuolatiniams pokyčiams, atvirumo naujovėms, teigiamos nuostatos į organizacijos ir visuomenės plėtrą, gebėjimų originaliai spręsti problemas įvertinus jų kontekstą, gebėjimų inicijuoti ir kurti pokyčius įvairiose veiklos ir visuomenės gyvenimo srityse</p>	<p>Žinios:</p> <ul style="list-style-type: none"> labai specializuotos žinios, kurių dalis yra naujausias profesinės veiklos arba mokymosi srities žinios, kuriomis grindžiamas originalus mąstymas ir (arba) moksliniai tyrimai; kritiškas vienos srities ir skirtingų sričių sąveikos žinių supratimas. 	<p>7 EKS lygmuo</p> <p>LTKS 8 lygmenyje reikalauja kurti naujas žinias ir idėjas, atrasti naujas žinias veiklos srityse, integruojant įvairių veiklos sričių žinias vykdant fundamentinius ir taikomuosius tyrimus. EKS 7 lygmenyje reikalaujama taikyti itin specializuotas, iš dalies naujausias profesinės veiklos ir mokymosi srities žinias, kritišką vienos ar skirtingų sričių sąveikos žinių supratimą.</p> <p>LTKS 8 lygmenyje reikalavimai žinioms yra aukštesni už EKS 7 lygmens reikalavimus.</p>	<p>LTKS 8 lygio aprašo palyginimas su EKS 7 ir 8 lygmenų aprašais leidžia teigti, kad LTKS 8 kvalifikacijų lygis geriausiai atitinka EKS 8 kvalifikacijų lygmenį.</p> <p>Reikalavimai žinioms ir kompetencijai LTKS 8 ir EKS 8 yra artimi, o reikalavimai gebėjimams LTKS 8 yra dalinai aukštesni, negu EKS 8. Tokia išvada grindžiama LTKS įrašytu teiginiu, kad 8 kvalifikacijos lygio specialistas turi gebėti savarankiškai priimti strategiškai svarbius sprendimus.</p>
	<p>Gebėjimai:</p> <p>specializuoti problemų sprendimo gebėjimai, reikalingi moksliniams tyrimams atlikti ir (arba) naujovėms diegti siekiant įgyti naujų žinių, sukurti naujas procedūras ir integruoti skirtingų sričių žinias.</p>	<p>LTKS 8 reikalauja gebėjimų priimti visuomeninės reikšmės strateginius sprendimus, savarankiškai planuoti ir vykdyti fundamentinius ir / arba taikomuosius mokslinius tyrimus, perteikti naujausias žinias (skleisti patirtį) atitinkamos srities specialistams, koordinuoti mokslinius ir taikomųjų tyrimų projektus. EKS 7 reikalauja specializuotų problemų sprendimo gebėjimų vykdyti tyrimus ir kurti naujoves bei gebėjimo integruoti įvairių sričių žinias.</p> <p>LTKS 8 lygmenyje reikalavimai gebėjimams yra aukštesni už EKS 7 lygmens reikalavimus.</p>	
	<p>Kompetencija:</p> <ul style="list-style-type: none"> tvarkyti ir keisti darbo arba mokymosi aplinką, kuri yra sudėtinga, nenuspėjama ir reikalauja naujų strateginių metodų; imtis atsakomybės už naujų profesinių žinių ir praktinės patirties kūrimą, ir (arba) už strateginės grupės veiklos įvertinimą. 	<p>LTKS 8 reikalauja gebėjimų savarankiškai priimti strateginius visuomeninius sprendimus, savarankiškai planuoti ir vykdyti mokslinius tyrimus, įvertinant itin sudėtingą ir kintantį kontekstą, gebėjimų ir nuostatų inicijuoti ir kurti pokyčius profesinės veiklos ir visuomeninio gyvenimo srityse. EKS 7 labiau akcentuoja atsakomybę už naujų profesinių žinių ir praktinės patirties kūrimą ir strateginės veiklos vertinimą. Todėl galima tvirtinti, kad reikalavimai kompetencijai LTKS 8 lygmenyje yra aukštesni už EKS 7 lygmens reikalavimus.</p>	

LTKS 8 lygmens aprašas	EKS lygmenų aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada
<p>Kvalifikacija skirta itin sudėtingai veiklai, kuriai būdingas naujovių – naujų žinių, idėjų, technologijų, veiklos atlikimo būdų, metodų ir procesų – kūrimas. Todėl veikla reikalauja naujų žinių veiklos srityse atradimo, remiantis vykdomų fundamentinių ir taikomųjų mokslinių tyrimų rezultatais, integruojant įvairių veiklos sričių žinias. Veikla pasižymi strateginio pobūdžio veiklos uždaviniais, kurie gali apimti įvairias skirtingas veiklos sritis ar mokslinių tyrimų dalykus.</p> <p>Veikla strategiškai planuojama prisiimant atsakomybę už kitų darbuotojų veiklos rezultatus ir jos kokybę, savarankiškai priimami strategiškai svarbūs sprendimai. Būdingas atitinkamos veiklos srities specialistų mokymas ir konsultavimas. Todėl reikalingi gebėjimai priimti visuomeninės reikšmės strateginius sprendimus, savarankiškai planuoti ir vykdyti fundamentinius ir / arba taikomuosius mokslinius tyrimus, perteikti naujausias žinias (skleisti patirtį) atitinkamos srities specialistams, koordinuoti mokslinius ir taikomųjų tyrimų projektus.</p> <p>Intensyvūs ir neprognozuojami veiklos, jos aplinkos pokyčiai reikalauja pasirengimo nuolatiniams pokyčiams, atvirumo naujovėms, teigiamos nuostatos į organizacijos ir visuomenės plėtrą, gebėjimų originaliai spręsti problemas įvertinus jų kontekstą, gebėjimų inicijuoti ir kurti pokyčius įvairiose veiklos ir visuomenės gyvenimo srityse</p>	<p>Žinios: pažangiausios darbo arba mokymosi srities ir įvairių sričių sąveikos žinios.</p>	<p align="center">8 EKS lygmuo</p> <p>LTKS 8 lygis reikalauja kurti naujas žinias ir idėjas, atrasti naujas žinias veiklos srityse, integruojant įvairių veiklos sričių žinias vykdant fundamentinius ir taikomuosius tyrimus. EKS 8 lygmenyje reikalaujama pademonstruoti pažangiausias darbo arba mokymosi srities ir įvairių sričių sąveikos žinias.</p> <p>LTKS 8 lygmenyje reikalavimai žinioms atitinka EKS 8 lygmens reikalavimus.</p>	
	<p>Gebėjimai: didžiausi ir labiausiai specializuoti gebėjimai ir technikos, įskaitant sintezę ir vertinimą, kurių reikia sprendžiant kritines mokslinių tyrimų ir (arba) naujovių srities problemas ir plečiant bei iš naujo apibrėžiant turimas žinias arba profesinę praktiką.</p>	<p>LTKS 8 reikalauja gebėjimų priimti visuomeninės reikšmės strateginius sprendimus, savarankiškai planuoti ir vykdyti fundamentinius ir / arba taikomuosius mokslinius tyrimus, perteikti naujausias žinias (skleisti patirtį) atitinkamos srities specialistams, koordinuoti mokslinius ir taikomųjų tyrimų projektus. EKS 8 nurodo specializuotus gebėjimus, įskaitant sintezę ir vertinimą, kurių reikia sprendžiant kritines mokslinių tyrimų ir naujovių kūrimo problemas, kuriant naujas žinias. Taigi abi atvejais pabrėžiami gebėjimai vykdyti mokslinius tyrimus ir kurti naujoves. LTKS 8 šiek tiek išsiskiria reikalavimu pademonstruoti gebėjimą savarankiškai priimti strategiškai svarbius sprendimus.</p> <p>Taigi, reikalavimus gebėjimams LTKS 8 galima laikyti dalinai aukštesniais, neg EKS 8..</p>	
	<p>Kompetencija: Įrodyti didelį autoritetingumą, gebėjimą dirbti naujoviškai ir savarankiškai, visapusį mokslo ir profesijos išmanymą bei tvarų išsipareigojimą kurti naujas idėjas ar procesus darbo ar studijų aplinkos priešakyje, įskaitant mokslinius tyrimus.</p>	<p>LTKS 8 reikalauja gebėjimų savarankiškai priimti strateginius visuomeninius sprendimus, savarankiškai planuoti ir vykdyti mokslinius tyrimus, įvertinant itin sudėtingą ir kintantį kontekstą, gebėjimų ir nuostatų inicijuoti ir kurti pokyčius profesinės veiklos ir visuomeninio gyvenimo srityse. EKS 8 akcentuoja visapusišką profesijos išmanymą ir išsipareigojimą kurti naujas idėjas ir procesus darbo ar studijų aplinkos priešakyje (aukščiausios etinės ir vertybinės nuostatos).</p> <p>Reikalavimai kompetencijai LTKS 8 lygmenyje artimi EKS 8 lygmens reikalavimams.</p>	

LTKS 6 lygmens palyginimas su Dublino aprašais

LTKS 6 lygmens aprašas	Dublino aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada	
<p>Kvalifikacija skirta sudėtingai veiklai, pasižyminčiai uždavinių ir jų turinio įvairove. Sprendžiant uždavinius įvairiose profesinės veiklos srityse, naudojamos įvairios priemonės ir metodai. Todėl veiklos atlikimas reikalauja taikyti plačias teorines žinias, pagrįstas naujų fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatais arba būtinas įvairioms naujovėms įdiegti.</p> <p>Veikla atliekama savarankiškai, pasirenkant uždavinių atlikimo būdus ir organizuojant atitinkamų žmonių darbą išskeltiems uždaviniams atlikti. Todėl šio lygio kvalifikacijos apima gebėjimus planuoti veiklą atsižvelgiant į numatytus tikslus, analizuoti ir fiksuoti savo veiklos rezultatus ir teikti ataskaitas veiklą koordinuojantiems asmenims, koreguoti veiklą atsižvelgiant į veiklos rezultatų analizę ir specialistų rekomendacijas bei vykdyti įvairių projektinę veiklą.</p> <p>Veiklos aplinka reikalauja gebėjimo prisitaikyti prie nuolatinių ir paprastai nenuspėjamų pokyčių, kuriuos sąlygoja žinių ir technologijų pažanga konkrečioje profesinėje srityje. Kvalifikacija leidžia patobulinti ir praplėsti profesinės srities žinias ir patiems įvertinus savo veiklą mokytis savarankiškai (plėtoti pažintines kompetencijas), kaip to reikalauja profesinės veiklos kintamumas.</p>	<p>Pirmojo ciklo trumpoji pakopa Kvalifikacinis laipsnis suteikiamas studentui, kuris:</p>		<p>Nors atitiktis nėra ideali, bet neabejotinai galima teigti, kad LTKS 6 geriausiai atitinka Dublino aprašų 2 pakopą.</p> <p>Įžvelgti neatitikimai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - reikalavimai žinioms ir supratimui LTKS 6 yra iš dalies aukštesni; - gebėjimo mokytis kitus, skleisti rezultatus požiūriu reikalavimai LTKS 6 yra žemesni; - mokymosi gebėjimams LTKS 6 keliami iš dalies didesni reikalavimai; - LTKS 6 nenurodoma, kad priimami sprendimai turi būti socialiai ir etiškai teisingi. 	
	demonstruoja žinias ir studijuojamos krypties supratimą, pagrįstą vidurinėje mokykloje įgytu išsilavinimu. Žinios, įgytos naudojant aukštesnio lygio vadovėlius, taikomos darbinėje veikloje, asmeniniam tobulėjimui ir yra tolesnių pirmosios pakopos studijų pagrindas;	LTKS 6 reikalauja įgyti žinias, pagrįstas naujų fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatais arba būtinas naujovėms diegti, o Dublino aprašų šioje pakopoje tiksliai nurodoma, kad žinios įgyjamos naudojant aukštesnio, negu vidurinis, lygio vadovėlius. LTKS 6 lygmens apraše reikalavimai žinioms yra aukštesni.		
	geba taikyti įgytas žinias ir supratimą profesiniame kontekste;	LTKS 6, kaip ir DA 1ctp, reikalauja gebėti taikyti žinias veikloje, bet LTKS 6 dar nurodoma, kad kvalifikacija leidžia patobulinti ir praplėsti profesinės srities žinias. Reikalavimai žinių taikymui ir supratimui LTKS 6 yra suformuluoti bent jau iš dalies aukštesni, negu Dublino aprašų pirmojo ciklo trumposios pakopos atveju.		
	geba tinkamai pasirinkti ir naudoti duomenis, pateikti atsakymus į aiškiai apibrėžtas konkrečias problemas/uždavinius;	Darbas su duomenimis LTKS 6 tiesiogiai neminimas, bet reikalavimas analizuoti ir fiksuoti savo veiklos rezultatus liudija apie būtinumą mokėti ne tik naudotis esamais duomenimis, bet ir gebėti rinkti naujus. Gebėjimams dirbti su duomenimis LTKS 6 yra suformuluoti aukštesni reikalavimai, negu Dublino aprašų pirmojo ciklo trumposios pakopos atveju.		
	geba bendrauti su kolegomis, vadovais ir klientais savo supratimo, gebėjimų ir veiklos srityje;	LTKS 6 gebėjimas bendrauti tiesiogiai neminimi, bet jų būtinybė seka iš reikalavimo gebėti organizuoti kitų darbą. Reikalavimai bendravimo gebėjimams abiem atvejais yra panašūs.		
turi mokymosi įgūdžių, būtinų savarankiškoms studijoms.	Mokėjimo mokytis reikalavimai LTKS 6 yra aukštesni, nes reikalaujama ne tik turėti mokymosi įgūdžių, būtinų savarankiškoms studijoms, bet taip pat gebėti savarankiškai tobulinti pažintines kompetencijas patiems įvertinus savo veiklą.			

LTKS 6 lygmens aprašas	Dublino aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada
<p>Kvalifikacija skirta sudėtingai veiklai, pasižyminčiai uždavinių ir jų turinio įvairove. Sprendžiant uždavinius įvairiose profesinės veiklos srityse, naudojamos įvairios priemonės ir metodai. Todėl veiklos atlikimas reikalauja taikyti plačias teorines žinias, pagrįstas naujų fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatais arba būtinas įvairioms naujovėms įdiegti.</p> <p>Veikla atliekama savarankiškai, pasirenkant uždavinių atlikimo būdus ir organizuojant atitinkamų žmonių darbą išskeltiems uždaviniams atlikti. Todėl šio lygio kvalifikacijos apima gebėjimus planuoti veiklą atsižvelgiant į numatytus tikslus, analizuoti ir fiksuoti savo veiklos rezultatus ir teikti atskaitas veiklą koordinuojantiems asmenims, koreguoti veiklą atsižvelgiant į veiklos rezultatų analizę ir specialistų rekomendacijas bei vykdyti įvairių projektinę veiklą.</p> <p>Veiklos aplinka reikalauja gebėjimo prisitaikyti prie nuolatinių ir paprastai nenuspėjamų pokyčių, kuriuos sąlygoja žinių ir technologijų pažanga konkrečioje profesinėje srityje. Kvalifikacija leidžia patobulinti ir praplėsti profesinės srities žinias ir patiems įvertinus savo veiklą mokytis savarankiškai (plėtoti pažintines kompetencijas), kaip to reikalauja profesinės veiklos kintamumas.</p>	<p>Pirmoji pakopa</p> <p>Kvalifikacinis laipsnis suteikiamas studentui, kuris:</p>		
		<p>demonstruoja žinias ir supratimą, papildytus aukštesnio lygio vadovėlių žiniomis bei tam tikromis žiniomis apie naujausius studijuojamos krypties pasiekimus;</p>	<p>LTKS 6 reikalauja įgyti ir taikyti žinias, pagrįstas naujų fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatais arba būtinas naujovėms diegti, o Dublino aprašų 1 pakopa – pademonstruoti žinias ir supratimą, papildytus aukštesnio lygio vadovėlių žiniomis bei tam tikromis žiniomis apie naujausius studijuojamos krypties pasiekimus.</p> <p>Reikalavimai žinioms ir supratimui LTKS 6 yra iš dalies aukštesni, negu Dublino aprašų 1 pakopoje.</p>
	<p>geba taikyti žinias ir supratimą bei demonstruoja profesionalų požiūrį į darbą ar profesiją, gali formuluoti ir argumentuotai pagrįsti sprendimus savo studijų srities problemoms spręsti;</p>	<p>Gebėjimas taikyti žinias ir supratimą pabrėžiamas abiem atvejais. Gebėjimas pagrįsti savo sprendimus Dublino aprašų 1 pakopoje paminimas tiesiogiai, o LTKS 6 atveju atspindėtas veiklos charakteristikose, tokiose kaip planavimas, veiklos metodų parinkimas, veiklos koregavimas ir pan.</p> <p>Žinių supratimui ir taikymui LTKS 6 ir Dublino aprašų 1 pakopoje yra suformuluoti panašūs reikalavimai.</p>	
	<p>geba rinkti ir interpretuoti duomenis (savo studijuojamoje srityje), kurių reikia svarbioms socialinėms, mokslinėms ir etinėms problemoms spręsti;</p>	<p>Darbas su duomenimis LTKS 6 tiesiogiai neminimas, bet reikalavimas analizuoti ir fiksuoti savo veiklos rezultatus liudija apie būtinumą mokėti ne tik naudotis esamais duomenimis, bet ir gebėti rinkti naujus. Be to, nurodoma, kad LTKS 6 kvalifikacija leidžia patobulinti ir praplėsti profesinės srities žinias.</p> <p>Informacijos rinkimo ir analizės požiūriu reikalavimai LTKS 6 ir Dublino aprašų 1 pakopoje yra artimi.</p>	
	<p>geba perteikti informaciją, idėjas, problemas ir sprendimus specialistų ir ne specialistų auditorijoms;</p>	<p>Gebėjimai skleisti informaciją, idėjas ir sprendimus kitiems LTKS 6 atspindėtas mažai. Tai galima išvelgti tik reikalavime gebėti organizuoti kitų darbą.</p> <p>Gebėjimo mokytis kitus, skleisti rezultatus požiūriu reikalavimai LTKS 6 yra žemesni, negu Dublino aprašų 1 pakopoje.</p>	
	<p>turi pakankamai išlavintus savarankiško mokymosi įgūdžius, būtinus studijoms tęsti kitoje pakopoje.</p>	<p>LTKS 6 reikalaujama gebėjimo mokytis savarankiškai, kuris leistų prisitaikyti prie nuolatinių ir paprastai nenuspėjamų pokyčių, kai tuo tarpu Dublino aprašų 1 pakopos apraše reikalaujama savarankiško mokymosi įgūdžius išlavinti tik tiek, kad būtų pasirengta studijoms antrojoje pakopoje.</p> <p>Mokymosi gebėjimams LTKS 6 keliami iš dalies didesni reikalavimai, negu Dublino aprašų 1 pakopoje.</p>	

LTKS 6 lygmens aprašas	Dublino aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada
<p>Kvalifikacija skirta sudėtingai veiklai, pasižyminčiai uždavinių ir jų turinio įvairove. Sprendžiant uždavinius įvairiose profesinės veiklos srityse, naudojamos įvairios priemonės ir metodai. Todėl veiklos atlikimas reikalauja taikyti plačias teorines žinias, pagrįstas naujų fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatais arba būtinas įvairioms naujovėms įdiegti.</p> <p>Veikla atliekama savarankiškai, pasirenkant uždavinių atlikimo būdus ir organizuojant atitinkamų žmonių darbą išskeltiems uždaviniams atlikti. Todėl šio lygio kvalifikacijos apima gebėjimus planuoti veiklą atsižvelgiant į numatytus tikslus, analizuoti ir fiksuoti savo veiklos rezultatus ir teikti atskaitas veiklą koordinuojantiems asmenims, koreguoti veiklą atsižvelgiant į veiklos rezultatų analizę ir specialistų rekomendacijas bei vykdyti įvairių projektinę veiklą.</p> <p>Veiklos aplinka reikalauja gebėjimo prisitaikyti prie nuolatinių ir paprastai nenuspėjamų pokyčių, kuriuos sąlygoja žinių ir technologijų pažanga konkrečioje profesinėje srityje. Kvalifikacija leidžia patobulinti ir praplėsti profesinės srities žinias ir patiems įvertinus savo veiklą mokytis savarankiškai (plėtoti pažintines kompetencijas), kaip to reikalauja profesinės veiklos kintamumas.</p>	<p>Antroji pakopa</p> <p>Kvalifikacinis laipsnis suteikiamas studentui, kuris:</p>	<p>LTKS 6 reikalaujama taikyti, o reiškia ir įgyti, plačias žinias, pagrįstas naujų fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatais arba būtinas įvairioms naujovėms įdiegti. Be to, LTKS 6 kvalifikacija leidžia patobulinti ir praplėsti profesinės srities žinias.</p> <p>Tai tik iš dalies nusileidžia Dublino aprašų 2 pakopos reikalavimui, kad įgytos žinios ir jų supratimas leistų originaliai vystyti ir/ar taikyti idėjas, dažnai mokslinių tyrimų kontekste.</p>	
	<p>geba taikyti žinias ir supratimą, sugeba spręsti problemas naujoje arba nepažįstamoje aplinkoje arba platesnėje (daugiadisciplininėje), su studijų sritimi susijusioje aplinkoje;</p>	<p>Dublino aprašų 2 pakopos apraše nurodoma, kad įgytos žinios ir jų supratimas turi asmeniui sudaryti sąlygas veikti nepažįstamoje arba daugiadisciplininėje aplinkoje. LTKS 6 kvalifikacijos apraše galima išvėlyti tiksliai kai kuriuos tokio reikalavimo elementus.</p> <p>Žinių supratimui ir taikymui LTKS 6 yra suformuluoti žemesni reikalavimai, negu Dublino aprašų 2 pakopoje.</p>	
	<p>geba integruoti žinias ir spręsti sudėtingas problemas, turėdamas ne visą arba ribotą informaciją priimti etiškus ir socialiai atsakingus sprendimus;</p>	<p>DA 2p reikalaujama, kad turintis tokią kvalifikaciją asmuo turi gebėti integruoti žinias, spręsti problemas turėdamas ne visą arba ribotą informaciją, turi tokiomis sąlygomis priimti etiški ir socialiai atsakingus sprendimus. Toks aspektas LTKS 6 neminimas.</p> <p>Informacijos rinkimo, analizės ir panaudojimo srityje reikalavimai LTKS 6 yra žemesni, negu Dublino aprašų 2 pakopoje.</p>	
	<p>geba aiškiai ir nedviprasmiškai perteikti logiškas, žiniomis pagrįstas išvadas, specialistų ir ne specialistų auditorijoms;</p> <p>turi mokymosi įgūdžių, kurie leidžia pakankamai kryptingai ir savarankiškai tęsti studijas.</p>	<p>Informacijos perteikimo kitiems gebėjimams LTKS 6 skiriamas mažas dėmesys.</p> <p>Šiuo aspektu reikalavimai LTKS 6 yra žymiai žemesni, negu DA 2p.</p> <p>Abiejuose aprašuose reikalaujama mokėti mokytis kryptingai ir savarankiškai.</p> <p>Šiuo požiūriu reikalavimai LTKS 6 ir Dublino aprašų 2 pakopoje yra artimi.</p>	

LTKS 7 lygmens palyginimas su Dublino aprašais

LTKS 7 lygmens aprašas	Dublino aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada	
<p>Kvalifikacija skirta sudėtingai veiklai, susidedančiai iš įvairių tarpusavyje susijusių uždavinių, kurie gali apimti keleto giminingų profesinių veiklų sritis. Todėl veiklos atlikimas reikalauja ekspertinio naujausių žinių profesinės veiklos ir jai artimose ar giminingose srityse vertinimo ir pritaikymo, naujų faktų atradimo atliekant taikomuosius profesinės veiklos tyrimus, kūrybiško teorinių žinių ir mokslinių tyrimų rezultatų taikymo.</p> <p>Veikla atliekama savarankiškai nustatant atitinkamos veiklos srities uždavinius, priimant savarankiškus sprendimus, orientuotus į veiklos tobulinimą ir gerinimą. Veiklai būdingas vadovavimas kitų darbuotojų veiklai. Todėl šio lygio kvalifikacijos apima gebėjimus savarankiškai atlikti taikomojo pobūdžio tyrimus, teikti konsultacijas veiklos srityje, koordinuoti projektus, orientuotus į kitų žmonių kvalifikacijos tobulinimą ir inovacijų diegimą, analizuoti veiklos rezultatus ir juos pristatyti.</p> <p>Dėl žinių, technologijų, darbo organizavimo įvairiose veiklų srityse pažangos šio lygio veikla ir jos aplinka intensyviai kinta, pokyčiai sunkiai prognozuojami, veiklą sudaro nuolat besikeičiantys uždavinių deriniai. Todėl veiklos kaita reikalauja gebėjimo priimti inovatyvius sprendimus, paremtus tyrimų rezultatais, įvertinti alternatyvius sprendimo variantus bei galimas socialines ir etines veiklos pasekmes.</p>	<p>Dublino aprašai</p>	<p>Išvada apie aprašų atitikimą</p>	<p>Bendra išvada</p>	
	<p>Pirmoji pakopa</p> <p>Kvalifikacinis laipsnis suteikiamas studentui, kuris:</p>			
		<p>demonstruoja žinias ir supratimą, papildytus aukštesnio lygio vadovėlių žiniomis bei tam tikromis žiniomis apie naujausius studijuojamos krypties pasiekimus;</p>	<p>LTKS 7 reikalauja gebėti ekspertiškai vertinti naujausias profesinės veiklos žinias, atrasti naujus faktus atliekant tyrimus. Tai aukštesni reikalavimai, negu Dublino aprašų 1 pakopoje suformuluoti reikalavimai žinioms ir supratimui.</p>	<p>Iš pateiktos analizės seka, kad LTKS 7 lygmuo geriausiai atitinka Dublino aprašų antrąją pakopą.</p> <p>LTKS 7 ir Dublino aprašų 2 pakopos reikalavimų atitiktis, kiek tai įmanoma spręsti lyginant labai skirtingais pjūviais paremtus aprašymus, yra palyginus gera.</p>
		<p>geba taikyti žinias ir supratimą bei demonstruoja profesionalų požiūrį į darbą ar profesiją, gali formuluoti ir argumentuotai pagrįsti sprendimus savo studijų srities problemoms spręsti;</p>	<p>Gebėjimas taikyti žinias ir supratimą pabrėžiamas ir LTKS 7 ir Dublino aprašų 1 pakopoje, o LTKS 7 papildomai reikalaujama gebėti atrasti naujus faktus atliekant taikomuosius tyrimus. Taip pat abiejuose aprašuose įvardintas gebėjimas priimti sprendimus, LTKS 7 papildomai reikalaujant, kad būtų gebama priimamus sprendimus orientuoti į veiklos gerinimą ir tobulinimą, kad šie sprendimai turi būti inovatyvūs, paremti moksliniais tyrimais.</p> <p>Žinių supratimui ir taikymui LTKS 7 yra keliami aukštesni reikalavimai, negu Dublino aprašų 1 pakopoje.</p>	
		<p>geba rinkti ir interpretuoti duomenis (savo studijuojamoje srityje), kurių reikia svarbioms socialinėms, mokslinėms ir etinėms problemoms spręsti;</p>	<p>Nors duomenų rinkimas ir interpretavimas LTKS 6 tiesiogiai neminimas, bet tai atspindėta daugelyje vietų, reikalaujant atrasti naujus faktus atliekant mokslinius tyrimus.</p> <p>Tačiau tvirtinimui, kad reikalavimai duomenų rinkimui ir interpretavimui LTKS 7 yra aukštesni, negu Dublino aprašų 1 pakopoje, vargu ar pakanka įrodymų.</p>	
	<p>geba perteikti informaciją, idėjas, problemas ir sprendimus specialistų ir ne specialistų auditorijoms;</p>	<p>Gebėjimas perteikti informaciją, idėjas, problemas ir sprendimus LTKS 7 atspindėtas reikalavime, kad LTKS 7 lygmens kvalifikaciją įgijęs asmuo turi gebėti vadovauti kitų darbuotojų veiklai. Be to, LTKS 7 reikalaujama, kad asmuo gebėtų teikti konsultacijas, koordinuoti projektus, orientuotus į kitų žmonių kvalifikacijos tobulinimą.</p> <p>Bet ir vėl dėl labai skirtingo aprašymo padaryti gerai argumentuotą palyginamąją išvadą sunku.</p>		
	<p>turi pakankamai išlavintus savarankiško mokymosi įgūdžius, būtinus studijoms tęsti kitoje pakopoje.</p>	<p>Savarankiško mokymosi įgūdžiai LTKS 7 tiesiogiai neminimi. Galima padaryti prielaidą, kad tai nepaminėta todėl, kad šie gebėjimai jau įgyjami rengiantis LTKS 6 lygmens kvalifikacijai.</p>		

LTKS 7 lygmens aprašas	Dublino aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada		
<p>Kvalifikacija skirta sudėtingai veiklai, susidedančiai iš įvairių tarpusavyje susijusių uždavinių, kurie gali apimti keletą giminingų profesinių veiklų sritis. Todėl veiklos atlikimas reikalauja ekspertinio naujausių žinių profesinės veiklos ir jai artimose ar giminingose srityse vertinimo ir pritaikymo, naujų faktų atradimo atliekant taikomuosius profesinės veiklos tyrimus, kūrybiško teorinių žinių ir mokslinių tyrimų rezultatų taikymo.</p> <p>Veikla atliekama savarankiškai nustatant atitinkamos veiklos srities uždavinius, priimant savarankiškus sprendimus, orientuotus į veiklos tobulinimą ir gerinimą. Veiklai būdingas vadovavimas kitų darbuotojų veiklai. Todėl šio lygio kvalifikacijos apima gebėjimus savarankiškai atlikti taikomojo pobūdžio tyrimus, teikti konsultacijas veiklos srityje, koordinuoti projektus, orientuotus į kitų žmonių kvalifikacijos tobulinimą ir inovacijų diegimą, analizuoti veiklos rezultatus ir juos pristatyti.</p> <p>Dėl žinių, technologijų, darbo organizavimo įvairiose veiklų srityse pažangos šio lygio veikla ir jos aplinka intensyviai kinta, pokyčiai sunkiai prognozuojami, veiklą sudaro nuolat besikeičiantys uždavinių deriniai. Todėl veiklos kaita reikalauja gebėjimo priimti inovatyvius sprendimus, paremtus tyrimų rezultatais, įvertinti alternatyvius sprendimo variantus bei galimas socialines ir etines veiklos pasekmes.</p>	Antroji pakopa Kvalifikacinis laipsnis suteikiamas studentui, kuris:	Antroji pakopa Kvalifikacinis laipsnis suteikiamas studentui, kuris:			
				demonstruoja žinias ir supratimą studijuojamoje kryptyje, praplečiantį bakalauro lygmenyje įgytas žinias ir leidžiantį originaliai vystyti ir/ar taikyti idėjas, dažnai mokslinių tyrimų kontekste;	Dublino aprašų 2 pakopoje reikalaujama demonstruoti žinias ir supratimą, kurie leidžia originaliai vystyti ir/ar taikyti idėjas dažnai mokslinių tyrimų kontekste. LTKS 7 reikalauja gebėti ekspertiškai vertinti naujausias profesinės veiklos žinias, atrasti naujus faktus atliekant tyrimus, priimti inovatyvius sprendimus, paremtus tyrimų rezultatais. Palyginimas rodo, kad reikalavimai žinioms ir supratimui LTKS 7 ir Dublino aprašų 2 pakopos aprašuose yra panašūs.
				geba taikyti žinias ir supratimą, sugeba spręsti problemas naujoje arba nepažįstamoje aplinkoje arba platesnėje (daugiadisciplininėje), su studijų sritimi susijusioje aplinkoje;	Dublino aprašų 2 pakopoje nurodoma, kad įgytos žinios ir jų supratimas turi asmeniui sudaryti sąlygas veikti nepažįstamoje arba daugiadisciplininėje aplinkoje. LTKS 7 pabrėžiamas veiklos, galinčios apimti keletą giminingų veiklos sričių, sudėtingumas. Be to, nurodoma, kad veiklos aplinka intensyviai kinta, pokyčiai sunkiai prognozuojami. Žinių ir supratimo taikymo aspektu LTKS 7 ir Dublino aprašų 2 pakopoje suformuluoti reikalavimai yra artimi.
				geba integruoti žinias ir spręsti sudėtingas problemas, turėdamas ne visą arba ribotą informaciją priimti etiškus ir socialiai atsakingus sprendimus;	Gebėjimas integruoti žinias ir spręsti sudėtingas problemas turint nepilną informaciją LTKS 7 atveju atspindi reikalavimai gebėti atlikti ekspertinį vertinimą, kūrybiškai taikyti žinias ir mokslinių tyrimų rezultatus, dirbti sunkiai prognozuojamų pokyčių sąlygomis, priimti alternatyvius sprendimo variantus ir kt. Gebėjimas priimti etiškus ir socialiai atsakingus sprendimus. taip pat paminimas LTKS 7 apraše. Taigi LTKS 7 ir Dublino aprašų 2 pakopoje pateiktus reikalavimus reikėtų laikyti panašiais.
				geba aiškiai ir nedviprasmiškai perteikti logiškas, žiniomis pagrįstas išvadas, specialistų ir ne specialistų auditorijoms;	Gebėjimas perteikti informaciją, idėjas, problemas ir sprendimus LTKS 7 atspindėtas reikalavime, kad LTKS 7 lygmens kvalifikaciją įgijęs asmuo turi gebėti vadovauti kitų darbuotojų veiklai. Be to, LTKS 7 reikalaujama, kad asmuo gebėtų teikti konsultacijas, koordinuoti projektus, orientuotus į kitų žmonių kvalifikacijos tobulinimą. Bet dėl labai skirtingo aprašymo padaryti gerai argumentuotą lyginamąją išvadą sunku.
turi mokymosi įgūdžių, kurie leidžia pakankamai kryptingai ir savarankiškai tęsti studijas.	Savarankiško mokymosi įgūdžiai LTKS 7 nebeminimi, nes tai jau įgyjama rengiantis LTKS 6 lygmens kvalifikacijai.				

LTKS 7 lygmens aprašas	Dublino aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada		
<p>Kvalifikacija skirta sudėtingai veiklai, susidedančiai iš įvairių tarpusavyje susijusių uždavinių, kurie gali apimti keletą giminingų profesinių veiklų sritis. Todėl veiklos atlikimas reikalauja ekspertinio naujausių žinių profesinės veiklos ir jai artimose ar giminingose srityse vertinimo ir pritaikymo, naujų faktų atradimo atliekant taikomuosius profesinės veiklos tyrimus, kūrybiško teorinių žinių ir mokslinių tyrimų rezultatų taikymo.</p> <p>Veikla atliekama savarankiškai nustatant atitinkamos veiklos srities uždavinius, priimant savarankiškus sprendimus, orientuotus į veiklos tobulinimą ir gerinimą. Veiklai būdingas vadovavimas kitų darbuotojų veiklai. Todėl šio lygio kvalifikacijos apima gebėjimus savarankiškai atlikti taikomojo pobūdžio tyrimus, teikti konsultacijas veiklos srityje, koordinuoti projektus, orientuotus į kitų žmonių kvalifikacijos tobulinimą ir inovacijų diegimą, analizuoti veiklos rezultatus ir juos pristatyti.</p> <p>Dėl žinių, technologijų, darbo organizavimo įvairiose veiklų srityse pažangos šio lygio veikla ir jos aplinka intensyviai kinta, pokyčiai sunkiai prognozuojami, veiklą sudaro nuolat besikeičiantys uždavinių deriniai. Todėl veiklos kaita reikalauja gebėjimo priimti inovatyvius sprendimus, paremtus tyrimų rezultatais, įvertinti alternatyvius sprendimo variantus bei galimas socialines ir etines veiklos pasekmes.</p>	<p>Trečioji pakopa</p> <p>Kvalifikacinis laipsnis suteikiamas studentui, kuris:</p>	<p>Trečioji pakopa</p> <p>Kvalifikacinis laipsnis suteikiamas studentui, kuris:</p>			
				demonstruoja sisteminį savo studijų srities supratimą ir su ja susijusius puikius tyrimo igūdžius bei gebėjimus;	Dublino aprašų 3 pakopoje reikalaujama sisteminio studijų srities supratimo ir puikių tyrimų igūdžių. Tai viršija LTKS 7 suformuluotus reikalavimus.
				demonstruoja gebėjimą suprasti, suprojektuoti, pritaikyti ir įgyvendinti tyrimo procesą, laikantis mokslinio principingumo/integralumo;	Nors LTKS 7 paminima, kad šią kvalifikaciją turintis asmuo privalo gebėti savarankiškai atlikti taikomojo pobūdžio darbus, tačiau Dublino aprašų 3 pakopoje suformuluotus reikalavimus reikėtų laikyti aukštesniais.
				naujais ir originaliais tyrimais išplečia pažinimo ribas, sukurdamas reikšmingų darbų, tinkamų publikuoti nacionaliniuose ar tarptautiniuose cituojamuose leidiniuose;	LTKS 7 pabrėžiamas taikomasis vykdomų tyrimų pobūdis, tuo tarpu Dublino aprašų 3 pakopos apraše minimas tyrimo darbų publikavimas pripažintuose duotos srities žurnaluose. Tai rodo, kad Dublino aprašų 3 pakopoje suformuluoti reikalavimai tyrimų vykdymo kompetencijai yra aukštesni, negu to reikalaujama LTKS 7.
				geba kritiškai analizuoti, vertinti ir sisteminti naujas ir sudėtingas idėjas;	Gebėjimus kritiškai analizuoti ir vertinti naujas ir sudėtingas idėjas galima išvelgti ir LTKS 7. Reikalavimas gebėti sisteminti yra būdingas trečiajai studijų pakopai.
				geba bendrauti su kolegomis, platesne mokslo bendruomene ir plačiąja visuomene apie savo ekspertinę sritį;	Dublino aprašų 3 pakopoje nurodytas gebėjimas bendrauti su kolegomis, platesne mokslo bendruomene ir plačiąja visuomene apie savo ekspertinę sritį yra specifinis trečiajai pakopai. Tai liečia mokslinius seminarus, konferencijas, mokslo populiarinimo renginius ir pan.
				tikėtina, kad skatins technologinę, socialinę ir kultūrinę pažangą akademinėje ir profesinėje aplinkoje.	Nors skatinti pažangą profesinėje veikloje turi ir LTKS 7 lygmens kvalifikaciją turintis specialistas, šis Dublino aprašų 2 pakopoje įrašytas pageidavimas daugiausia skirtas trečiajai studijų pakopai, ypač turint omenyje akademinę bendruomenę.

LTKS 8 lygmens palyginimas su Dublino aprašais

LTKS 8 lygmens aprašas	Dublino aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada
<p>Kvalifikacija skirta itin sudėtingai veiklai, kuriai būdingas naujovių – naujų žinių, idėjų, technologijų, veiklos atlikimo būdų, metodų ir procesų – kūrimas. Todėl veikla reikalauja naujų žinių veiklos srityse atradimo, remiantis vykdomų fundamentinių ir taikomųjų mokslinių tyrimų rezultatais, integruojant įvairių veiklos sričių žinias. Veikla pasižymi strateginio pobūdžio veiklos uždaviniais, kurie gali apimti įvairias skirtingas veiklos sritis ar mokslinių tyrimų dalykus.</p> <p>Veikla strategiškai planuojama prisiimant atsakomybę už kitų darbuotojų veiklos rezultatus ir jos kokybę, savarankiškai priimami strategiškai svarbūs sprendimai. Būdingas atitinkamos veiklos srities specialistų mokymas ir konsultavimas. Todėl reikalingi gebėjimai priimti visuomeninės reikšmės strateginius sprendimus, savarankiškai planuoti ir vykdyti fundamentinius ir / arba taikomuosius mokslinius tyrimus, perteikti naujausias žinias (skleisti patirtį) atitinkamos srities specialistams, koordinuoti mokslinius ir taikomųjų tyrimų projektus.</p> <p>Intensyvūs ir neprognozuojami veiklos, jos aplinkos pokyčiai reikalauja pasirengimo nuolatiniams pokyčiams, atvirumo naujovėms, teigiamos nuostatos į organizacijos ir visuomenės plėtrą, gebėjimų originaliai spręsti problemas įvertinus jų kontekstą, gebėjimų inicijuoti ir kurti pokyčius įvairiose veiklos ir visuomenės gyvenimo srityse.</p>	<p>Dublino aprašų antroji pakopa Kvalifikacinis laipsnis suteikiamas studentui, kuris:</p>		
	<p>demonstruoja žinias ir supratimą studijuojamoje kryptyje, praplečiantį bakalauro lygmenyje įgytas žinias ir leidžiantį originaliai vystyti ir/ar taikyti idėjas, dažnai mokslinių tyrimų kontekste</p>	<p>LTKS 8 lygmenyje reikalaujama kurti naujas žinias ir idėjas, atrasti naujas žinias veiklos srityse, integruojant įvairių veiklos sričių žinias vykdant fundamentinius ir taikomuosius tyrimus. Dublino aprašų 2 pakopa reikalauja tik taikyti žinias ir supratimą leidžiantį originaliai vystyti ir taikyti idėjas. LTKS 8 lygmens reikalavimai žinioms yra aukštesni, negu Dublino aprašų antrosios pakopos reikalavimai.</p>	<p>Galima teigti, kad LTKS 8 lygmuo geriausiai atitinka Dublino aprašų trečiąją pakopą.</p> <p>Išvelgti skirtumai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - LTKS 8 pasigendama reikalavimo demonstruoti sisteminių savo studijų srities supratimą; - LTKS 8 nėra tiesioginės nuorodos į būtinybę tyrimuose laikytis mokslinio principingumo/ integralumo; - LTKS 8 nepaminėtas reikalavimas, kad mokslo darbai turi būti publikuoti nacionaliniuose ar tarptautiniuose cituojamuose leidiniuose; - LTKS 8 keliose vietose minimas gebėjimas strategiškai mąstyti ir veikti, kas neminima Dublino aprašų 3 pakopoje.
	<p>geba taikyti žinias ir supratimą, sugeba spręsti problemas naujoje arba nepažįstamoje aplinkoje arba platesnėje (daugiadisciplininėje), su studijų sritimi susijusioje aplinkoje;</p>	<p>LTKS 8 reikalauja gebėjimų priimti visuomeninės reikšmės strateginius sprendimus, savarankiškai planuoti ir vykdyti fundamentinius ir / arba taikomuosius mokslinius tyrimus, ir reikia būti pasirengus tai daryti intensyvių ir neprognozuojamų veiklos bei jos aplinkos pokyčių sąlygomis. Tokiai veiklai vykdyti būtina turėti išskirtinius žinių taikymo gebėjimus. Todėl galima teigti, kad Dublino aprašų 2 pakopoje nurodyti reikalavimai gebėjimams taikyti žinias yra žemesni, negu LTKS 8.</p>	
	<p>geba integruoti žinias ir spręsti sudėtingas problemas, turėdamas ne visą arba ribotą informaciją priimti etiškus ir socialiai atsakingus sprendimus;</p>	<p>LTKS 8 yra akcentuojamas naujų žinių, idėjų, technologijų, veiklos atlikimo būdų, metodų ir procesų kūrimas vykdant fundamentinius ir taikomuosius mokslinius tyrimus. Dublino aprašų 2 pakopoje nors ir kalbama apie sudėtingų problemų sprendimą, kūrybos elementas nėra aiškiai pabrėžiamas.</p>	
	<p>geba aiškiai ir nedviprasmiškai perteikti logiškas, žiniomis pagrįstas išvadas, specialistų ir ne specialistų auditorijoms</p>	<p>Dublino aprašų 2 pakopoje reikalaujama gebėti perteikti žinias specialistų ir ne specialistų auditorijoms. LTKS 8 papildomai reikalaujama perteikti naujausias žinias, skleisti savo patirtį.</p>	
	<p>turi mokymosi įgūdžių, kurie leidžia pakankamai kryptingai ir savarankiškai tęsti studijas.</p>	<p>LTKS 8 reikalaujama, kad šio lygio kvalifikaciją įgijęs asmuo turi gebėti mokyti ir konsultuoti atitinkamos srities specialistus. Tokia veikla neįmanoma be nuolatinio savarankiško tobulėjimo. Tai svariau, negu gebėjimas savarankiškai tęsti studijas.</p>	

LTKS 8 lygmens aprašas	Dublino aprašai	Išvada apie aprašų atitikimą	Bendra išvada
<p>Kvalifikacija skirta itin sudėtingai veiklai, kuriai būdingas naujovių – naujų žinių, idėjų, technologijų, veiklos atlikimo būdų, metodų ir procesų – kūrimas. Todėl veikla reikalauja naujų žinių veiklos srityse atradimo, remiantis vykdomų fundamentinių ir taikomųjų mokslinių tyrimų rezultatais, integruojant įvairių veiklos sričių žinias. Veikla pasižymi strateginio pobūdžio veiklos uždaviniais, kurie gali apimti įvairias skirtingas veiklos sritis ar mokslinių tyrimų dalykus.</p> <p>Veikla strategiškai planuojama prisiimant atsakomybę už kitų darbuotojų veiklos rezultatus ir jos kokybę, savarankiškai priimami strategiškai svarbūs sprendimai. Būdingas atitinkamos veiklos srities specialistų mokymas ir konsultavimas. Todėl reikalingi gebėjimai priimti visuomeninės reikšmės strateginius sprendimus, savarankiškai planuoti ir vykdyti fundamentinius ir / arba taikomuosius mokslinius tyrimus, perteikti naujausias žinias (skleisti patirtį) atitinkamos srities specialistams, koordinuoti mokslinius ir taikomųjų tyrimų projektus.</p> <p>Intensyvūs ir neprognozuojami veiklos, jos aplinkos pokyčiai reikalauja pasirengimo nuolatiniams pokyčiams, atvirumo naujovėms, teigiamos nuostatos į organizacijos ir visuomenės plėtrą, gebėjimų originaliai spręsti problemas įvertinus jų kontekstą, gebėjimų inicijuoti ir kurti pokyčius įvairiose veiklos ir visuomenės gyvenimo srityse.</p>	<p>demonstruoja sisteminių savo studijų srities supratimą ir su ja susijusius puikius tyrimo įgūdžius bei gebėjimus;</p>	<p>Dublino aprašų trečioji pakopa Kvalifikacinis laipsnis suteikiamas studentui, kuris:</p> <p>Puikių tyrimo įgūdžių ir gebėjimų reikalauja ir LTKS 8, ir Dublino aprašų 3 pakopa. Bet LTKS 8 pasigendama reikalavimo demonstruoti sisteminių savo studijų srities supratimą. Nors visumoje galima laikyti, kad reikalavimai žinių supratimui ir tyrimo įgūdžiams ir gebėjimams yra artimi.</p>	
	<p>naujais ir originaliais tyrimais išplečia pažinimo ribas, sukurdamas reikšmingų darbų, tinkamų publikuoti nacionaliniuose ar tarptautiniuose cituojamuose leidiniuose;</p>	<p>Tyrimų naujumas ir originalumas (naujovių kūrimas) pabrėžiamas ir Dublino aprašų 3 pakopoje, ir LTKS 8, tik LTKS 8 nepaminėtas reikalavimas, kad mokslo darbai turi būti publikuoti nacionaliniuose ar tarptautiniuose cituojamuose leidiniuose.</p>	
	<p>geba kritiškai analizuoti, vertinti ir sisteminti naujas ir sudėtingas idėjas;</p>	<p>Šiam Dublino aprašų 3 pakopoje nurodytam vertinimo kriterijui yra artimas LTKS 8 daugelyje vietų minimas gebėjimas strategiškai mąstyti ir veikti. Todėl reikėtų laikyti, kad reikalavimai mokslų daktarui LTKS 8 yra keliami aukštesni, negu Dublino aprašų 3 pakopoje.</p>	
	<p>geba bendrauti su kolegomis, platesne mokslo bendruomene ir plačiąja visuomene apie savo ekspertinę sritį;</p>	<p>Gebėti mokyti ir konsultuoti kitus, perteikti naujausias žinias atitinkamos srities specialistams, koordinuoti mokslinių tyrimų projektus ir prisiimti atsakomybę už kitų darbuotojų veiklos rezultatus, kas minima LTKS 8, galima tik gebant bendrauti su kolegomis, platesne mokslo bendruomene ir plačiąja visuomene.</p>	
	<p>tikėtina, kad skatins technologinę, socialinę ir kultūrinę pažangą akademinėje ir profesinėje aplinkoje.</p>	<p>Gebėjimas kurti naujas žinias, idėjas, technologijas, veiklos atlikimo būdus, metodus ir procesus kartu su gebėjimu bendrauti su kolegomis, platesne mokslo bendruomene ir plačiąja visuomene apie savo ekspertinę sritį tikrai turėtų sudaryti sąlygas prisidėti prie technologinės, socialinės ir kultūrinės pažangos skatinimo.</p>	